

Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών

Π.Μ.Σ.: «Εκπαίδευση και Τεχνολογίες σε συστήματα εξ
αποστάσεως διδασκαλίας και μάθησης - Επιστήμες της
Αγωγής»

Διπλωματική Εργασία

«Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού
στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως
δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης
στο επίπεδο A1/A2»

Μπουμπάρη Σοφία

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Αντωνία-Μαρία Χαρτοφύλακα

Πάτρα, Ιούνιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, με αντάλλαγμα και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού
στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως
δεύτερης/ξένης γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη
περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Σοφία Μπουμπάρη

A.M. 522285

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Συν- Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Αντωνία-Μαρία Χαρτοφύλακα

Ευαγγελία Μανούσου

ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

ΣΕΠ, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Πάτρα, Ιούνιος 2024

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κυρία Χαρτοφύλακα για τη βοήθεια, τη στήριξη και την ώρα που αφιέρωσε στις συζητήσεις μας, καθώς και τα δημιουργικά της σχόλια, όπως φυσικά και την συν-επιβλέπουσα καθηγήτρια κυρία Μανούσου για τα ενθαρρυντικά της σχόλια, την καθοδήγηση και την οργάνωση των συναντήσεων με τις συναδέλφους. Και των δύο η συνδρομή ήταν πολύτιμη και καθοριστική, σε όλη αυτή τη διαδρομή εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας. Αφιερώνω την εργασία αυτή στην οικογένειά μου.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Περίληψη

Η διδασκαλία και η εκμάθηση μιας γλώσσας εξ αποστάσεως μπορεί να φέρει σημαντικές προκλήσεις στο προσκήνιο, που αφορούν τη χρήση του εκπαιδευτικού υλικού, τις μεθόδους που ακολουθούνται και την αποτελεσματικότητα της μάθησης. Μέσα από τη μελέτη περίπτωσης του σχεδιασμού και της αποτίμησης εξ αποστάσεως ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, που δημιουργήθηκε για δυο διδακτικές ώρες μαθήματος, στο αντικείμενο της διδασκαλίας των ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, με θέμα το Πάσχα, αναδεικνύονται οι προοπτικές που φέρνει η χρήση πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού με διαδραστικές δραστηριότητες, η σύγχρονη τηλεδιάσκεψη, αλλά και ο σημαντικός ρόλος της αξιολόγησης για την ποιότητα της χρήσης του εκπαιδευτικού υλικού και της διδασκαλίας. Στην παρούσα έρευνα μελετάται η δημιουργία εξ αποστάσεως ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το μοντέλο West-Λιοναράκης και εξετάζεται ο αντίκτυπος που έχει στη διαδικασία της μάθησης και τα αποτελέσματά του, σε παιδιά ηλικιών 6 έως 12 ετών και επιπέδου A1/A2 στα ελληνικά. Στο πρώτο μέρος της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιείται η εισαγωγή και η βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με τα θέματα που αφορούν την έρευνα, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και το εκπαιδευτικό υλικό. Έπειτα το δεύτερο μέρος, αφορά τη μεθοδολογία της έρευνας, την εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού, τα αποτελέσματα και τη συζήτηση πάνω σε αυτά. Αξιοποιώντας τις εμπειρίες και τις γνώσεις που προκύπτουν από την παραπάνω διαδικασία, στο τελικό στάδιο εξάγονται τα συμπεράσματα καθώς και μια γενικότερη εικόνα του πεδίου διερεύνησης.

Λέξεις – Κλειδιά

Ελληνικά ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση, τηλεδιάσκεψη, εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό, πολυμέσα, αξιολόγηση

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Abstract

Teaching and learning a language at a distance, can present significant challenges in terms of the use of learning materials, multimedia, the methods used and the effectiveness of learning. Through this case study of the design and evaluation of distance learning materials for teaching Greek as a second or foreign language, a two teaching hours lesson on Easter was created. The perspectives brought by the use of the included interactive activities are highlighted, as well as videoconferencing and the evaluation on the quality of the use of learning materials and on teaching, by the learners. In the present paper, the creation of distance learning materials based on the West-Lionarakis model and its impact are being studied, while implementing it on the learning process. Target group is children aged 6 to 12 years old, that are at A1/A2 level in Greek. In the first part of the research, the introduction and the review on the issues related to the research and the distance education and the learning materials are presented. The following second part, deals with the methodology, the implementation of the educational material, the results of the research and the following discussion. Using the experiences and knowledge gained from the process above, the final stage draws the conclusion and a general picture on this field of research.

Keywords

Greek as a second/foreign language, distance education, video conference, educational material, multimedia, assessment

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	4
Περίληψη	5
Abstract	6
Περιεχόμενα.....	7
Κατάλογος Εικόνων.....	11
Κατάλογος Σχημάτων	12
Κατάλογος Πινάκων	13
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια	14
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	15
1.1 Τοποθέτηση προβλήματος	15
1.2 Ερευνητικός σκοπός και στόχοι.....	19
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα.....	19
1.4 Πρωτοτυπία θέματος και η αναγκαιότητα της έρευνας.....	20
1.5 Περιγραφή και κατηγοριοποίηση έρευνας.....	21
1.6 Δομή και μεθοδολογία της εργασίας	23
Κεφάλαιο 2: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας	25
2.1 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση	25
2.2 Μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ως προς το χρόνο.....	28
2.2.1 Η χρήση της τηλεδιάσκεψης στην εξΑΕ	29
2.3 Εισαγωγή στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.....	30
2.3.1 Τα ψηφιακά εργαλεία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	32
2.4 Μέθοδοι διδασκαλίας ξένης γλώσσας	35

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

2.4.1 Προσεγγίσεις στη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα	40
2.5 Θεσμικό Πλαίσιο για τη γλωσσική εκπαίδευση	42
Κεφάλαιο 3: Σχεδιασμός και ανάπτυξη εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού	48
3.1 Ο ρόλος του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού	48
3.2 Οι αρχές δημιουργίας εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού	50
3.3 Πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό	51
3.4 Μαθησιακές Δραστηριότητες	54
3.5 Ο ρόλος της ανατροφοδότησης και της αυτοαξιολόγησης μέσω του εκπαιδευτικού υλικού	55
3.6 Μοντέλα δημιουργίας εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού- το μοντέλο West Lionarakis	57
3.7 Κριτήρια ποιότητας υλικού εξ αποστάσεως	60
3.8 Η αξιοποίηση της πολυτιμικότητας στο εκπαιδευτικό υλικό	61
3.9 Το εκπαιδευτικό υλικό στην διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας	62
Δεύτερο Μέρος: Μεθοδολογία, σχεδιασμός και εφαρμογή της έρευνας	64
Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία και σχεδιασμός της έρευνας.....	64
4.1 Μεθοδολογία δημιουργίας εξ αποστάσεως ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού	66
4.1.1 Ο συνδυασμός διδακτικών τεχνικών στο σχεδιασμό και τη διαχείριση του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού	69
4.2 Μεθοδολογία ενδιάμεσης διαμορφωτικής αξιολόγησης από κριτικούς φίλους.....	71
4.2.1 Εγκυρότητα και αξιοπιστία.....	73
4.3 Σχεδιασμός εφαρμογής σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης	74
4.4 Μεθοδολογία τελικής αξιολόγησης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και αποτίμησης της μαθησιακής εμπειρίας από τους ίδιους τους μαθητές.....	75
4.4.1 Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων.....	75
4.4.2 Ανάλυση των χαρακτηριστικών και των αναγκών των μαθητών.....	76
4.4.3 Περιγραφή του μέσου συλλογής δεδομένων	77
Διπλωματική Εργασία	

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 5: Αναλυτική περιγραφή του εκπαιδευτικού υλικού	79
5.1 Περιγραφή και ανάλυση του εκπαιδευτικού υλικού.....	79
5.2 Παρουσίαση σχεδίου εφαρμογής με βάση το μοντέλο West-Λιοναράκης.....	89
5.3 Περιγραφή διαδικασίας εφαρμογής του εξ αποστάσεως ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης.....	90
5.4 Δημιουργία πηγών αξιολόγησης.....	91
Κεφάλαιο 6: Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων	94
6.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων από τις παρατηρήσεις.....	95
6.2 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων από τα ερωτηματολόγια.....	100
6.3 Ανάλυση των αποτελεσμάτων	110
6.4 Αξιολόγηση της ικανοποίησης των μαθητών	111
Κεφάλαιο 7: Συζήτηση	114
7.1 Συζήτηση με βάση το σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα.....	114
7.2 Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της τηλεδιάσκεψης στην εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας	117
Κεφάλαιο 8: Προτάσεις για περαιτέρω μελέτη	119
8.1 Προτάσεις για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των διαδικτυακών μαθημάτων στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας.....	119
8.2 Προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικτυακών μαθημάτων στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας.....	120
8.3 Προτάσεις για τη βελτίωση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας	121
8.4 Περιορισμοί της έρευνας - Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.....	122
8.5 Συμπεράσματα	123
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	124
Παράρτημα Α: Εκπαιδευτικό υλικό «Πάσχα στην Ελλάδα».....	138

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού	141
Παράρτημα Γ: Φύλλα Δραστηριοτήτων	144

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κατάλογος Εικόνων

- Εικόνα 1. Κοινά Επίπεδα Αναφοράς: σφαιρική κλίμακα (ΚΕΓ, 2013α)
- Εικόνα 2. Κοινά Επίπεδα Αναφοράς: πλέγμα αυτοαξιολόγησης (ΚΕΓ, 2013α)
- Εικόνα 3. Το μοντέλο West-Λιοναράκης (Λιοναράκης,2001α)
- Εικόνα 4. Η πρόσκληση που φτιάχτηκε μέσω της εφαρμογής Canva.
- Εικόνα 5. Διαφάνεια του μαθήματος (1)
- Εικόνα 6. Διαφάνεια του μαθήματος (2)
- Εικόνα 7. Διαφάνεια του μαθήματος (3)
- Εικόνα 8. Διαφάνεια του μαθήματος (5)
- Εικόνα 9. Διαφάνεια του μαθήματος (5)
- Εικόνα 10. Διαφάνεια του μαθήματος (6)
- Εικόνα 11. Διαφάνεια του μαθήματος (7)
- Εικόνα 12. Φύλλο Εργασίας με σκοπό την παραγωγή γραπτού λόγου
- Εικόνα 13. Προαιρετικά φύλλα εργασίας
- Εικόνα 14. Υποχρεωτικά φύλλα εργασίας
- Εικόνα 15. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (1)
- Εικόνα 16. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (2)
- Εικόνα 17. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (3)
- Εικόνα 18. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (4)
- Εικόνα 19. Ερωτηματολόγιο μαθητών

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1. Η μεθοδολογία της εργασίας

Σχήμα 2 Σχέση συντελεστών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Σχήμα 3. Πτυχές της μεθοδολογίας της έρευνας

Σχήμα 4. Η τριγωνοποίηση πηγών της διαμορφωτικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κατάλογος Πινάκων

- Πίνακας 1. Δύο προσεγγίσεις στο σχεδιασμό πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού (Mayer, 2014).
- Πίνακας 2. Σχέδιο Μαθήματος
- Πίνακας 3. Παρουσίαση παρατηρήσεων
- Πίνακας 4. Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού
- Πίνακας 5. Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο των μαθητών
- Πίνακας 6. Ερώτηση 1: Φύλο
- Πίνακας 7. Ερώτηση 2: Ηλικία
- Πίνακας 8. Ερώτηση 3: Χρόνια μαθημάτων στα ελληνικά
- Πίνακας 9. Ερώτηση 4: Σε ποια γλώσσα νιώθεις πιο άνετα;
- Πίνακας 10. Ερώτηση 5: Πόσο συχνά κάνεις μαθήματα ελληνικών;
- Πίνακας 11. Ερώτηση 6: Πόσο συχνά συμμετέχεις σε εορταστικά μαθήματα;
- Πίνακας 12. Ερώτηση 7: Πως ένιωσες για το σημερινό μάθημα;
- Πίνακας 13. Ερώτηση 8: Πώς σου φάνηκε ο τρόπος παρουσίασης του μαθήματος;
- Πίνακας 14. Ερώτηση 9: Κατάλαβες όλο το μάθημα; Υπήρχε κάποιο σημείο που ένιωθες ότι δεν καταλαβαίνεις;
- Πίνακας 15. Ερώτηση 10: Τι σου άρεσε περισσότερο;
- Πίνακας 16. Ερώτηση 11: Σου άρεσε που έκανες μάθημα με περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα ή προτιμάς μόνος/μόνη;
- Πίνακας 17. Ερώτηση 12: Προτιμάς με τη δασκάλα ή χωρίς τη δασκάλα να κάνεις μάθημα στο σπίτι σου εξ αποστάσεως;
- Πίνακας 18. Ερώτηση 13: Τι σου έκανε εντύπωση από το υλικό και τι πιστεύεις ότι έμαθες;
- Πίνακας 19. Ερώτηση 14: Θα συμμετέχεις σε μελλοντικά ανάλογα μαθήματα;
- Πίνακας 20. Ερώτηση 15: Θα ήθελες να δεις τον Καπετάν Σος και σε άλλες περιπέτειες;

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

Γ1	Πρώτη Γλώσσα
Γ2	Δεύτερη Γλώσσα
ΔΤ	Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη
Ε.Α.Π	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ	Εργαστήρι Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών
Ε.Υ	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΚΕΓ	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
ΚΕΠΑ	Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς
ΞΓ	Ξένη Γλώσσα
ΤΕΓ	Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Τοποθέτηση προβλήματος

Τα ελληνικά είναι μία γλώσσα, η οποία χρησιμοποιείται σε πολλές χώρες του εξωτερικού, κυρίως από ομογενείς Έλληνες της διασποράς ή από αλλοεθνείς, οι οποίοι έχουν κάποια σύνδεση με την Ελλάδα, είτε επειδή η οικογένειά τους έχει κατοικήσει στη χώρα στο παρελθόν, είτε γιατί οι ίδιοι έχουν υπάρξει μετανάστες στη χώρα. Πολλοί από τους ανθρώπους με αυτό το υπόβαθρο, συνήθως επιδιώκουν τη μετάδοση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στα ανήλικα μέλη των οικογενειών τους. Έτσι, εδώ και χρόνια έχουν δημιουργηθεί παγκοσμίως ελληνικά σχολεία, τόσο δημόσια, όσο και ιδιωτικά ή και συλλογικά, τα οποία λειτουργούν είτε υπό την αιγίδα του υπουργείου Παιδείας, είτε με ιδιωτική πρωτοβουλία, είτε με τη βοήθεια των συλλόγων που υπάρχουν σε διάφορες περιοχές του εξωτερικού. Να σημειωθεί ότι τα συλλογικά σχολεία είναι ουσιαστικά πρώην Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ), των οποίων η λειτουργία διεκόπη από το κράτος το 2011 από την τότε Αναπληρώτρια Υπουργό Παιδείας, αλλά συνεχίστηκε με πρωτοβουλία των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων, με τις ενέργειες και τη συνδρομή τους.

Να σημειωθεί επίσης, ότι υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον και από αλλοεθνείς ενήλικες για την εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Εκτός των σχολείων λοιπόν, υπάρχουν και πολλές ιδιωτικές πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών ή φορέων που αφορούν τη διδασκαλία των ελληνικών και την προσφορά προγραμμάτων εκμάθησης της γλώσσας, είτε δια ζώσης είτε εξ αποστάσεως. Στη Γερμανία, όπου είναι και η χώρα, στην οποία εστιάζει η παρούσα εργασία, εκτός από τα ελληνικά σχολεία που αφορούν κυρίως μετανάστες ελληνικής καταγωγής και τις οικογένειές τους, προσφέρονται μαθήματα ελληνικών και από γερμανικούς φορείς, κυρίως σε ενήλικες, όπως το «Λαϊκό Πανεπιστήμιο» (Volkshochschule), τόσο δια ζώσης στις πόλεις που εδρεύει, όσο και εξ αποστάσεως μέσω τηλεδιασκέψεων.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Η εξ αποστάσεως διδασκαλία υπάρχει σε μεγαλύτερη προσφορά μετά τα χρόνια της πανδημίας. Αυτό συνέβη για πολλούς λόγους, με έναν από αυτούς να είναι το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι, αυτοί που θέλουν να μάθουν ελληνικά, έχουν πια ευκολότερη πρόσβαση στην πληροφορία για την προσφορά που υπάρχει, κυρίως μέσω των κοινωνικών δικτύων. Επίσης με την πάροδο των χρόνων, είναι μεγαλύτερη η εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τα ηλεκτρονικά μέσα και τα περιβάλλοντα Ηλεκτρονικής Μάθησης.

Η εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας αποτελεί ένα ενδιαφέρον πεδίο μελέτης, έρευνας και πρακτικής, καθώς η εκμάθηση των ελληνικών από μη φυσικούς ομιλητές ή από ομιλητές, για τους οποίους είναι η δεύτερη γλώσσα (Γ2), ενέχει πολλές περιπτώσεις διαφορετικών συνθηκών, πολλές προκλήσεις κατά τη διδασκαλία και διαφορετικές θεωρητικές και πρακτικές μεθόδους.

Υπάρχει μια βασική διαφορά και μία ομοιότητα στο πώς διαμορφώθηκε η διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα εντός Ελλάδας και στη σχεδίαση και εφαρμογή της στη διασπορά. Η ομοιότητα είναι ότι η διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα είναι στο επίκεντρο, ενώ η σημαντική διαφορά έγκειται στο ότι στη διασπορά, σημαντικό ρόλο παίζει η κυρίαρχη γλώσσα, η οποία χρησιμοποιείται συχνά σε συνάρτηση με την ελληνική (Κούρτη-Καζούλλη & Σκούρτου, 2015).

Λαμβάνοντας ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, σε μία χώρα όπως η Γερμανία, στην οποία υπάρχει ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό της διασποράς, παρατηρείται πως η ζήτηση σε μαθήματα ελληνικών προκύπτει όχι μόνο από άτομα δίγλωσσα, που μιλούν με ευχέρεια και τις δύο γλώσσες, αλλά και από άτομα που μιλούν από ελάχιστα έως καθόλου τα ελληνικά, έχοντας μεγαλύτερη ή και καθόλου κατανόηση της γλώσσας, κατά περίπτωση. Επομένως, η γνώση της γερμανικής και η γεφύρωση των δύο γλωσσών, με συσχετίσεις τόσο στη γραμματική όσο και στον καθημερινό λόγο, είναι πολύ σημαντικές ικανότητες ενός διδάσκοντα, για να ανταπεξέλθει στη διδασκαλία της γλώσσας.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Υπάρχουν βέβαια και άλλες παράμετροι και χαρακτηριστικά των μαθητών, που παίζουν σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, ιδιαίτερα στον τομέα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Καίριο ρόλο για τη διεξαγωγή της διδασκαλίας και της μάθησης, έχει το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται από τον/την εκπαιδευτικό, το οποίο είναι σημαντικό να είναι φτιαγμένο για ειδικούς σκοπούς. Σε συνδυασμό με την τεχνολογία, η οποία έχει αλλάξει ριζικά το πρόσωπο της εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια, δίνεται η ευκαιρία για νέες μορφές ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, οι οποίες δίνουν πρόσβαση σε μαθητές της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, με περισσότερα και περιπλοκότερα χαρακτηριστικά, στην εκπαίδευση από όπου και αν βρίσκονται.

Έχουν αναπτυχθεί διάφορα μοντέλα σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού, όπως του Holmberg, της Mena, των West-Λιοναράκη, Bloom-Krathwohl, κ.ά (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2005). Στο εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύχθηκε, για να χρησιμοποιηθεί στην έρευνα, εφαρμόζεται η τυπολογία των West-Λιοναράκη, μέσω ενός Εργαλείου Δημιουργίας Ψηφιακού Περιεχομένου (authoring tool), που είναι:

ένα πρόγραμμα που βοηθά τον δημιουργό να γράψει χρησιμοποιώντας υπερσυνδέσμους ή πολυμεσικές εφαρμογές (multimedia) και διευκολύνει τη δημιουργία του τελικού αποτελέσματος, επιτρέποντας τη διασύνδεση μεταξύ των αντικειμένων, όπως είναι μια παράγραφος κειμένου, με ένα γραφικό και ένα αρχείο ήχου. Ορίζοντας τις σχέσεις μεταξύ των αντικειμένων, καθώς και τη χρονική τους αλληλουχία, οι δημιουργοί έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν ελκυστικές και χρήσιμες εκπαιδευτικές εφαρμογές» (Khademi, et al., 2011, οπ. αναφ. στο Lionarakis, et al., 2018).

Το αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η δημιουργία εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού με βάση το μοντέλο West-Λιοναράκη, που να μπορεί να χαρακτηριστεί παιγνιώδες, πολυτροπικό, διαδραστικό και προσαρμοσμένο στις ανάγκες των μαθητών και η αξιολόγηση της συνολικής εμπειρίας των εκπαιδευομένων από τους ίδιους και από την εκπαιδευτικό, σε ένα περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, στο οποίο θα υπάρχει σύγχρονη επικοινωνία μεταξύ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων, με σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας,

Μία σημαντική πλευρά της εκπαίδευσης σήμερα, είναι η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής επίγνωσης και επικοινωνίας στους μαθητές ελληνικών και η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των διαφορετικών χωρών και της διαφορετικής κουλτούρας των ανθρώπων. Η ανάπτυξη αυτών των δύο ικανοτήτων, συμβάλλει σημαντικά στην κατανόηση και στην αμοιβαία αναγνώριση των πολιτισμών ως ισότιμων. Αυτό μπορεί και στη συγκεκριμένη περίπτωση να επιτευχθεί με διάφορους τρόπους, όπως με την παιγνιώδη προσέγγιση της γνώσης και τη χρήση διαφοροποιημένων μεθόδων διδασκαλίας. Το πώς θα δοθεί το εκπαιδευτικό υλικό, είναι πολύ σημαντικό, καθώς το κείμενο σε απλή μορφή ως μέσο παράδοσης δεν αρκεί πια και η τεχνολογία έχει όλο και περισσότερες προεκτάσεις στη χρήση που γίνεται για τη δημιουργία υλικού, μέσω προγραμμάτων, λογισμικών, ψηφιακού και οπτικοακουστικού υλικού, κ.ά.

Τέλος να σημειωθεί, ότι ο πληθυσμός-στόχος βρίσκεται σε μία κοινωνία, της οποίας χαρακτηριστικό είναι η πολυγλωσσία και η πολυπολιτισμικότητα, γεγονός που αδιαμφισβήτητα επηρεάζει την εκμάθηση μιας γλώσσας είτε ως δεύτερης είτε ως ξένης, κάτι που λαμβάνεται επίσης υπόψη. Στη Γερμανία τα μεταναστευτικά κύματα είναι πολλαπλά και οι οικογένειες ελληνόφωνων επικοινωνούν συχνά σε δύο ή περισσότερες γλώσσες και έρχονται σε επαφή με τουλάχιστον δύο διαφορετικές κουλτούρες. Το εκπαιδευτικό υλικό επικεντρώνεται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής και κατανόησης προφορικού και γραπτού λόγου, όπως ορίζεται και από το Θεσμικό Πλαίσιο για τη γλωσσική εκπαίδευση, καθώς και στη διαπολιτισμική επίγνωση και επικοινωνία των μαθητών. Έπειτα, ο σχεδιασμός του υλικού γίνεται με γνώμονα την ηλικία και το επίπεδο γλωσσομάθειας των παιδιών, στα οποία απευθύνεται.

Αυτές οι προσεγγίσεις ενσωματώθηκαν στο Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ) που χρησιμοποιείται για τις ανάγκες της εν λόγω εργασίας και με αυτό το σκεπτικό διεξάγεται η διδασκαλία των δύο διδακτικών ωρών, η αξιολόγησή τους και εν τελεί η εκπόνηση της εν λόγω εργασίας, με βάση τη μελέτη περίπτωσης που αξιολογείται.

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

1.2 Ερευνητικός σκοπός και στόχοι

Σκοπός της έρευνας είναι αφενός η δημιουργία εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού (Ε.Υ) με βάση το μοντέλο των West-Λιοναράκη και αφετέρου η αξιολόγηση του από ειδικούς και κυρίως από τους μαθητές, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, αλλά και μετά το πέρας της σύγχρονης διδασκαλίας. Ο σκοπός κατά τον σχεδιασμό του Ε.Υ, είναι η εμπλοκή με την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων στη μαθησιακή διαδικασία, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου και η βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας.

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, στόχος είναι να εξεταστεί ο αντίκτυπος που έχει στη διαδικασία της μάθησης το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό διαδραστικό υλικό και τα αποτελέσματά του σε παιδιά δημοτικού στο επίπεδο A1/A2 στα ελληνικά. Οι επιμέρους στόχοι είναι να διερευνηθεί ο βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από τη χρήση του υλικού και το κατά πόσο εύχρηστο και κατανοητό ήταν για αυτούς, με βάση την αξιολόγηση που θα κάνουν στην τελική συζήτηση, για τη συνολική τους εμπειρία και τέλος κατά πόσο θα μπορούσαν να το χρησιμοποιήσουν σε περιβάλλον ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Με βάση την τοποθέτηση του προβλήματος, αλλά και σε συνάρτηση με τον σκοπό και τους επιμέρους στόχους της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας, διαμορφώθηκαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- I. Ποιες είναι οι προδιαγραφές που θα πρέπει να εφαρμοστούν στο εκπαιδευτικό υλικό, ώστε να αξιοποιηθεί η εφαρμογή του σε ένα εξ αποστάσεως σύγχρονο περιβάλλον διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, σε συνδυασμό με τις βασικές αρχές των μοντέλων των «κειμένων» των West – Λιοναράκη;

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- II. Πώς επιτυγχάνεται η ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών και η εδραίωση της γνώσης με βάση τις δραστηριότητες του μαθήματος και ποιος είναι ο αντίκτυπος στη διαδικασία της μάθησης, κατά την σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα;
- III. Πώς αξιολογείται ο σχεδιασμός και η χρήση του εκπαιδευτικού υλικού, ως προς τον αντίκτυπο του και τους μαθησιακούς στόχους που τέθηκαν, πριν και μετά την εφαρμογή του;

1.4 Πρωτοτυπία θέματος και η αναγκαιότητα της έρευνας

Η εκκίνηση του θέματος και η δημιουργία της παρούσας εργασίας, προέκυψε από προσωπικό ενδιαφέρον της ερευνήτριας, της οποίας η επαγγελματική ενασχόληση είναι η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, συγκεκριμένα στη Γερμανία.

Ένα από τα σπουδαιότερα θέματα της εξΑΕ σε σχέση με τους παραδοσιακούς τρόπους εκπαίδευσης είναι η σημασία και η προσοχή που πρέπει να δίνεται στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού και αυτό, γιατί οι εκπαιδευόμενοι από απόσταση εξαρτώνται πολύ περισσότερο από το εκπαιδευτικό υλικό από ότι οι εκπαιδευόμενοι στην παραδοσιακή εκπαίδευση (Σωτηριάδης, 2011). Το ίδιο το υλικό είναι ο δάσκαλος και καθοδηγητής, ο διδάσκοντας υποστηρίζει το διδακτικό υλικό μέσα από μία διαδικασία αλληλοσυμπλήρωσης του έργου και ενθαρρύνει τη διαδικασία της μάθησης των σπουδαστών (Λιοναράκης, 2001α). Η ιδιαιτερότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όσον αφορά το εκπαιδευτικό/ διδακτικό υλικό, είναι ότι αυτό αποτελεί τον κύριο μοχλό της διαδικασίας της διδασκαλίας (Λιοναράκης, 2001α).

Σε κάθε μάθημα που αναλαμβάνει κάποιος/α εκπαιδευτικός, οι ανάγκες είναι διαφορετικές και το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργεί μόνος του, είτε για ένα αυτοτελές μάθημα, είτε συμπληρωματικά με την υπόλοιπη ύλη, είναι πιο εξατομικευμένο στους μαθησιακούς στόχους και αποτελέσματα που θέλει να φέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στην εξΑΕ, οι επιλογές και τα μέσα που χρησιμοποιούνται επιλέγονται με «βασικό παράγοντα σχεδιασμού

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

και ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού την υιοθέτηση κατάλληλων μοντέλων σχεδίασης διδακτικού υλικού» (Μανούσου, 2008, σελ. 104). Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι όλα τα μέσα προϋποθέτουν σωστό παιδαγωγικό σχεδιασμό, προκειμένου να προάγουν τις μαθησιακές και διδακτικές διαδικασίες (Γιαννοπούλου, 2011· Hartley, 1995· Μακράκης, 2000· Παπαθανασίου, 2016), να βοηθήσουν στη σύνθεση του εξ αποστάσεως διδακτικού υλικού και να εξυπηρετούν την πολυμορφικότητά του (Μανούσου, 2005, 2008· Χουλιάρη, 2010· Παπαθανασίου, 2016). Ο σχεδιασμός διδακτικού υλικού είναι η συστηματική διαδικασία της «μετάφρασης» των γενικών αρχών μάθησης και διδασκαλίας σε σχέδια για τα εκπαιδευτικά υλικά και τη μάθηση μέσω αυτών (Σουβατζόγλου, 2009· Παπαθανασίου, 2016).

Μετά το σχεδιασμό και τη συγγραφή, ακολουθεί η αξιολόγηση ως πολύ σημαντική και μία έρευνα αξιολόγησης που αποτελεί το σκοπό της εργασίας αυτής, αποτελεί ένα εργαλείο κατανόησης των αναγκών των εκπαιδευομένων και ανάλυσης των περιεχομένων που δημιουργούνται για την παράδοση ενός μαθήματος, αλλά και της δομής του, ώστε να βγουν συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητά του.

Στον χώρο της διδασκαλίας των Ελληνικών ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας, ειδικά στη Γερμανία, υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση των συνθηκών, για το πώς θα μπορούσε να λειτουργήσει καλύτερα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αλλά και η ανάγκη για αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού που χρησιμοποιείται στη διδασκαλία από τους εκπαιδευτικούς.

1.5 Περιγραφή και κατηγοριοποίηση έρευνας

Όπως προαναφέρθηκε, η έρευνα αυτή, ως προς το σκοπό της, είναι μια έρευνα αξιολόγησης. Συλλέγονται και αναλύονται δεδομένα για την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα, τη βοήθεια που προσφέρει και την αξία ενός εκπαιδευτικού πακέτου και εστιάζει στις πρακτικές που εφαρμόστηκαν κατά τη δημιουργία του πακέτου αυτού.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Μετά τη βιβλιογραφική επισκόπηση που έγινε στα πλαίσια της έρευνας και των ερωτημάτων που τίθενται στην εργασία αυτή, επιλέχθηκε και οργανώθηκε η μέθοδος, με την οποία γίνεται ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού πακέτου και η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού. Στο εκπαιδευτικό σενάριο που εφαρμόζεται, οι μαθητές (έντεκα μαθητές 6-12 χρονών) «ταξιδεύουν» στην Ελλάδα, για να μάθουν τα έθιμα του Πάσχα και το λεξιλόγιο του θέματος αυτού. Αναλυτικά, στο υλικό, συμπεριλαμβάνονται τέσσερα στάδια που περιλαμβάνουν τις εξής φάσεις με αντίστοιχες ασκήσεις:

1. κατανόηση γραπτού λόγου,
2. κατανόηση προφορικού λόγου,
3. παραγωγή προφορικού λόγου και
4. παραγωγή γραπτού λόγου.

Η εφαρμογή του υλικού πραγματοποιείται εξ αποστάσεως, σε σύγχρονο περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, σε μια προγραμματισμένη συνάντηση με τους μαθητές, για δύο διδακτικές ώρες. Στην τελευταία φάση του μαθήματος γίνεται μια πρώτη αξιολόγηση στο σύνολο του μαθήματος για την εφαρμογή του Ε.Υ και τις συνθήκες, τόσο ατομικά με τον κάθε μαθητή, όσο και κατά τη διάρκεια των διδακτικών ωρών, με τις σημειώσεις από την εκπαιδευτικό. Έπειτα οι ατομικές συνεντεύξεις οργανώθηκαν ως σύντομες ατομικές συναντήσεις, μέσω της εφαρμογής zoom, που διήρκεσαν περίπου πέντε έως δέκα λεπτά με τον/την κάθε μαθητή/μαθήτρια. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αξιολογήθηκαν ως προς την απόκτηση της νέας γνώσης, με τη χρήση δύο εφαρμογών στην εφαρμογή Wordwall, όπου έγιναν στο σύνολο των παιδιών ερωτήσεις πάνω στο αντικείμενο του μαθήματος.

Ως προς τη μέθοδο, κατηγοριοποιείται ως μελέτη περίπτωσης. Είναι ένας σχεδιασμός μιας ποιοτικής μελέτης, η οποία πραγματοποιείται σε ένα διαδικτυακό μάθημα ελληνικών με θέμα το Πάσχα, σε παιδιά 6-12 ετών, επιπέδου A1-A2, που τα περισσότερα σαν Πρώτη Γλώσσα (Γ1) μιλούν τα γερμανικά.

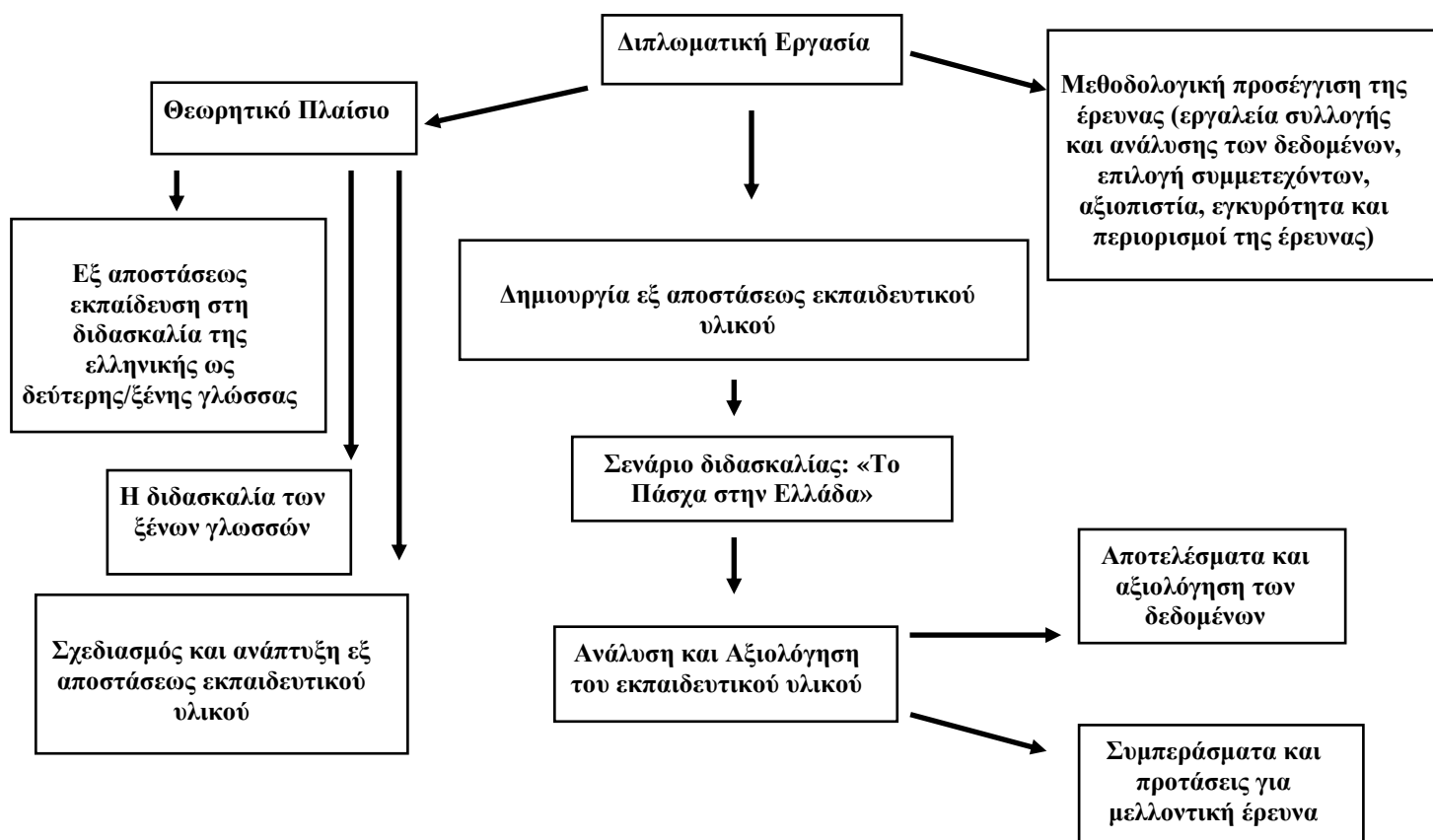
Συνοψίζοντας, το πεδίο της έρευνας είναι το πεδίο της διδασκαλίας των ελληνικών ως δεύτερη/ξένης γλώσσας. Η έρευνα στηρίζεται στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, για να προσδιοριστούν χρήσιμες πληροφορίες και στρατηγικές για τη διεξαγωγή της. Οι μαθητές

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

συμμετέχουν με σκοπό τον έλεγχο και την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού και τα δεδομένα συλλέχθηκαν με προσωπικές συζητήσεις με τους μαθητές και τις παρατηρήσεις τους.

1.6 Δομή και μεθοδολογία της εργασίας

Σχήμα 1. Η μεθοδολογία της εργασίας

Η παρούσα εργασία αποτελείται από δύο μέρη και έξι κεφάλαια. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο μέρος, γίνεται η βιβλιογραφική επισκόπηση που εξετάζει τα βασικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας, για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, την πολυπολιτισμικότητα, τις μεθόδους διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα και τα χαρακτηριστικά και

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

τη μεθοδολογία του εκπαιδευτικού υλικού στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (εξΑΕ). Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας (ερευνητική προσέγγιση, επιλογή εργαλείου για τη συγκέντρωση των δεδομένων, ανάλυση των δεδομένων), η διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη δημιουργία πρότυπου εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλου για εξΑΕ, η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και η συζήτηση πάνω σε αυτά, τα συμπεράσματα και οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 2: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

2.1 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση

Στην εποχή μας, η εκπαίδευση και ο ρόλος του δασκάλου έχουν αλλάξει κατά πολύ χαρακτήρα στις αντιλήψεις των ανθρώπων, αλλά και την εκπαιδευτική θεωρία και έτσι το σχολείο δε θα έπρεπε να είναι μία απλή συσσώρευση γνώσεων, η οποία είναι ανεπαρκής για την ανάπτυξη των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των αυριανών πολιτών. Οι ανάγκες όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία οφείλουν να μας προβληματίσουν για την πορεία που θα ακολουθηθεί, καθώς τα κατάλληλα εφόδια και οι δεξιότητες που απαιτούνται τον 21ο αιώνα, αφορούν όλους τους τομείς: επαγγελματικό, εκπαιδευτικό, κοινωνικό, πολιτικό, πολιτιστικό, τεχνολογικό, και άλλους. Η έλλειψη επαγγελματικής ανάπτυξης είναι ένας λόγος που οι δεξιότητες αυτές δεν έχουν λάβει απαραίτητης προσοχής στα σημερινά σχολεία (Dede, 2009). Είναι όμως πολύ σημαντικό η εκπαίδευση να κατευθυνθεί προς την ανάπτυξη δεξιοτήτων, καθώς αυτές είναι πολύ σημαντικές για την ανάπτυξη του ατόμου, τα στάδια μάθησης και την προετοιμασία των μελλοντικών πολιτών στις πραγματικές συνθήκες ζωής, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν βοηθήσει και δίνουν λύσεις για την εξέλιξη και τη στροφή των εκπαιδευτικών πρακτικών σε άλλη κατεύθυνση, ενώ δίνουν στην Παιδαγωγική καινοτόμες ιδέες, που βοηθούν στη δημιουργία καινούριων περιβαλλόντων μάθησης και τη χρήση μιας πληθώρας ΤΠΕ. Χωρίς την προσαρμογή στη νέα πραγματικότητα, δε θα υπάρξει ούτε βελτίωση, ούτε και συντήρηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αλλά συνεχής φθορά. Αυτό φυσικά μπορεί να αποτραπεί και να ανατραπεί με πολλές διαδικασίες, όπως για παράδειγμα με την παροχή πρόσβασης σε υπολογιστές, σε όλο το σχολικό δίκτυο και σε όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας, αλλά και με την υποστήριξη πρωτοβουλιών που βοηθούν το σχηματισμό σύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης, την ανάπτυξη της εξ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

αποστάσεως εκπαίδευσης και άλλες ενέργειες. Συνοπτικά, πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η Παιδαγωγική προσέγγιση και ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός του μαθήματος για την ποιότητά του, συνδυαστικά με την εξ αποστάσεως μεθοδολογία.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση (εξΑΕ) δεν είναι κάτι καινούριο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ορίζεται ως το σύνολο μορφών εκπαίδευσης, το οποίο παρέχει οργανωμένες ευκαιρίες μάθησης σε διδασκομένους, που μελετούν ατομικά και αποκομμένοι από τον διδάσκοντα ως προς τον χώρο και τον χρόνο (Παπαδημητρίου, 2020). Με τον όρο εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση (εξΑΣΕ) αναφερόμαστε σε προγράμματα ευέλικτης μάθησης που παρέχονται από απόσταση από δημόσιους και ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς σε μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Παπαδημητρίου, 2020). Κατά τη Βασάλα (2005):

παιδιά και ενήλικες που για διάφορους λόγους (οικονομικούς, επαγγελματικούς, τοπικών παραδόσεων, υγείας κλπ) αδυνατούν να παρακολουθήσουν μαθήματα στο συμβατικό-παραδοσιακό σχολείο αλλά και σε άτομα με ιδιαίτερα ταλέντα σε διάφορους τομείς που επιθυμούν κάτι διαφορετικό ή κάτι επιπλέον από την μαζικότητα του σχολείου, η εξΑΣΕ παρέχει ευκαιρίες μόρφωσης είτε ανεξάρτητα από τη συμβατική εκπαίδευση (αυτοδύναμη εξΑΣΕ) είτε συμπληρωματικά και παράλληλα με αυτή (συμπληρωματική εξΑΣΕ).

Κατά την περίοδο της πανδημίας, ήρθε απότομα στο προσκήνιο η ανάγκη της εφαρμογής της ανοικτής και εξ αποστάσεως διδασκαλίας και μάθησης στις σχολικές βαθμίδες (Κουνατίδου & Μαυροειδής, 2023). Ένας σημαντικός προβληματισμός σε σχέση με την εξΑΣΕ είναι η αποτελεσματικότητά της. Ο/Η καθηγητής/τρια, ως πρωτεύοντα/ουσα λειτουργός της εκπαίδευσης, αφού χωρίς αυτόν/ήν δεν υφίσταται οποιαδήποτε μορφή εκπαίδευσης, είναι ανάγκη πλέον σε ένα ανοικτό σχολείο, προκειμένου να είναι αποτελεσματικός/η, να λειτουργεί με έναν διαφορετικό τρόπο σε σχέση με τον τρόπο που λειτουργούσε στην πρόσωπο με πρόσωπο σχολική εκπαίδευση (Αναστασιάδης, 2020). Η αποτελεσματικότητα της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κατά τη Rice (2006), σχετίζεται περισσότερο με το ποιος μαθαίνει, ποιος διδάσκει και πώς διενεργείται η

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

διδασκαλία και η μάθηση και λιγότερο με το μέσο που χρησιμοποιείται, για να ολοκληρωθεί η διδασκαλία. Υπάρχουν πολλά και διαφορετικά προφίλ μαθητών και εκπαιδευτικών, τα οποία επηρεάζουν το αποτέλεσμα.

Από τις Μιμίνου και Σπανακά (2013) ως αρνητικά κατά την έρευνα μέσω βιβλιογραφικής επισκόπησης της εξΑΣΕ, καταδεικνύονται η απουσία της δια ζώσης επικοινωνίας και τα προβλήματα από τη χρήση νέων τεχνολογιών. Από την άλλη, στα πλεονεκτήματα προβάλλονται η προώθηση της συνεργατικής μάθησης, η αλληλεπίδραση και η επικοινωνία εκπαιδευτικών-μαθητών-εκπαιδευτικού υλικού και η επίτευξη των μαθησιακών στόχων (Μιμίνου & Σπανακά, 2013). Οι Κελενίδου κ.συν., (2017) συμπληρώνουν στα πλεονεκτήματα της εξΑΣΕ, την ύπαρξη άμεσης ανατροφοδότησης για την επίδοση των μαθητών (Αναστασίου, κ.συν., 2015), την ευελιξία και την ελευθερία επιλογών των μαθητών (Zaka, 2013), καθώς και τη σημασία του εκπαιδευτικού υλικού (Καμπύλης, 2017).

Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση μπορεί να εφαρμοστεί με τρεις μορφές: Ως αυτοδύναμη, ως συμπληρωματική και ως μικτή. Σύμφωνα με τις Μιμίνου και Σπανακά (2013), (α) η αυτοδύναμη λειτουργεί ανεξάρτητα από το συμβατικό σχολείο και παρέχει ολοκληρωμένα προγράμματα, πλήρως αναγνωρισμένα και ισότιμα με το συμβατικό σύστημα εκπαίδευσης, (β) η συμπληρωματική μορφή της εξΑΣΕ, υιοθετεί τις μεθόδους της αυτοδύναμης, λειτουργεί ενισχυτικά και παράλληλα με το συμβατικό σχολείο και (γ) η μικτή ή πολυμορφική ή συνδυαστική, αποβλέπει στην καλύτερη δυνατή αλληλεπίδραση των συμβατικών τρόπων μάθησης και των εξ αποστάσεως διαδικτυακών μορφών εκπαίδευσης (Νιανιούρης & Καλογιαννάκης, 2020).

Γενικότερα, παρατηρείται πως υπάρχει πια μία νέα δυναμική στην εκπαίδευση, με την ενεργή χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η οποία βελτιστοποιείται με τις μεθόδους που δοκιμάζονται και διερευνώνται, κυρίως βέβαια σε πλαίσια μη τυπικής και άτυπης μάθησης, όπως για παράδειγμα με τη χρήση των κοινωνικών δικτύων. Τα κοινωνικά δίκτυα χρησιμοποιούνται για την ανταλλαγή ιδεών, την επίλυση αποριών και τη συνεργατική μάθηση, εκτός των σχολικών ωραρίων. Η εξΑΣΕ απαιτεί ειδικές συνθήκες και στο μέλλον

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

πιθανώς τα σχολικά περιβάλλοντα θα είναι πιο έτοιμα, για να δεχτούν την νέα πρόκληση της εποχής που διανύουμε.

Ένα εξαιρετικό παράδειγμα εφαρμογής της συμπληρωματικής εξΑΣΕ είναι το πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ», το οποίο εφαρμόστηκε από το 2000 έως το 2015. Ο Αναστασιάδης (2017), αποτυπώνει την πορεία του προγράμματος και το παιδαγωγικό πλαίσιο, στο οποίο εφαρμόστηκε. Να σημειωθεί ότι οι συμμετέχοντες στη συμπληρωματική εξΑΕ είναι μαθητές του συμβατικού σχολείου, όπου ταυτόχρονα επιλέγουν να παρακολουθήσουν από απόσταση και με τη χρήση τηλεδιάσκεψης, κάποιες επιπλέον σειρές μαθημάτων, που είτε προσφέρονται στοιχειωδώς στο σχολείο, είτε απουσιάζουν πλήρως από το σχολικό πρόγραμμα σπουδών (Αναστασιάδης, 2017).

2.2 Μορφές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ως προς το χρόνο

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ποικίλει και σχεδιάζεται με βάση την εκπαιδευτική βαθμίδα, το πλαίσιο που βρίσκεται και το αν μπορεί να αποτελέσει αυτοδύναμη, συμπληρωματική, ή μικτή μέθοδο εκπαίδευσης. Ένας σημαντικός διαχωρισμός που πρέπει να γίνει είναι οι δύο παρακάτω μορφές της:

- I. Σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση
- II. Ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ο Τσαλουκίδης (2019) ορίζει την σύγχρονη εξΑΕ ως «ένα εκπαιδευτικό γεγονός πραγματικού χρόνου, το οποίο καθοδηγείται από τον εκπαιδευτή και όλοι οι συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία βρίσκονται την ίδια χρονική στιγμή στο διαδίκτυο και επικοινωνούν μεταξύ τους». Η ασύγχρονη εξΑΕ, δεν συντελείται στον ίδιο χρόνο για τους εμπλεκόμενους, αλλά το μοντέλο της είναι πιο ευέλικτο και στοχεύει στην αυτοδυναμία του μαθητή, παρέχοντάς του πρόσβαση στο ειδικά σχεδιασμένο υλικό από οπουδήποτε και αν βρίσκεται και κυρίως οποτεδήποτε, είτε για μεγάλο ή μικρό χρονικό διάστημα.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

2.2.1 Η χρήση της τηλεδιάσκεψης στην εξΑΕ

Με τον όρο τηλεδιάσκεψη (Videoconferencing) νοείται η επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο (real time) μέσω ήχου (audio), κινούμενης εικόνας (live video) και δεδομένων (Data) ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα απομακρυσμένα σημεία (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015 · Anastasiades, 2003 · Alexander et al., 1999 · Chandler & Hanrahan, 2000 στο Αναστασιάδης, 2014). Η Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη (ΔΤ) –Interactive Videoconferencing (IVC) επιτρέπει σε εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτικούς που βρίσκονται σε δύο ή περισσότερα απομακρυσμένα σημεία, όχι απλά να επικοινωνούν ανταλλάσσοντας απόψεις ή να μοιράζονται δεδομένα μεταξύ τους, αλλά να συμμετέχουν ενεργά σε ένα δυναμικό περιβάλλον αλληλεπίδρασης, κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του οποίου αποτελεί η συνεργατική οικοδόμηση της γνώσης από απόσταση σε πραγματικό χρόνο (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015 · Anastasiades, 2009 στο Αναστασιάδης, 2014).

Στην εκπαίδευση, η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της αλληλεπίδρασης του εκπαιδευτικού με τον/την εκπαιδευόμενο/η ή και την αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευομένων (Panagiotakopoulos, et al., 2003), καθώς και τη συνεργασία είτε σε σύγχρονα, είτε σε ασύγχρονα μαθησιακά περιβάλλοντα (Beldarrain, 2006). Η σύγχρονη τηλεδιάσκεψη είναι ένα μέσο που έχει αυτή τη δύναμη, το να είναι ένα μέσο αλληλεπίδρασης, που αν θεωρήσουμε ότι χρησιμοποιείται με τον κατάλληλο σχεδιασμό, προσθέτει αξία στη διαδικασία της μάθησης και της διδασκαλίας προς όφελος των εκπαιδευομένων. Στην εφαρμογή της, για να μεγιστοποιήσει το αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής διαδικασίας, απαιτείται πολύ καλή οργάνωση και προετοιμασία (Panagiotakopoulos, et.al., 2013).

Από εκπαιδευτική άποψη, οι παράγοντες που σχετίζονται με την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω τηλεδιάσκεψης συνδέονται με (Balaouras & Mouzakis, 2008; Agorogianni, et.al., 2008; Kalogiannakis & Vasilakis, 2008):

- Την οργάνωση του περιεχομένου και τη σωστά δομημένη παρουσίασή του.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Την προετοιμασία του εκπαιδευτικού υλικού με βάση τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και όχι τις δυνατότητες που προσφέρει η τεχνολογία.
- Την παρουσία του εκπαιδευτικού, τις κινήσεις του και τον τρόπο διεξαγωγής του μαθήματος.
- Την επιλογή των διδακτικών δραστηριοτήτων για την επίτευξη των αναμενόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τα τεχνολογικά προβλήματα που ενδέχεται να προκύψουν.
- Την εφαρμογή στρατηγικών διδασκαλίας που αυξάνουν την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων.
- Τη μείωση της αίσθησης της απόστασης.
- Τη θέση της τεχνολογίας, η οποία θα πρέπει να παραμένει στο παρασκήνιο.

Πρόκειται για ένα σύγχρονο τρόπο διδασκαλίας, με πολλές προκλήσεις σε συνδυασμό με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Προσφέρει στην εποχή μας πολλές ευκαιρίες και ευκολίες στις ανάγκες του μαθήματος, όπως η άμεση επικοινωνία με τους εκπαιδευόμενους, αλλά και η διευκόλυνση στη χρήση εκπαιδευτικού υλικού, ειδικά σε παιδιά δημοτικού όπως το δείγμα της έρευνας αυτής. Οι δυνατότητες που προσφέρονται από τα εργαλεία τηλεδιάσκεψης, περιλαμβάνουν (Hersh, et al., 2020): Σύνδεση και συμμετοχή σε μια συνάντηση, Χρήση ήχου και βίντεο, Φιλικό περιβάλλον συνάντησης, Προεδρία συνάντησης, Υποστήριξη για βοήθεια και επικοινωνία με βοηθούς και προηγμένες επιλογές.

2.3 Εισαγωγή στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Η ελληνική διασπορά επεκτείνεται σε πάρα πολλές χώρες στον κόσμο, σε όλες τις ηπείρους, με αποτέλεσμα να υπάρχει ολοένα και αυξημένο ενδιαφέρον για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας από οικογένειες που μετανάστευσαν από την Ελλάδα ή και από μετανάστες δεύτερης, τρίτης ή ακόμα και τέταρτης γενιάς. Υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο επίπεδο που έχουν οι μαθητές, λόγω διάφορων παραγόντων, όπως η γλώσσα επικοινωνίας στην κοινωνία αλλά και στην οικογένεια (για παράδειγμα υπάρχουν πολλές μικτές

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

οικογένειες, ή οικογένειες αλλοδαπών που μιλούν ελληνικά). Η ηλικία που ξεκινάει ένας μαθητής με την ελληνομάθεια, παίζει επίσης σημαντικό ρόλο στον τρόπο, την ταχύτητα και γενικότερα τη διεξαγωγή ενός μαθήματος ελληνικών.

Γενικότερα, η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας είναι ένα πεδίο που αναπτύσσεται ολοένα και περισσότερο, ενώ έχουν δημιουργηθεί μεγάλες ανάγκες, ειδικά την τελευταία δεκαετία, λόγω της μεγάλης εκροής μεταναστών από την Ελλάδα προς την Ευρώπη, αλλά και προς άλλες ηπείρους, αλλά και λόγω των ελλείψεων του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, που δεν καλύπτει απόλυτα τις ανάγκες του πεδίου. Ο εκσυγχρονισμός και η σύμπλευση με την εποχή και την επιλογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι ίσως λύσεις για κάποια από τα κενά που υπάρχουν, όπως είναι για παράδειγμα η φυσική απόσταση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τον Ιούνιο του 1996 ιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, το Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (ΕΔΙΑΜΜΕ), με το ΠΔ 147 (ΦΕΚ 11/106.-96), το οποίο έχει υπάρξει φορέας πολύ σημαντικών προγραμμάτων για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά. Επίσης, από το ΕΔΙΑΜΜΕ έχει παραχθεί πληθώρα εκπαιδευτικού υλικού τόσο σε έντυπη, όσο και σε ψηφιακή και ηλεκτρονική μορφή που παρέχεται στην διασπορά (Σκούρτου & Κούρτη-Καζούλλη, 2015).

Η προσαρμογή των διδασκόντων, αλλά και του εκπαιδευτικού υλικού στις νέες ανάγκες, δίνουν καινούριους στόχους και βοήθεια στους διδασκόμενους της ελληνικής γλώσσας. Η αναγκαία και πιο διαδεδομένη προσέγγιση στη διδασκαλία της δεύτερης/ξένης γλώσσας είναι η επικοινωνιακή προσέγγιση, που απομακρύνει τα δομικά στοιχεία της γλώσσας και βάζει στο κέντρο τον μαθητή και τις ανάγκες του δίνοντας έμφαση στην επικοινωνιακή του ικανότητα (Δενδρινού, 2001). Η κατάκτηση της γλώσσας εκλαμβάνεται ως διαδικασία μάθησης και όχι διδασκαλίας, που ενθαρρύνει τους μαθητές να επικοινωνούν μεταξύ τους και με τον διδάσκοντα (Χαραλαμπίδης, 1999).

Η τάση του μέλλοντος δείχνει πως υιοθετούνται και νέες προσεγγίσεις στην έρευνα για τη διδασκαλία μιας γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης, οι οποίες είναι πιο δυναμικές και ρευστές

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

(Σκούρτου & Κούρτη-Καζούλλη, 2015). Στις προτάσεις για τη διδασκαλία σε δίγλωσσους της διασποράς και στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, αναγνωρίζεται η ποικιλία των γλωσσών που διαμορφώνει ένας μαθητής στα περιβάλλοντα που κινείται και επισημαίνεται η ανάγκη συμπερίληψης της διδασκαλίας τους και της χρήσης τους που οδηγούν στη διαπολιτισμική ικανότητα, δηλαδή στο «συνδυασμό των γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών που επιτρέπουν σε έναν συνομιλητή να αναγνωρίζει, να κατανοεί, να ερμηνεύει και να αποδέχεται άλλους τρόπους να ζει και να σκέφτεται πέρα από την κουλτούρα της ομάδας του.» (Σκούρτου & Κούρτη-Καζούλλη, 2015· Cavali et al., 2009).

2.3.1 Τα ψηφιακά εργαλεία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Στην εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, υπάρχουν πολλές παράμετροι που καθορίζουν την εφαρμογή της. Αυτές είναι το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.), ο Φορέας Υλοποίησης, η Επικοινωνία, ο Εκπαιδευτικός και οι Εκπαιδευόμενοι, αλλά και το Πλαίσιο Επικοινωνίας (Μανούσου, 2008). Βέβαια, στο κέντρο κάθε εκπαιδευτικής διαδικασίας και σε κάθε χώρο, έτσι και στη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα εξ αποστάσεως, βρίσκεται η διαδικασία της μάθησης, και η σχέση της με τη διδασκαλία είναι ένα κομβικό ζήτημα, το οποίο διερευνάται. Επίσης, με την εξάπλωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η διδασκαλία ερευνάται υπό ένα νέο πρίσμα και επαναπροσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά της (Μανούσου, 2008).

Στην εποχή μας, οι εκπαιδευόμενοι είναι αναγκαίο να θεωρούνται επιδέξιοι πολίτες του 21ου αιώνα, να χρησιμοποιούν τις καινούριες τεχνολογίες και να εργάζονται με ηλεκτρονικά μέσα (Lemke, 2002). Τα περιβάλλοντα Web 2.0 είναι διαδικτυακές πλατφόρμες όπου οι χρήστες συνεργάζονται, ανταλλάσσουν πληροφορίες και ιδέες, επεξεργάζονται και δημιουργούν δεδομένα. Οι κοινότητες που δημιουργούνται, λόγου χάριν, στις πλατφόρμες Web 2.0 ονομάζονται εκπαιδευτικές «διαδικτυακές πόλεις» (Shishkovskaya & Sokolova, 2015) που επιτρέπουν την επικοινωνία μεταξύ των χρηστών για αμοιβαία σύνθεση κειμένων.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Όσον αφορά τη γλωσσική εκπαίδευση, τα εργαλεία Web 2.0 που διερευνώνται συχνότερα είναι τα Wikis, τα κοινωνικά δίκτυα (SNS) και τα Έγγραφα Google (ibid). Σε αυτά τα περιβάλλοντα μάθησης, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να αλληλεπιδρούν και να επικοινωνούν γνήσια χρησιμοποιώντας τη γλώσσα που έχουν στόχο να μάθουν (Campbell, 2003; Lund, 2008; Luo, 2013). Μέσω των τεχνολογιών Web 2.0 λοιπόν οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να συνεργάζονται, να ανήκουν σε κοινότητες και να εμπλέκονται περισσότερο στη διαδικασία εκμάθησης της γλώσσας, καθώς αλλάζει ο τρόπος με τον οποίο μαθαίνουν, επεξεργάζονται και αναπτύσσουν τις γνώσεις τους.

Καίριο ρόλο στην εκμάθηση της γλώσσας, και στην εκμάθηση των ελληνικών ως δεύτερη/ ξένης γλώσσας, αποτελεί το εκπαιδευτικό υλικό. Οι νέες τεχνολογίες έχουν συμβάλει στην περαιτέρω προώθηση της εξ αποστάσεως μάθησης, με το οπτικοακουστικό υλικό να κατέχει τον κυρίαρχο ρόλο μέσα στη διαδικασία αυτή (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015), ενώ δίνουν πολλές νέες δυνατότητες στον διαμοιρασμό εκπαιδευτικού υλικού. Οι δυνατότητες αυτές υλοποιούνται μέσω ειδικών προγραμμάτων, που ονομάζονται «εκπαιδευτικό λογισμικό». Τα προγράμματα αυτά είναι τα εξής:

- Λογισμικά εξάσκησης (Drill & Practice): Οι μαθητές εξασκούνται σε ήδη διδαχθείσα ύλη. Η μορφή του προγράμματος είναι σε ερωτήσεις-ασκήσεις.
- Λογισμικά παρουσίασης (Tutorial): Το μάθημα παρουσιάζεται εμπλουτισμένο με παραδείγματα και επεξηγήσεις. Εδώ αξιοποιείται πολύ η εικόνα.
- Εκπαιδευτικά παιχνίδια (Educational game): Χρησιμοποιείται το παιχνίδι για να δοθεί κίνητρο στο μαθητή.
- Λογισμικά προσομοιώσεων (Simulation): Αναπαριστώνται πραγματικά συστήματα ή φαινόμενα στον υπολογιστή. Οι μαθητές παρεμβαίνουν και παρατηρούν τα αποτελέσματα.
- Λογισμικά επίλυσης προβλημάτων (Problem solving): Οι εκπαιδευόμενοι επιλύουν προβλήματα.
- Λογισμικά εικονικής πραγματικότητας (Virtual Reality): Κυριαρχούν οι τρισδιάστατες αναπαραστάσεις για προσομοίωση καταστάσεων (Μουζακιώτου & Κανονάκη, 2015).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κατά τους Lionarakis et al. (2018), υπάρχει και η εξής κατηγοριοποίηση με βάση τον ρόλο των εργαλείων, κατά την βιβλιογραφική επισκόπηση:

- Α. Ψηφιακά εργαλεία για την παρουσίαση του περιεχομένου (δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού),
- Β. Ψηφιακά εργαλεία για τη διαχείριση της ηλεκτρονικής τάξης,
- Γ. Ψηφιακά εργαλεία για τη διεξαγωγή Ομαδικής Συμβουλευτικής Τηλεδιάσκεψης,
- Δ. Ψηφιακά εργαλεία για την επίτευξη της συνεργατικής μάθησης,
- Ε. Ψηφιακά εργαλεία αναζήτησης εύρεσης και κατηγοριοποίησης αξιόπιστων και έγκυρων επιστημονικών πηγών,
- Στ. Ψηφιακά εργαλεία για την επίτευξη της εξατομικευμένης μάθησης.

Πολλές από τις παραπάνω κατηγορίες μπορούν να συνυπάρξουν σε ένα εκπαιδευτικό πακέτο, που προορίζεται για την εξ αποστάσεως διδασκαλία. Στο σημείο αυτό είναι σημαντικό να οριστεί η έννοια του εκπαιδευτικού πακέτου: «Το παρεχόμενο εκπαιδευτικό υλικό στην εκπαίδευση από απόσταση, στο σύνολο των μορφών που το αποτελούν, καλείται ‘πακέτο’» (Ματραλής & Λυκουργιώτης, 1998-1999).

Στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας συγκεκριμένα, βρίσκονται πολλές πρωτοπόρες κινήσεις στην εξΑΕ, που συνέβησαν ακόμα και πριν από την έξαρση των online μαθημάτων κατά την εποχή της πανδημίας και έπειτα, όπως για παράδειγμα η εφαρμογή Duolingo. Έπειτα, με την ανάπτυξη των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), ειδικά τις τελευταίες δεκαετίες, είναι αδιανόητη η διδασκαλία της ξένης γλώσσας χωρίς την εφαρμογή τους. Όλο και περισσότεροι εκπαιδευτικοί εξερευνούν διάφορα είδη ΤΠΕ, προκειμένου να συμβαδίζουν με τους μαθητές/τις μαθήτριά τους (Meiers, 2009; Κλίμονά, 2013).

Η διεξαγωγή μίας εξ αποστάσεως διδασκαλίας μπορεί να γίνει με πολλούς τρόπους, λόγω της πληθώρας των ψηφιακών εργαλείων. Μπορεί να βασίζεται από τη μία στη δημιουργικότητα του εκπαιδευτικού, και από την άλλη σε επιστημονικές μελέτες και παραδοχές, ή να επιλέγεται υπό το πρίσμα κάποιου φιλοσοφικού ρεύματος. Υπάρχουν διάφορες επιλογές στην εφαρμογή εκπαιδευτικού υλικού, με βάση τα διάφορα μαθησιακά

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

στυλ, ή και την προσέγγιση του κριτικού γραμματισμού, δηλαδή την ικανότητα ενός ατόμου να αναλύει, να κρίνει και να αξιολογεί κείμενα και πληροφορίες.

2.4 Μέθοδοι διδασκαλίας ξένης γλώσσας

Με βάση διάφορες θεωρίες, διάφορα ερευνητικά ευρήματα και εμπειρίες προηγούμενων ετών για την εκμάθηση γλωσσών, αναπτύχθηκαν μέθοδοι διδασκαλίας και μαθησιακά περιβάλλοντα που εμπλέκουν τους μαθητές σε διαδραστικές, επικοινωνιακά και γλωσσικά, δραστηριότητες. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει αποδεκτή η άποψη, ότι η διδακτική των γλωσσών απαιτεί μία πολυμεθοδολογική προσέγγιση, η οποία επικεντρώνεται στον ίδιο τον μαθητή/τη μαθήτρια, την ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών του/της δεξιοτήτων και στρατηγικών (Γρίβα & Σέμογλου, 2013). Η διδασκαλία μιας γλώσσας βασίζεται άλλωστε στην εκμάθηση ανάπτυξης λόγου, τόσο γραπτού, όσο και προφορικού.

Με χρονολογική σειρά, η πρώτη μέθοδος διδασκαλίας ξένων γλωσσών που εμφανίστηκε, είναι η παραδοσιακή μέθοδος διδασκαλίας. Κατά αυτήν, υπάρχει ένα σύνολο οδηγιών και τεχνικών, βασισμένα στη μετάφραση, τη γραμματική και το λεξιλόγιο, ενώ ο μαθητής είναι παθητικός δέκτης (Σιλιτζή, 2016). Αλλιώς λέγεται και γραμματικομεταφραστική μέθοδος. Οι μαθητές καλούνται να απομνημονεύσουν το λεξιλόγιο, να μάθουν τις κλίσεις των ρημάτων και τους συνακόλουθους γραμματικο-συντακτικούς κανόνες, να γράψουν ορθογραφία και να μεταφράσουν κείμενα (Baker, 2001). Η διδασκαλία της γραμματικής γίνεται με την ρητή και ενδεδειγμένη παρουσίαση των φαινομένων, των οποίων η πρακτική συνίσταται μέσω μηχανιστικών και μεταφραστικών ασκήσεων (Μπέλλα, 2011).

Η επόμενη μέθοδος είναι αυτή της άμεσης προσέγγισης ή άμεση μέθοδος (direct method), η οποία δίνει έμφαση στον προφορικό λόγο και η μητρική γλώσσα δεν χρησιμοποιείται καθόλου κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας (Σιλιτζή, 2016). Η άμεση μέθοδος αντιμετωπίζεται και αυτή ως μία τεχνική παρουσίασης βάσει της ανάγνωσης. Προτείνει την επαγωγική διδασκαλία των γραμματικών κανόνων (Σακελλαρίου, 2000).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Οι επόμενες δύο μέθοδοι που ακολουθούν είναι δομιστικές και επηρεάστηκαν από τη σύγχρονη γλωσσολογία. Ο δομισμός στηρίζεται στα διδάγματα του Saussure και της ψυχολογικής θεωρίας του συμπεριφορισμού των Skinner και Watson και δίνει έμφαση στην έννοια της δομής της γλώσσας και στον προφορικό λόγο (Σακελλαρίου, 2000). Η δομιστική αντίληψη ακολουθεί μια διαδικασία με συγκεκριμένα ερεθίσματα για συγκεκριμένες απαντήσεις που τις ακολουθεί η επιβράβευση, έτσι κατασκευάζονται πολλές μηχανιστικές ασκήσεις για να αποκτήσουν οι μαθητές αυτοματισμούς στην νέα γλώσσα (Σιλιτζή, 2016). Η Προφορική Προσέγγιση ή Καταστασιακή Γλωσσική Διδασκαλία (Oral Approach and Situational Language Teaching) στηρίζεται στις θεωρητικές αρχές του βρετανικού δομισμού, σύμφωνα με τις οποίες ο προφορικός λόγος αποτελεί τη βάση της διδασκαλίας και η δομή αποτελεί την καρδιά της ομιλίας (Μήτσης, 1998· Richards & Rodgers, 1986). Το κυριότερο χαρακτηριστικό της είναι η έμφαση που δίνεται στην προτεραιότητα του λεξιλογίου και της γραμματικής (Μήτσης, 1998). Άλλα χαρακτηριστικά της συνοψίζονται στα εξής σημεία (Richards & Rodgers, 1986): α) η γλωσσική διδασκαλία έχει ως αφετηρία τον προφορικό λόγο – η ύλη διδάσκεται προφορικά κατά τις αρχές της επιλογής (selection), της ιεράρχησης (gradation) και της παρουσίασης (presentation), πριν περάσει στη γραπτή μορφή, β) η γλώσσα-στόχος είναι η γλώσσα της τάξης, γ) η νέα γλώσσα παρουσιάζεται και εξασκείται μέσα από περιστάσεις, δ) ακολουθείται η σωστή επιλογή του λεξιλογίου, αν και παρέχεται ένα βασικό λεξιλόγιο με συχνόχρηστες λέξεις, ε) η εισήγηση των γραμματοσυντακτικών δομών εξελίσσεται γραμμικά, από τις εύκολες στις πιο περίπλοκες και σύνθετες (Baker, 2001), και στ) οι δεξιότητες του γραπτού λόγου εισάγονται εφόσον βεβαιωθεί ότι έχει κατακτηθεί από τους μαθητές ένα επαρκές λεξιλογικό και γραμματικό υπόβαθρο (Χανοπούλου, 2017).

Στον αμερικανικό δομισμό από την άλλη, η πιο δημοφιλής μέθοδος διδασκαλίας στη δεκαετία του 1950, ονομάστηκε ακουστική μέθοδος (Audio Lingual Method/ ALM) και προωθούσε μια προσέγγιση μίμησης και εξάσκησης στη γλωσσική ανάπτυξη. Η κύρια φιγούρα στην τάξη της ALM ήταν ο εκπαιδευτής, ο οποίος είχε το ρόλο του ειδικού και ήταν φιγούρα εξουσίας. Οι μαθητές οδηγούνταν σε μίμηση προτύπων και σε ένα σημείο

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

αυτόματης απάντησης/αντίδρασης, με την πεποίθηση ότι ένας μαθητής έμπαινε στη διαδικασία της μίμησης για να μάθει, με τη σταδιακή ένταξη λεξιλογικών στοιχείων που έπρεπε να μάθει απ' έξω. Υπήρχε επίσης η πεποίθηση ότι η πρώτη γλώσσα παρενέβαινε στην απόκτηση της δεύτερης γλώσσας και ότι θα γινόταν μεταφορά από την πρώτη στη δεύτερη γλώσσα, με αποτέλεσμα την πρόκληση λαθών (Catalano & Kramer Moeller, 2015).

Για πολύ καιρό η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας θεωρούνταν μια «μιμητική» δραστηριότητα, μια διαδικασία, στην οποία οι μαθητές επαναλαμβάνουν ή μιμούνται νέες πληροφορίες. Σύμφωνα με τη συμπεριφοριστική θεωρία, ως μάθηση ορίζεται η μόνιμη μεταβολή της συμπεριφοράς ενός ατόμου, η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα εμπειρίας ή άσκησης. Σύμφωνα με τις διδακτικές μεθόδους του συμπεριφορισμού, ο καλύτερος τρόπος για να προκληθεί μια νέα συμπεριφορά είναι να ανταμειφθεί η προσπάθεια ενώ μια λανθασμένη συμπεριφορά θα πρέπει να αποθαρρύνεται ή να τιμωρείται (Δημητριάδης 2015).

Το 1959, ο Noam Chomsky αναθεώρησε το βιβλίο του B.F. Skinner (1957) “Verbal Behavior” και άλλαξε δραματικά τον τρόπο εξέτασης της γλώσσας, υποστηρίζοντας ότι η γλώσσα είναι μια δραστηριότητα που διέπεται από κανόνες και όχι ένα σύνολο συνήθειες (Catalano & Kramer Moeller, 2015). Στη συνέχεια, η Επικοινωνιακή Προσέγγιση ή η Επικοινωνιακή Διδασκαλία της Γλώσσας (Communicative Approach / Communicative Language Teaching) προέκυψε από την αντίδραση του Chomsky απέναντι στο δομικό μοντέλο διδασκαλίας, που κρίθηκε ελλιπές (Μήτσης, 1998· Σακελλαρίου, 2000), αλλά την ανάπτυξη διάφορων κλάδων της γλωσσολογίας και τις ιστορικές συγκυρίες της δεκαετίας του 1970 (Χανοπούλου, 2017). Η «Επικοινωνιακή Προσέγγιση» κατά κύριο λόγο βασίζεται στη λεκτική επικοινωνία. Οι αρχές της επικοινωνιακής μεθοδολογίας από τους Richards & Rodgers (2001) είναι οι εξής: 1. Οι μαθητές μαθαίνουν μία γλώσσα μέσα από τη χρήση της μέσα σε επικοινωνιακό πλαίσιο. 2. Οι γλωσσικές δραστηριότητες μέσα στην τάξη πρέπει να στοχοθετούν την αυθεντική και την πλήρους σημασίας επικοινωνία. 3. Η ευχέρεια του λόγου συνιστά μία σημαντική διάσταση της επικοινωνίας. 4. Η επικοινωνία ενέχει την πρόσμειξη διαφορετικών γλωσσικών δεξιοτήτων. 5. Η μάθηση συνιστά μία διαδικασία δημιουργικής δόμησης και εμπεριέχει δοκιμές και λάθη (Χανοπούλου, 2017).

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Στο άρθρο των Catalano et al. του 2015, παρουσιάζεται κάθε μία από αυτές τις θεωρίες της γλωσσικής κατάκτησης, η οποία και αντιμετωπίζει μία διαφορετική πτυχή της ικανότητας ενός μαθητή στην προσπάθεια να αποκτήσει μια γλώσσα. Οι συμπεριφοριστικές θεωρίες, για παράδειγμα, εξηγούν τις συστηματικές πτυχές, ενώ άλλες θεωρίες εξηγούν την απόκτηση σύνθετης γραμματικής. Με την αλληλεπίδραση υποβοηθάται η κατανόηση του τρόπου, με τον οποίο οι μαθητές συσχετίζουν τη μορφή και το νόημα στη γλώσσα, πώς αλληλεπιδρούν σε συζητήσεις και πώς χρησιμοποιούν τη γλώσσα κατάλληλα. Οι διδασκόμενοι δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα· διαφέρουν ως προς το πολιτισμικό/γλωσσικό υπόβαθρο και το στυλ μάθησης. Σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών καθορίζεται η προτεραιότητα είτε του προφορικού είτε του γραπτού λόγου (Σακελλαρίου, 2000). Στο διδακτικό πλαίσιο της επικοινωνιακής μεθόδου, α) χρησιμοποιούνται παιχνίδια, β) εμπλέκονται οι μαθητές σε επικοινωνιακές δραστηριότητες και γ) επιλέγεται κατανοητό εισαγόμενο (Γρίβα & Σέμογλου, 2013). Η αυτοαξιολόγηση των μαθητών δείχνει ωφελιμότητα, περισσότερη αποτελεσματικότητα και ευχαρίστηση στη διαδικασία της μάθησης, καθώς οι ίδιοι αξιολογούν την επίδοσή τους, διαπιστώνουν τα λάθη τους και προβαίνουν στη διόρθωσή τους με τη βοήθεια του διδάσκοντα (Σακελλαρίου, 2009). Ο μαθητοκεντρικός παιδαγωγικός λόγος είναι άρρηκτα συνυφασμένος με την επικοινωνιακή μεθοδολογία, ο οποίος έχει επιφέρει αλλαγές στην οργάνωση της ξενόγλωσσης τάξης, στις στρατηγικές διδασκαλίας, στον ρόλο του εκπαιδευτικού κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, στη σχέση του με το μαθητικό κοινό και, τέλος, στο διδακτικό υλικό και τις διαδικασίες αξιολόγησης (Δενδρινού, 2001).

Για πολλά χρόνια η διαδικασία και η μέθοδος στη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας φαίνεται να ήταν πιο συγκεκριμένη, ενώ πλέον έχει γίνει μετατόπιση στις μεθόδους λόγω των καινούριων αναγκών και φυσικά επειδή γνωρίζουμε για τις θεωρίες μάθησης και πως κάθε διδασκόμενος έχει διαφορετικό τρόπο να μαθαίνει και όπως προαναφέρθηκε τα πολιτιστικά γλωσσικά υπόβαθρα των μαθητών ποικίλουν. Για αυτό πλέον, μετρούν τα αποτελέσματα στην απόδοση της γλώσσας ως προς τους διδακτικούς στόχους, η ικανότητα του εκπαιδευόμενου να επικοινωνήσει. Η αλλαγή του ρόλου του/της εκπαιδευτικού από τον Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

ρόλο της αυθεντίας/εμπειρογνώμονα σε αυτόν του διευκολυντή/οδηγού, είναι σημαντική, καθώς ο/η εκπαιδευτικός είναι αυτός που δημιουργεί τα δεδομένα και το πλαίσιο του μαθήματος μεν και στόχος είναι η ενεργός συμμετοχή και η αυτενέργεια των μαθητών.

Η Nobre (2018) αναφέρει ότι μία από τις προκλήσεις των ψηφιακών περιβαλλόντων και της τεχνολογίας στην Παιδαγωγική, είναι η πολυπλοκότητα του να παρακολουθούμε τη διαδικασία της μάθησης στην ψηφιακή εποχή που ζούμε. Οι τρέχουσες έρευνες, όπως για παράδειγμα η έρευνα της Manca (2020), αναδεικνύουν καινούριες τάσεις, όπως τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και την έρευνα δράσης ως πρόσθετους τρόπους για την προώθηση της διαπολιτισμικής ικανότητας, την εκμάθηση γλωσσών και όχι μόνο.

Στη σχετική βιβλιογραφία έχουν προταθεί και άλλες σύγχρονες και εναλλακτικές προσεγγίσεις και μέθοδοι της διδασκαλίας της Γ2/ΞΓ, όπως: η ολική αισθητηριακή κινητική απόκριση (total physical response), η σιωπηλή διδασκαλία (silent way), η εστίαση στον τύπο (focus on form), η μέθοδος ομαδικής εκμάθησης της γλώσσας (community language learning), η μέθοδος εκμάθησης με υποβολή (suggestopedia), η φυσική προσέγγιση (natural approach), η διδασκαλία της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο (content-based instruction), η δραστηριοκεντρική μέθοδος (task-based learning) κ.ά. (Μήτσης, 1998· Richards & Rodgers, 2001· Μπέλλα, 2011· Γρίβα & Σέμογλου, 2013· Ζάγκα, 2013· Ματθαιουδάκη, 2013).

Επιπλέον σήμερα, οι εντατικές μέθοδοι διδασκαλίας ξένων γλωσσών γίνονται όλο και πιο δημοφιλείς. Πολλοί τύποι εντατικών μεθόδων έχουν δημιουργηθεί και οι περισσότερες συχνά χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας σε ενήλικες. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και στο σχολείο, οι εκπαιδευτικοί με εμπειρία τις εφαρμόζουν ανεπιτυχώς. Όπως συμβαίνει με όλες τις μεθόδους διδασκαλίας, έτσι και στις εντατικές μεθόδους ειδικότερα, ένας βασικός στόχος είναι η διδασκαλία της επικοινωνιακής ικανότητας, δηλαδή της ικανότητας να δημιουργούμε και να διατηρείται η επαφή με άλλους ανθρώπους. Πρόκειται για μία επικοινωνιακή προσέγγιση που εφαρμόζεται στη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας, συγκεκριμένα σε μία συνθήκη με αυστηρό περιορισμό στο χρόνο (Kavilova, 2020).

Η δυναμική ανάπτυξη της εκπαίδευσης τα τελευταία χρόνια, απαιτεί από έναν εκπαιδευτικό γενικά, αλλά και ειδικά έναν εκπαιδευτικό μιας ξένης γλώσσας, να βρει

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

τρόπους βελτίωσης της ποιότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι σύγχρονες θεωρίες και οι μέθοδοι διδασκαλίας οφείλουν να ληφθούν υπόψη. Η ποιότητα της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης, ίσως δεν ικανοποιεί πλήρως τις ανάγκες της σημερινής κοινωνίας και της σύγχρονης ζωής, πράγμα που σημαίνει ότι η εφαρμογή ορισμένων απαιτήσεων, θα πρέπει να θεωρηθεί υποχρεωτική στην επαγγελματική δραστηριότητα κάθε εκπαιδευτικού. Με την εισαγωγή των πιο πρόσφατων εκπαιδευτικών προτύπων, το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η ποσότητα του φόρτου εργασίας και η μεθοδολογική βάση της κατάρτισης έχουν αλλάξει. Ένα σημαντικό συμπέρασμα για όλους είναι λοιπόν ότι η γνώση δεν είναι «φυτεμένη από ψηλά», αλλά «εμφανίζεται» κατά τη διαδικασία της μάθησης (Kavilova, 2020).

Η διδασκαλία και η εκμάθηση μιας γλώσσας έχουν πάρει άλλη στροφή, και από περιβάλλοντα στα οποία ο εκπαιδευτικός βρισκόταν στο επίκεντρο, τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα επικεντρώνονται πια στον μαθητή και τη μάθηση, επομένως στη μαθητοκεντρική διδασκαλία και μάθηση. Ειδικά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, κατά τον Λιοναράκη (2001), ο μαθητής θεωρείται ότι παίρνει ενεργό μέρος στη διαδικασία της γνώσης, και εξασκείται στο να μαθαίνει πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μία ευρετική πορεία αυτομάθησης και γνώσης, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο πρέπει να είναι προσανατολισμένο στη μάθηση και τη διδασκαλία (Μανούσου, 2008).

2.4.1 Προσεγγίσεις στη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα

Η εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας αφορά τη διδασκαλία σε αλλοδαπούς και παλιννοστούντες που διαμένουν στην Ελλάδα, όπως και σε ομογενείς και αλλοδαπούς που διαμένουν στο εξωτερικό. Υπάρχουν διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις, αλλά και διδακτικές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί ή και όχι, οι οποίες μπορεί να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την διαδικασία εκμάθησής της. Μια αναφορική λίστα με τις

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

πιο γνωστές προσεγγίσεις στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, που έχουν χρησιμοποιηθεί και στη διδασκαλία των ελληνικών, σύμφωνα με τις Αντωνοπούλου & Μανάβη (2001), είναι:

- Η γραμματικομεταφραστική μέθοδος (Grammar-Translation Method),
- η άμεση μέθοδος (The Direct Method),
- η προφορική προσέγγιση και η μέθοδος εκμάθησης μέσα από καταστάσεις (The Oral Approach and Situational Method),
- η Σιωπηλή μέθοδος (Silent Way),
- η δομική προσέγγιση (The Structural Approach)
- η επικοινωνιακή προσέγγιση (Communicative Approach).

Οι παραπάνω, διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη βαρύτητα που δίνεται κατά τη διδασκαλία στη δομή ή στη χρήση της γλώσσας. Έτσι κάποιες από αυτές δίνουν έμφαση στη διδασκαλία των δομών της, ενώ κάποιες άλλες εστιάζονται σε επικοινωνιακές πρακτικές της τελευταίας, ανάλογα με τους στόχους που θέτει η καθεμία για την εκμάθηση της γλώσσας (Γελαδάρη & Μαστροθανάσης, 2009).

Σύμφωνα με σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, το μοντέλο της επικοινωνιακής προσέγγισης είναι από τα πλέον κατάλληλα για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης ή ξένης. Η λέξη-κλειδί, όπως τονίζεται, είναι η επικοινωνία, που παίζει καθοριστικό ρόλο και αποτελεί το εργαλείο για τη διαπροσωπική αλληλεπίδραση που λαμβάνει τόπο σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό περιβάλλον (Γελαδάρη & Μαστροθανάσης, 2009).

Λαμβάνοντας υπόψη τον πολιτισμό, κατά το σχεδιασμό της διδασκαλίας της Ελληνικής ως Γ2/ΞΓ, πρέπει να ακολουθούνται οι εξής αρχές (Χανοπούλου, 2017):

- Η επιλογή θεματικών περιοχών ή κειμένων που πρέπει να προβάλλουν τα βασικά στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, όπως οι αντιλήψεις, τα ήθη, τα έθιμα και οι συνήθειες των ανθρώπων που ζουν στη χώρα κ.ά.. Έτσι, οικοδομείται η γλωσσική/πολιτισμική ταυτότητα των μαθητών, της Ελληνικής, παράλληλα με εκείνη που αντιστοιχεί στην πρώτη γλώσσα (Γ1).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Η ανεύρεση ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στον ελληνικό πολιτισμό και τον πολιτισμό που φέρουν οι μαθητές, που συνιστά μια διαδικασία που επιτυγχάνει την εσωτερίκευση των νέων πολιτισμικών στοιχείων και επακόλουθα την ευχερή κατάκτηση της Γ2.
- Η αποσαφήνιση των κοινωνιολογικών δομών της γλώσσας ενδείκνυται, καθώς κάποια σχήματα λόγου φέρουν πολιτισμική διάσταση. Έτσι, η κωδικοποίηση και αποκωδικοποίηση των επικοινωνιακών πράξεων απαιτεί την κατανόηση και κριτική συνειδητοποίηση του κοινωνικοπολιτισμικού πλαισίου που χρησιμοποιείται η γλώσσα-στόχος.
- Ο έλεγχος του διδακτικού υλικού κρίνεται επιτακτικός, ώστε να είναι κοινώς αποδεκτό από τους διδασκομένους και να μην προσβάλλει κανέναν από αυτούς.
- Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού πρέπει να είναι υποστηρικτικός προς τους μαθητές για την επιτυχέστερη κατάκτηση της γλώσσας και την ανώδυνη πολιτισμική προσαρμογή.

2.5 Θεσμικό Πλαίσιο για τη γλωσσική εκπαίδευση

Από το 2001 μία έκδοση του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς στην Εκμάθηση, τη Διδασκαλία και την Αξιολόγηση των γλωσσών (ΚΕΠΑ), το οποίο δημιούργησε μία βάση για την ανάπτυξη κοινής πολιτικής στη γλωσσική εκπαίδευση, για ολόκληρη την Ευρώπη. Το Πλαίσιο περιγράφει τι πρέπει να μάθει να κάνει ο μαθητής μιας ξένης γλώσσας, για να επικοινωνήσει και να είναι αποτελεσματικός. Επίσης καθορίζει τα επίπεδα γλωσσομάθειας που δίνουν μετρήσιμα αποτελέσματα για την πρόοδο των μαθητών σε κάθε στάδιο εκμάθησης της γλώσσας (Ξιούφη, 2021).

αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Ικανός χρήστης	Γ2	Μπορεί να κατανοήσει με ευκολία σχεδόν όλα όσα ακούει ή διαβάζει. Μπορεί να κάνει περιλήψεις με βάση πληροφορίες που προέρχονται από διαφορετικές προφορικές ή γραπτές πηγές, ανασυνθέτοντας επιχειρήματα και περιγραφές σε μια συνεκτική παρουσίαση. Μπορεί να εκφραστεί αυθόρμητα, με μεγάλη άνεση και ακρίβεια, διαχωρίζοντας λεπτές σημασιολογικές αποχρώσεις ακόμα και σε ιδιαίτερα σύνθετες περιστάσεις.
	Γ1	Μπορεί να κατανοήσει ένα ευρύ φάσμα απαιτητικών, μακροσκελών κειμένων και να αναγνωρίσει σημασίες που υπονοούνται. Μπορεί να εκφραστεί άνετα και αυθόρμητα χωρίς να φαίνεται συχνά πως αναζητά εκφράσεις. Μπορεί να χρησιμοποιεί τη γλώσσα ευέλικτα και αποτελεσματικά για κοινωνικούς, ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς σκοπούς. Μπορεί να παραγάγει σαφή, καλά διαρθρωμένα, λεπτομερή κείμενα για σύνθετα θέματα, επιδεικνύοντας ελεγχόμενη χρήση οργανωτικών σχημάτων, συνδετικών στοιχείων και μηχανισμών συνοχής.
Ανεξάρτητος χρήστης	B2	Μπορεί να κατανοήσει τις κύριες ιδέες ενός σύνθετου κειμένου, τόσο για συγκεκριμένα, όσο και για αφηρημένα θέματα, συμπεριλαμβανομένων συζητήσεων πάνω σε τεχνικά ζητήματα της ειδικότητάς του. Μπορεί να συνδιαλλαγεί με κάποια άνεση και αυθόρμητισμό που καθιστούν δυνατή τη συνήθη επικοινωνία με φυσικούς ομιλητές της γλώσσας χωρίς επιβάρυνση για κανένα από τα δύο μέρη. Μπορεί να παραγάγει σαφές, λεπτομερές κείμενο για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων και να εξηγήσει μια άποψη πάνω σε ένα κεντρικό ζήτημα, δίνοντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων επιλογών.
	B1	Μπορεί να κατανοήσει τα κύρια σημεία που του παρουσιάζονται με σαφήνεια και χωρίς αποκλίσεις από τον κοινό γλωσσικό τύπο και που αφορούν θέματα που συναντώνται τακτικά στη δουλειά, στο σχολείο, στον ελεύθερο χρόνο, κτλ. Μπορεί να χειριστεί καταστάσεις που είναι πιθανό να προκύψουν στη διάρκεια ενός ταξιδιού σε μια περιοχή όπου ομιλείται η γλώσσα. Μπορεί να παραγάγει απλό κείμενο σχετικό με θέματα που γνωρίζει ή που τον αφορούν προσωπικά. Μπορεί να περιγράψει εμπειρίες και γεγονότα, όνειρα, ελπίδες και φιλοδοξίες και να δώσει συνοπτικά λόγους και εξηγήσεις για τις γνώμες και τα σχέδιά του.
Βασικός χρήστης	A2	Μπορεί να κατανοήσει προτάσεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται συχνά και που σχετίζονται με περιοχές που είναι άμεσα συναφείς (π.χ. πολύ βασικές ατομικές και οικογενειακές πληροφορίες, αγορές, τοπική γεωγραφία, εργασία). Μπορεί να επικοινωνήσει σε απλά και συνηθισμένα καθήκοντα που απαιτούν απλή και απευθείας ανταλλαγή πληροφοριών για θέματα που του είναι οικεία και για θέματα ρουτίνας. Μπορεί να περιγράψει με απλά λόγια πτυχές του ιστορικού του, του άμεσου περιβάλλοντός του καθώς και θέματα άμεσης ανάγκης.
	A1	Μπορεί να κατανοήσει και να χρησιμοποιήσει καθημερινές εκφράσεις που του είναι οικείες και πολύ βασικές φράσεις που έχουν στόχο την ικανοποίηση συγκεκριμένων αναγκών. Μπορεί να συστηθεί και να συστήσει άλλους και μπορεί να ρωτήσει και να απαντήσει ερωτήσεις που αφορούν προσωπικά στοιχεία, όπως το πού μένει, τα άτομα που γνωρίζει και τα πράγματα που κατέχει. Μπορεί να συνδιαλλαγεί με απλό τρόπο υπό την προϋπόθεση ότι ο συνομιλητής του μιλάει αργά και καθαρά και είναι διατεθειμένος να βοηθήσει.

Εικόνα 1. Κοινά Επίπεδα Αναφοράς: σφαιρική κλίμακα (ΚΕΓ, 2013α)

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Ένα περιεκτικό, διαφανές και συνεκτικό πλαίσιο αναφοράς για τη γλωσσική εκμάθηση, διδασκαλία και αξιολόγηση πρέπει να σχετίζεται με μια πολύ γενική άποψη της χρήσης και της εκμάθησης της γλώσσας, σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η προσέγγιση που υιοθετήθηκε εδώ έχει σε γενικές γραμμές προσανατολισμό στη δράση, στο βαθμό που θεωρεί τους χρήστες και τους μαθητές μιας γλώσσας πρωτίστως ως «κοινωνικούς παράγοντες», δηλαδή ως μέλη μιας κοινωνίας που πρέπει να φέρουν εις πέρας καθήκοντα (τα οποία δε σχετίζονται απαραίτητα με τη γλώσσα) σε ένα δεδομένο σύνολο περιστάσεων, σε συγκεκριμένο περιβάλλον και σε κάποιο ιδιαίτερο πεδίο δράσης. Και ενώ οι γλωσσικές πράξεις εμφανίζονται μέσα σε γλωσσικές δραστηριότητες, αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου, που μόνο αυτό μπορεί να τους αποδώσει το πλήρες νόημά τους. Μιλάμε για «καθήκοντα» στο βαθμό που οι πράξεις επιτελούνται από ένα ή περισσότερα άτομα που χρησιμοποιούν στρατηγικά τις δικές τους εξειδικευμένες ικανότητες για να πετύχουν ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Για το λόγο αυτό η προσέγγιση με προσανατολισμό στη δράση λαμβάνει επίσης υπόψη τα γνωσιακά, συναισθηματικά και βουλητικά δεδομένα καθώς και το πλήρες φάσμα ικανοτήτων που διαθέτει και αξιοποιεί κάθε συγκεκριμένο άτομο ως κοινωνικός παράγοντας (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2001).

Η χρήση του Πλαισίου εξαρτάται από τον σχεδιασμό που θα γίνει από τον εκπαιδευτικό, το αναλυτικό πρόγραμμα, την εκμάθηση της γλώσσας και τα διάφορα είδη και επίπεδα των μαθησιακών στόχων. Για παράδειγμα, όσον αφορά την ανάπτυξη και το επίπεδο των μαθητών, η εκμάθηση της γλώσσας μπορεί να στοχεύει στη μετάδοση της γραμματικής ή της λογοτεχνίας ή ορισμένων χαρακτηριστικών ενός πολιτισμού. Άλλες φορές, ο κύριος στόχος μπορεί να είναι η κατάκτηση του προφορικού λόγου, της καλής προφοράς με σωστό λεξιλόγιο. Η εκμάθηση μιας γλώσσας δεν είναι μονόπλευρη και εξαρτάται από πολλούς παράγοντες που φαίνεται να λαμβάνονται υπόψη από το θεσμικό πλαίσιο που έχει αναπτυχθεί, καθώς οι οδηγίες είναι γενικές.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

	A1	A2	B1	B2	Γ1	Γ2
Κατανόηση Κείμενα Ακουστικά Ακουστικά Νοτογραφικά Ομιλία Συνομιλία Ηχογραφήματα Συνομιλία Ηχογραφήματα Συνομιλία Ηχογραφήματα	Μπορώ να αναγνωρίσω γνωστές λέξεις και πολύ στοιχειώδεις φράσεις που αφορούν εμένα, την οικογένειά μου και το άμεσο συγκεκριμένο περιβάλλον, όταν οι άνθρωποι μιλούν αργά και καθαρά	Μπορώ να κατανοήσω φράσεις και λέξεις υψηλής συχνότητας που σχετίζονται με περιοχές άμεσης προσωπικής συνάφειας (π.χ. πολύ στοιχειώδεις προσωπικές και οικογενειακές πληροφορίες, αγορές, τοπική γεωγραφία, εργασία). Μπορώ να συλλάβω την κεντρική ιδέα σε περιπτώσεις σύντομων, σαφών, απλών μηνυμάτων και ανακοινώσεων	Μπορώ να κατανοήσω τα κύρια σημεία μιας σαφούς ομιλίας χωρίς ιδιωματικά χαρακτηριστικά σε γνωστά θέματα που συναντώ τακτικά στη δουλειά, στο σχολείο, στον ελεύθερο χρόνο, κτλ. Μπορώ να κατανοήσω τα κύρια σημεία πολλών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών ενημερωτικών εκπομπών σχετικών με την τρέχουσα επικαιρότητα ή εκπομπών με θέματα προσωπικού ή επαγγελματικού ενδιαφέροντος όταν η παρουσίαση είναι σχετικά αργή και ξεκάθαρη.	Μπορώ να κατανοήσω εκτεταμένο προφορικό λόγο και διαλέξεις και να παρακολουθήσω ακόμα και σύνθετα επιχειρήματα, υπό την προϋπόθεση ότι το θέμα δεν είναι ιδιαίτερα άγνωστο. Μπορώ να καταλάβω τις περισσότερες ειδήσεογραφικές και ενημερωτικές εκπομπές της τηλεόρασης. Μπορώ να καταλάβω τις περισσότερες ταινίες στην καθιερωμένη διάλεκτο.	Μπορώ να κατανοήσω εκτεταμένο προφορικό λόγο ακόμα και όταν δεν είναι δομημένος ξεκάθαρα ή και όταν οι σχέσεις μεταξύ των λεγομένων απλώς υπονοούνται αντί να δηλώνονται ρητά. Μπορώ να καταλάβω τηλεοπτικές εκπομπές και ταινίες χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια.	Δεν έχω δυσκολία να κατανοήσω οποιοδήποτε είδος προφορικού λόγου, είτε ζωντανά είτε σε εκπομπή, ακόμα και όταν εκφωνείται με μεγάλη ταχύτητα φυσικού ομιλητή, υπό την προϋπόθεση ότι έχω λίγο χρόνο να εξοικειωθώ με την προφορά.

Εικόνα 2. Κοινά Επίπεδα Αναφοράς: πλέγμα αυτοαξιολόγησης (ΚΕΓ, 2013α)

Η γενική προσέγγιση που προτείνεται, είναι η έκθεση στη δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2) με τους παρακάτω τρόπους, κατά το Συμβούλιο της Ευρώπης (2001):

- Με την αυθεντική χρήση της Γ2. Για παράδειγμα πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία με φυσικούς ομιλητές ή ακούγοντας ραδιόφωνο, ηχογραφημένα κείμενα, κλπ.
- Με την άμεση έκθεση σε διαβαθμισμένα προφορικά εκφωνήματα και γραπτά κείμενα
- Με την άμεση συμμετοχή σε καθήκοντα που έχουν ειδικά επινοηθεί και σχεδιαστεί στη Γ2

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Με την αυτοδιδασκαλία, δηλαδή με καθοδηγούμενη αυτό-μελέτη που επιδιώκει μαθησιακούς στόχους που επιλέγονται με προσωπική ευθύνη
- Με ένα συνδυασμό παρουσιάσεων, εξηγήσεων και δραστηριοτήτων, αλλά με τη Γ1 να χρησιμοποιείται ως η γλώσσας λειτουργίας του μαθήματος και των εξηγήσεων
- Με ένα συνδυασμό δραστηριοτήτων και σταδιακά μειώνοντας τη χρήση της Γ1
- Με ένα συνδυασμό ομαδικού και ατομικού σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης της δραστηριότητας της τάξης με την υποστήριξη του δασκάλου, με διαπραγμάτευση των συνδιαλλαγών για να ικανοποιηθούν οι διαφορές ανάγκες των μαθητών, κλπ.

Σε σχέση με την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό, ρυθμίστηκε με τον νόμο ΦΕΚ 233 Α/4.11.11 το πλαίσιο για την ενίσχυση πρωτοβουλιών στο τομέα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, από το Υπουργείο Παιδείας. Οι πρωτοβουλίες αφορούσαν μεταξύ άλλων: α) τη διδασκαλία και προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού σε πολίτες της ελληνικής διασποράς και του κόσμου, β) τη διατήρηση των στοιχείων της ελληνικής ταυτότητας των Ελλήνων μαθητών στο εξωτερικό και την παράλληλη ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης και συνεργασίας ατόμων διαφορετικής προέλευσης, γ) την ανάδειξη των ιδιαίτερων πολιτιστικών στοιχείων, των παραδόσεων, και της εμπειρίας της ελληνικής διασποράς και την αξιοποίησή τους, μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος, δ) την οικοδόμηση παγκόσμιων δικτύων ελληνικής παιδείας με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, ε) την αναβάθμιση των μονάδων που παρέχουν ελληνόγλωσση εκπαίδευση έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η ισότιμη ένταξη των μαθητών τους στη χώρα υποδοχής (Λιάμπα, 2020).

Κατά τη Λιάμπα (2020), αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το άρθρο 2 του νόμου όριζε την παροχή της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό από τις «εκπαιδευτικές μονάδες» οι οποίες αποτελούσαν ποικίλες δομές, όπως δίγλωσσα σχολεία των ξένων χωρών, τάξεις ή τμήματα ελληνικής γλώσσας, ελληνικά τμήματα των ευρωπαϊκών σχολείων και των σχολείων διεθνών οργανισμών και τμήματα ελληνικών σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ξένων χωρών. Επιπλέον, ο νόμος προέβλεπε την ενίσχυση των σχολείων

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας μέσω της διάθεσης εκπαιδευτικών από την Ελλάδα με απόσπαση ως εκπαιδευτικών στις άλλες χώρες, μέσω της συγγραφής σχολικών βιβλίων και της διάθεσης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και της σύνταξης προγραμμάτων, προσαρμοσμένων στις συνθήκες των άλλων χωρών από μεικτές επιτροπές και με συνεργασία ειδικών επιστημόνων του εσωτερικού και εξωτερικού (ΦΕΚ 233 Α/4.11.11).

Στο άρθρο 8 προβλεπόταν η χορήγηση πιστοποιητικών ελληνομάθειας σε ομογενείς και αλλογενείς από τον αρμόδιο φορέα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.), και καθορίζονταν οι προϋποθέσεις για την απόκτησή τους και η διαδικασία και το περιεχόμενο των εξετάσεων. Η χορήγηση του πιστοποιητικού ελληνομάθειας γινόταν κατόπιν εξετάσεων σε πλήρη αντιστοιχία με τα επίπεδα του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες (Κ.Ε.Π.Α.).

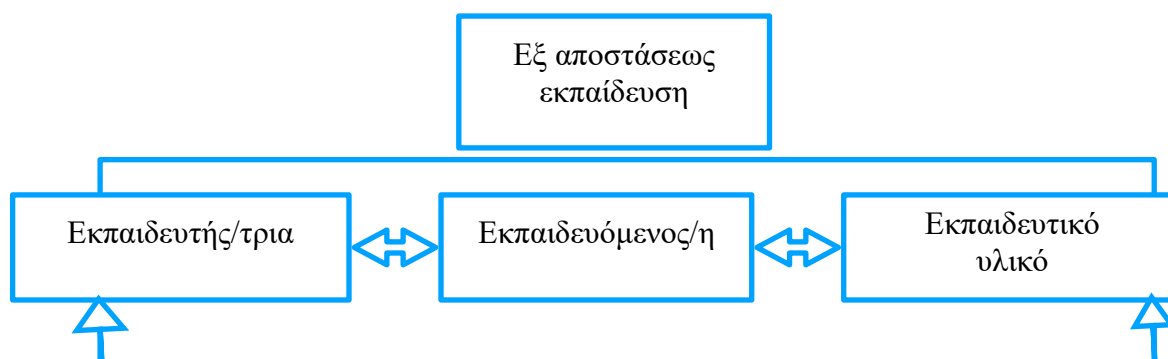
ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 3: Σχεδιασμός και ανάπτυξη εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού

3.1 Ο ρόλος του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού

Το εκπαιδευτικό υλικό έχει καίριο ρόλο στην μαθησιακή διαδικασία, καθώς είναι το κύριο μέσο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ειδικά στην εξΑΕ. Εκτός των άλλων, διευκολύνει την οπτικοποίηση της ύλης και βοηθάει στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, καθώς και τη διακριτότητα του περιεχομένου της μάθησης. Καθοριστικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι ότι:

η διδακτική αλλάζει χέρια και προσανατολισμό και από την ευθύνη του διδάσκοντα περνά στη σφαίρα ευθύνης του διδακτικού υλικού, το οποίο είναι πλέον διαμορφωμένο ως διδακτικό εγχειρίδιο, ανεξάρτητα από τον τύπο και τη μορφή που ακολουθεί. Η ευθύνη του διδάσκοντα ως προς τη διδακτική περιορίζεται τυπικά, αλλά συγχρόνως αναβαθμίζεται η εμπλοκή του σε ρόλο συμβουλευτικό, υποστηρικτικό και ενθαρρυντικό προς τον διδασκόμενο. Διατηρεί λοιπόν έναν διαφορετικό μειωμένο, αλλά ανανεωμένο διδακτικό ρόλο και δραστηριοποιείται παράλληλα στο να υποστηρίξει ένα δομημένο διδακτικό υλικό (Λιοναράκης, 2001).

Σχήμα 2. Σχέση συντελεστών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Ο διδάσκων αναλαμβάνει ρόλο υποστηρικτικό ως προς το υλικό και καθοδηγητικό – συμβουλευτικό ως προς τον χρήστη του σε μια τριαδική σχέση ανατροφοδότησης και αλληλεπίδρασης που απεικονίζεται σχηματικά παρακάτω (Λιοναράκης, 2001α· Λιοναράκης, 2009).

Μια σημαντική διευκρίνιση εδώ είναι ότι στην ελληνική γλώσσα οι όροι «εκπαιδευτικό» και «διδακτικό» υλικό είναι συχνά ταυτόσημοι. Το βλέπουμε για παράδειγμα και στον Λιοναράκη (2001α), όπου αναλύονται «θέματα σχεδιασμού εκπαιδευτικού / διδακτικού υλικού».

Για την παροχή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο σήμερα είναι κυρίως ψηφιακό, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο (Bates, 2015). Ειδικότερα, σε αυτό περιλαμβάνονται κυρίως ψηφιοποιημένα κείμενα, οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. εικόνες, βίντεο, ηχητικά αποσπάσματα), αλληλεπιδραστικές ασκήσεις και δραστηριότητες. Η τεχνολογία βοηθά στην επικοινωνία μεταξύ των μελών της εξ αποστάσεως ομάδας και στην προσφορά του υλικού από το ίδρυμα και του εκπαιδευτικού προς τους εκπαιδευόμενους με τρόπο είτε σύγχρονο είτε ασύγχρονο (Σοφός κ.συν., 2015).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού είναι να κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο, να του δίνει οδηγίες και να του εξηγεί το λόγο που πρέπει να τις ακολουθεί. Σημαντική είναι η διαδικασία της αξιολόγησης και κατ' επέκταση και της αυτοαξιολόγησης, η οποία βοηθάει τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί ανακαλύπτοντας το μαθησιακό αντικείμενο με τον δικό του τρόπο. Επομένως, το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να είναι σε θέση να παρέχει στον εκπαιδευόμενο όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, να τον υποστηρίζει, να τον διδάσκει και να τον ανατροφοδοτεί (Λιοναράκης, 2001α· Σπανακά, 2012· Χαρτοφύλακα, 2011). Τέλος, σημαντικό είναι να ενθαρρύνεται ο διδασκόμενος να συνεχίσει την προσπάθειά του και να του παρέχεται παράλληλα η δυνατότητα να επιλέγει ελεύθερα τον τόπο, τον χρόνο και τον ρυθμό της μελέτης του, ώστε να επιτελείται και στην πράξη ο ρόλος του εξΑΕ εκπαιδευτικού υλικού (Παπανδρέου, 2017). Ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού είναι να διευκολύνει την ανακαλυπτική μάθηση, την αυτοαξιολόγηση, την ανατροφοδότηση, την διερεύνηση, να καθοδηγεί και να εμπνυχώνει (Holmberg, 1995· Μανούσου, 2009).

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

3.2 Οι αρχές δημιουργίας εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού

Στο σημείο αυτό, είναι χρήσιμο να σημειωθούν από το κείμενο των Λιοναράκη & Σπανακά (2017) οι επτά αρχές σχεδιασμού του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού, οι οποίες αποτελούν μια σύνοψη στο ποια είναι τα σημαντικότερα σημεία που πρέπει κανείς να προσέξει κατά τη δημιουργία του.

Το πρώτο βήμα είναι η καταγραφή των διδακτικών στόχων του διδακτικού αντικειμένου, προσεγγίζοντας τα ερωτήματα για το τι είναι σκόπιμο να μάθουν οι εκπαιδευόμενοι, τι δεξιότητες επιθυμεί ο εκπαιδευτικός να αναπτυχθούν και τι στάσεις θα διαμορφωθούν μέσα από την οριζόντια ανάπτυξη των επιστημονικών πεδίων. Στην ουσία οι διδακτικοί στόχοι οδηγούν σε επιτεύγματα και πραγματικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Στη συνέχεια, κατά το σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού, ο λόγος πρέπει να είναι απλοποιημένος, δηλαδή ο γραπτός λόγος να ομοιάζει τον προφορικό, καθώς η σαφήνεια είναι σημαντικός στόχος. Τρίτο σημείο είναι η ανακαλυπτική μάθηση, δηλαδή η μη γραμμική καταγραφή οδηγιών. Ο εκπαιδευόμενος ανακαλύπτει σταδιακά τη γνώση και όχι σε ένα καθοδηγούμενο πλαίσιο ενεργειών. Η τέταρτη αρχή είναι το να δίνεται κατεύθυνση σχετικά με τη χρησιμότητα αυτών που διδάσκονται. Σε κάθε ενέργειά τους οι εκπαιδευόμενοι, καλό είναι να έχουν επίγνωση των δεξιοτήτων και των γνώσεων που θα κατακτηθούν.

Στην επόμενη αρχή ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού, σημειώνεται ότι τα αυτονόητα πρέπει να ορίζονται, γιατί ακόμα και ό,τι μπορεί να θεωρείται δεδομένο, δεν είναι απαραίτητα σε όλους διαδεδομένο και γνωστό. Επίσης, όλα πρέπει να διατυπώνονται ξεκάθαρα και να αιτιολογούνται. Τέλος, πολύ σημαντική είναι η οπτική απεικόνιση των εννοιών.

Το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί με ποικίλους τρόπους, ανάλογα με τους στόχους της διδασκαλίας και τα χαρακτηριστικά του κοινού, για να ενισχύσει την μάθηση και να δημιουργηθούν θετικές εκπαιδευτικές εμπειρίες.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω αρχές δημιουργίας, τις εκπαιδευτικές στρατηγικές συνολικά και τους στόχους, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν διάφορες προσεγγίσεις και μεθόδους στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε αυτές περιλαμβάνεται για παράδειγμα η δημιουργία διαδραστικών ψηφιακών μαθημάτων με ποικίλα μέσα, όπως βίντεο και προσομοιώσεις, καθώς και η χρήση εργαλείων συνεργατικής μάθησης και πλατφορμών συνεργασίας και τηλεδιασκέψεων, με σκοπό ομαδικές εργασίες και συζητήσεις μεταξύ των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, η αξιολόγηση μπορεί να διενεργείται με διαδικτυακά εργαλεία, όπου απαντώνται ερωτήσεις σε πλατφόρμες όπως το Google Forms, ανάλογα το επίπεδο και την ηλικία των εκπαιδευομένων, ενώ η ανακαλυπτική μάθηση μπορεί να προσεγγιστεί με ψηφιακό υλικό που παρέχεται σύμφωνα με τις ανάγκες του εκπαιδευόμενου, στο επίπεδο που βρίσκεται. Είναι μέγιστης σημασίας να προσαρμόζονται οι μέθοδοι και η χρήση του υλικού στους εκπαιδευομένους και τους εκπαιδευτικούς στόχους, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συνεχή επίβλεψη, αξιολόγηση και βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

3.3 Πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό

Κατά τον Λιοναράκη (2006), η πολυμορφική εκπαίδευση προτείνεται ως όρος, ο οποίος οριοθετεί τη διάσταση της απόστασης μέσα σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο προσεγγίσεων α) ποιότητας και β) χρήσης μέσων και εργαλείων. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τη φύση της θα πρέπει να περιέχει εκπαιδευτικό υλικό προσανατολισμένο στη μάθηση και τη διδασκαλία. Τα μέσα που χρησιμοποιεί (έντυπο υλικό, οπτικοακουστικά, νέες τεχνολογίες κ.ά.) δεν βασίζονται πάντα σε μια ποιοτική προσέγγιση. Από τη στιγμή όμως που τα δεδομένα αυτά καλύπτονται και η εκπαίδευση από απόσταση καλύπτει όχι μόνο τα μέσα, αλλά και τις αρχές μάθησης και διδασκαλίας, τότε διαφοροποιείται και δύναται να καλείται πολυμορφική εκπαίδευση. Έτσι, ο όρος «πολυμορφική εκπαίδευση» λαμβάνει ιδιαίτερη αξία και υποδηλώνει την ποιοτική εκπαίδευση που λειτουργεί με αρχές μάθησης και διδασκαλίας σε ένα εξ αποστάσεως περιβάλλον (Λιοναράκης, 2006).

Διπλωματική Εργασία

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο A1/A2»

Υπό αυτό το πρίσμα, σημαντική συνισταμένη είναι η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού που αξιοποιείται κατά την εξ αποστάσεως διδασκαλία, με τρόπο που να ανταποκρίνεται αφενός μεν στις ανάγκες παροχής ποιοτικής εκπαίδευσης, αφετέρου δε στα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και στους διδακτικούς στόχους των μαθημάτων (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα-Ρέππα, 2022).

Τα πολυμέσα αντιπροσωπεύουν μια δυναμικά ισχυρή τεχνολογία μάθησης - δηλαδή ένα σύστημα για την ενίσχυση της ανθρώπινης νόησης. Ένας πρακτικός στόχος της έρευνας για το πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό είναι να επινοηθούν αρχές σχεδιασμού και διαμόρφωσης πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού. Για την κατανόηση αυτού του στόχου, είναι χρήσιμο να διακρίνουμε δύο προσεγγίσεις - μια προσέγγιση με επίκεντρο την τεχνολογία και μια προσέγγιση με επίκεντρο τον μαθητή. Οι διαφορές μεταξύ των τεχνολογιοκεντρικής και μαθητοκεντρικής προσέγγισης στο σχεδιασμό πολυμέσων συνοψίζονται στον παρακάτω πίνακα (Mayer, 2014).

Προσέγγιση στο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού	Αφορμή σχεδιασμού	Στόχος	Ζητήματα
Τεχνολογιοκεντρική	Δυνατότητες πολυμορφική εκπαίδευσης	Παροχή πρόσβασης στην πληροφορία	Πώς μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την σύγχρονη τεχνολογία για να σχεδιάσουμε πολυμορφικό υλικό;
Μαθητοκεντρική	Πώς δουλεύει ο ανθρώπινος εγκέφαλος	Ενίσχυση της ανθρώπινης νόησης	Πώς μπορούμε να προσαρμόσουμε πολυμεσική τεχνολογία για να ενισχύσουμε την ανθρώπινη νόηση και να παράγουμε γνώση;

Πίνακας 1. Δύο προσεγγίσεις στο σχεδιασμό πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού (Mayer, 2014).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Είναι σημαντικό να γίνει μια μικρή ανασκόπηση της χρήσης ΤΠΕ και πολυμορφικών μέσων στον 20ο αιώνα. Τυπικά η τεχνολογία στην εκπαίδευση χρησιμοποιείται με τον κινηματογράφο, το ραδιόφωνο, την τηλεόραση, τον υπολογιστή και πλέον με την επαυξημένη πραγματικότητα και την εικονική πραγματικότητα. Τον τελευταίο αιώνα, ενώ ξεκίνησε η χρήση των μέσων ως πολλά υποσχόμενη και με την προοπτική ότι θα έφερνε επανάσταση στην εκπαίδευση, φαίνεται να υπήρξε μια βιασύνη και οι προσδοκίες δεν εκπληρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Το πρόβλημα φαίνεται να είναι η μη προσαρμογή στις ανθρώπινες ανάγκες των εκπαιδευομένων. Αντίθετα οι άνθρωποι προσαρμόστηκαν στις εκπαιδευτικές τεχνολογίες, όχι απαραίτητα με το ενδιαφέρον τους να είναι εστιασμένο στην προώθηση της νόησης, παρά μόνο στην εκμάθηση της τεχνολογίας και στη πρόσβαση σε αυτήν.

Η μαθητοκεντρική προσέγγιση δίνει έδαφος και εναλλακτικές στις τεχνολογικοκεντρικές προσεγγίσεις, αφού ξεκινούν από την κατανόηση των τρόπων μάθησης των εκπαιδευομένων και στην ανακαλυπτική γνώση.

Σύμφωνα με τον Mayer (2001), για να αναδειχθεί η αξία του πολυμεσικού περιβάλλοντος από τον μαθητή/σπουδαστή, σημαντική είναι, μεταξύ άλλων, η εμπλοκή του σε γνωστικές διαδικασίες επιλογής εικόνων που μεταβιβάζονται στη μνήμη εργασίας για να επεξεργαστούν, η οργάνωση λέξεων και εικόνων σε μοντέλα λεκτικών και οπτικών πληροφοριών με τρόπο που να γίνεται ενσωμάτωση μεταξύ τους και με προηγούμενες γνώσεις (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα-Ρέππα, 2022).

Εκπαιδευτικοί, στραμμένοι στην αρχή της πολυμεσικότητας, δύναται να συνδυάζουν κατά την ψηφιακή διδασκαλία μέσα από το εκπαιδευτικό τους υλικό, κειμενικές μορφές και γραφικές παραστάσεις είτε για λόγους αισθητικούς, είτε επειδή θεωρούν ότι αυτά τα στοιχεία αποτελούν πόλο έλξης του ενδιαφέροντος των μαθητών/σπουδαστών, είτε γιατί πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο συμβάλλουν στην ανύψωση του δείκτη κατανόησης, εμπέδωσης και μάθησης (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα-Ρέππα, 2022).

Πράγματι, η μάθηση γίνεται αποτελεσματικότερη όπως φαίνεται με τον συνδυασμό κειμένων και γραφικών, ενώ το πολυμεσικό υλικό όπως εικόνες, ήχοι, ή και ακουστικό υλικό

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

κινητοποιούν την κατανόηση της γνώσης και την καλλιέργεια των δεξιοτήτων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Όταν υπάρχει το κατάλληλο κίνητρο κατά την έναρξη της μάθησης με οποιοδήποτε επιπρόσθετο διδακτικό μέσο σαν αφορμή στην αρχή της διδασκαλίας λόγου χάριν, δίνει μια αρχική τροφή για σκέψη η οποία προκαλεί ή και όχι το ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου, ο οποίος μπαίνει σε μία πρώτη διαδικασία να επεξεργαστεί την πρώτη πληροφορία που του δίνεται και αποφασίζει το πώς θα κινήσει στη συνέχεια μόνος του τη διαδικασία της μάθησης.

Γενικά, η δυνατότητα της αξιολόγησης και της αποτελεσματικότητας των πολυμεσικών εφαρμογών στο πλαίσιο της παιδαγωγικής προσέγγισης, δεν είναι εύκολο να αναδειχτεί με ακρίβεια (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα-Ρέππα, 2022).

3.4 Μαθησιακές Δραστηριότητες

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες αποτελούν ουσιαστικό μέρος στην εξΑΕ, η οποία συνιστά μια οργανωμένη διαδικασία μάθησης (Bates, 2015). Σύμφωνα με τους Μανούσου (2017), αλλά και Σπανακά & Λιοναράκη (2017) οι δραστηριότητες συνιστούν σημαντικό μέρος του υλικού, διότι εμπλέκουν ενεργά τον/την εκπαιδευόμενο/νη στη διεργασία της μάθησης, καθώς είναι εκείνες που βοηθούν ένα εκπαιδευτικό υλικό εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να πραγματοποιήσει τις τρεις κύριες λειτουργίες του: να δώσει τη πληροφορία, να αναπτύξει την κριτική σκέψη των εκπαιδευομένων και να δομήσει τη γνώση (Krain, 2010· Χαρτοφύλακα, 2011).

Στην εποχή μας είναι πολύ σημαντικές οι μαθησιακές δραστηριότητες με ποικίλα πολυμορφικά μέσα, οι οποίες προωθούν την ενεργητική συμμετοχή και την κινητοποίηση των εκπαιδευομένων. Σύμφωνα με τον Horton (2006), βασικές κατηγορίες τέτοιων μαθησιακών δραστηριοτήτων είναι: Α) Δραστηριότητες πρακτικής εξάσκησης, μέσω των οποίων δίνεται η ευκαιρία της πρακτικής εφαρμογής των πληροφοριών, γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, στις οποίες αποσκοπεί η εκπαιδευτική παρέμβαση. Β) Δραστηριότητες ανακάλυψης, χάρη στις οποίες βοηθούνται οι μαθητές/σπουδαστές να

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

ανακαλύψουν τη γνώση μέσα από προσωπικές τους επιλογές. Γ) Παιχνίδια και προσομοιώσεις, που δίνουν την ευκαιρία στο πλαίσιο ελεγχόμενου και ασφαλούς περιβάλλοντος να επιχειρηθεί να εφαρμοστεί η γνώση, η ικανότητα, η δεξιότητα διαμέσου μιας διαδικασίας εκμάθησης που προκύπτει από την προσωπική εμπειρία ενασχόλησης και την ανατροφοδότηση.

Ανάλογα με τις δεξιότητες που στοχεύεται να αναπτυχθούν, ή τα κίνητρα του/της εκπαιδευτικού, αλλά και με βάση την προσέγγιση που εφαρμόζεται στο σχεδιασμό ενός μαθήματος, οι μαθησιακές δραστηριότητες διαφέρουν, επομένως η κατηγοριοποίηση τους αλλάζει.

3.5 Ο ρόλος της ανατροφοδότησης και της αυτοαξιολόγησης μέσω του εκπαιδευτικού υλικού

Η ανατροφοδότηση και η αυτοαξιολόγηση μέσω του εκπαιδευτικού υλικού έχουν κρίσιμο ρόλο στη διαδικασία μάθησης. Μέσω του εκπαιδευτικού υλικού, οι μαθητές λαμβάνουν ανατροφοδότηση για την πρόοδό τους, τις επιδόσεις τους, και την κατανόηση των μαθησιακών περιεχομένων. Επίσης, μέσω της αυτοαξιολόγησης, μπορούν να αξιολογούν την επίδοσή τους στις δραστηριότητες. Η ανατροφοδότηση παρέχει στους μαθητές πληροφορίες για την πρόοδό τους και τους βοηθά να αναγνωρίσουν τους τομείς όπου μπορούν να βελτιωθούν. Από την άλλη, η αυτοαξιολόγηση επιτρέπει στους μαθητές να έχουν έλεγχο της διαδικασίας μάθησης και να θέτουν στόχους για την προσωπική τους βελτίωση. Μέσω του εκπαιδευτικού υλικού, οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους, να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους και να εργαστούν για τη βελτίωσή τους στη μάθηση.

Η ανατροφοδότηση μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο επικοινωνίας και καθοδήγησης (Σιούλης, 2012) και υποστήριξης του εκπαιδευομένου (Race, 1999), για αυτό και το εκπαιδευτικό υλικό στην εξΑΕ θα πρέπει να προσφέρει ευκαιρίες ανατροφοδότησης (Λιοντάκη, 2018· Μανούσου & Χαρτοφύλακα, 2020). Η ποιοτική ανατροφοδότηση είναι βασικό χαρακτηριστικό της ποιοτικής διδασκαλίας (Ramsden, 2003 όπ. αναφ. στο Carless, Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

2006· Ιωακειμίδου, 2018) και είναι συνυφασμένη με την έννοια της αξιολόγησης γενικότερα (Costello & Crane, 2013). Αποτελεί βασική συνιστώσα της διαμορφωτικής αξιολόγησης (Brookhart, 2017) και είναι απαραίτητη στις δραστηριότητες αυτοξιολόγησης (Ματραλής, 1998, 1999), καθώς υποστηρίζει τον/την εκπαιδευόμενο/η στη μαθησιακή του/της πορεία (Race, 1999· Μπακολουκά, κ.ά., 2021).

Στη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ο αποτελεσματικός σχολιασμός των εργασιών των εκπαιδευομένων αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της ποιοτικής διδασκαλίας (Ramsden, 2003 όπ. αναφ. στο Carless, 2006· Ιωακειμίδου, 2018· Μπακολουκά, κ.ά., 2021).

Η ανατροφοδότηση πρέπει να απαντά στις ερωτήσεις του εκπαιδευόμενου:

- πού πηγαίνω;
- πώς πηγαίνω;
- ποιο είναι το επόμενο βήμα; (Hattie & Timperly, 2007· Hattie & Clarke, 2019· Μπακολουκά, κ.ά., 2021).

Τις απαντήσεις αυτές χρειάζεται να τις αναζητούν τόσο οι εκπαιδευόμενοι/ες, όσο και οι εκπαιδευτικοί τους (Hattie & Timperly, 2007· Black & Wiliam, 2009 as cited in Hattie & Clarke, 2019· Σιδηρόπουλος, 2015· Hattie & Clarke, 2019· Μπακολουκά, κ.ά., 2021) γιατί θα τους οδηγήσουν σε μαθησιακή εμπειρία (Hattie & Timperly, 2007· Μπακολουκά, κ.ά., 2021). Η πρώτη ερώτηση σχετίζεται με τους μαθησιακούς στόχους, η δεύτερη με την απόδοση σε σχέση με ένα αναμενόμενο πρότυπο και η τρίτη μας οδηγεί σε πληροφορίες που οδηγούν σε ευκαιρίες μάθησης (Μπακολουκά, κ.ά., 2021).

Σημαντικό να σημειωθεί είναι, ότι η ανατροφοδότηση όταν είναι εκτεταμένη και διαρκεί, κουράζει τον/την εκπαιδευόμενο/η με αποτέλεσμα να μην ασχοληθεί καθόλου ή ελάχιστα, ή να τα παρατήσει (Gershon, 2017· Μπακολουκά, κ.ά., 2021), πιθανώς γιατί κουράστηκε και δεν επεξεργάζεται την πληροφορία σωστά. Οι λέξεις και οι εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στα σχόλια ανατροφοδότησης πρέπει να ενισχύουν τις επιθυμητές νοοτροπίες και πεποιθήσεις που αφορούν στη μάθηση (Hattie & Clarke, 2019), καθώς και να εξασφαλίσουν το γεγονός πως οι εκπαιδευόμενοι/ες κατανοούν την ανατροφοδότηση (Gershon, 2017· Μπακολουκά, κ.ά., 2021) και είναι σε θέση να συμμετέχουν σε αυτή. Συνοπτικά, μέσα από Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

την βιβλιογραφική επισκόπηση (Μπακολουκά, κ.ά., 2021), η ανατροφοδότηση στην εξΑΕ οφείλει να περιλαμβάνει τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία μιας εργασίας, προτάσεις βελτίωσης, σύνδεση με προηγούμενη γνώση, σαφή, κατανοητά και ουσιαστικά σχόλια συνάφεια με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, υποστήριξη εκπαιδευομένων και αμεσότητα/φιλικό ύφος.

Τέλος, ο ρόλος της αυτοαξιολόγησης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση δίνει έμφαση στον έλεγχο των γνώσεων, στον εντοπισμό αδυναμιών, στον αναστοχασμό, στην κρίση της προόδου από τον/την ίδιο/ίδια τον/την μαθητή/τρια, στην ενεργητική συμμετοχή και στην ανάπτυξη της αυτορρύθμισής του/της (Μπακολουκά, κ.ά., 2021). Το παραπάνω είναι ένα σημαντικό ζήτημα στην εξΑΕ, που απαιτεί προσοχή, καθώς συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην καλλιέργεια της υπευθυνότητας και αυτονομίας των εκπαιδευομένων (Μπακολουκά, κ.ά., 2021).

3.6 Μοντέλα δημιουργίας εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού- το μοντέλο West Lionarakis

Όπως αναφέρθηκε ήδη, ο Λιοναράκης εισάγει την έννοια της πολυμορφικότητας στο εκπαιδευτικό υλικό τονίζοντας ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί και οφείλει να κάνει χρήση ποικίλων μορφών εκπαιδευτικού υλικού που οδηγούν στην αποτελεσματική μάθηση (Λιοναράκης, 2005). Ο West (1996) και ο Λιοναράκης (2001) ταξινόμησαν τις μορφές του εκπαιδευτικού υλικού της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε τρεις δέσμες:

1. κείμενο, προκείμενα, μετακείμενα
2. διακείμενα, επικείμενα, παρακείμενα, περικείμενα
3. πολυκείμενα, πολυαντικείμενα.

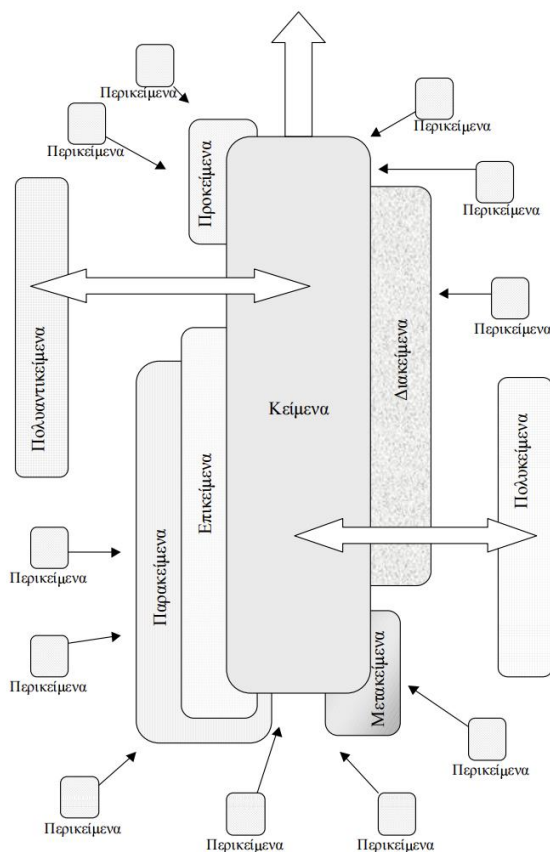
Πιο συγκεκριμένα, το κείμενο είναι ο κύριος κορμός του βασικού επιστημονικού κειμένου του εκπαιδευτικού υλικού, τα προκείμενα είναι η δομή του βασικού κειμένου και τα μετακείμενα συμπεριλαμβάνουν κυρίως το περιεχόμενο για τον έλεγχο της μάθησης

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

(Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2005). Τα διακείμενα συνδέουν τη νέα γνώση με την προϋπάρχουσα, ενώ τα επικείμενα επεξηγούν και υποστηρίζουν την κατανόηση του βασικού κειμένου. Τα παρακείμενα αποτελούνται κυρίως από σχήματα, γραφήματα, φωτογραφίες και εικόνες. Τα περικείμενα είναι κείμενα που προσθέτονται για να εμπλουτίσουν το κείμενο. Τα πολυκείμενα είναι οι έντυπες μορφές επικοινωνίας και πληροφόρησης του/της διδάσκοντα/ουσας και των διδασκομένων. Τέλος, τα πολυαντικείμενα αφορούν τα ηλεκτρονικά μέσα που μεταφέρουν τις πληροφορίες για την υποστήριξη της μάθησης (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2005). Όλα αυτά τα στοιχεία που δίνουν κατευθύνσεις ως προς την εκπόνηση εργασιών και αναλυτικών δραστηριοτήτων, τις δεξιότητες που απαιτούνται, τα αναλυτικά σχόλια και την αξιολόγηση που θα λάβει ο σπουδαστής από τον διδάσκοντα, και γενικότερα τις έντυπες μορφές επικοινωνίας και πληροφόρησης των δύο πλευρών, αποτελούν τα πολυκείμενα στο εξ αποστάσεως πολυμορφικό διδακτικό υλικό. Τα δεδομένα αυτά δεν αποτελούν ένα στατικό υλικό που συνοδεύουν ή αναπαραγάγουν μέρος του διδακτικού, αλλά έναν ολόκληρο μηχανισμό επιμόρφωσης, επικοινωνίας και πληροφόρησης, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με τους στόχους των μαθημάτων και συμπληρώνει πολλές σημαντικές πτυχές του διδακτικού υλικού (Λιοναράκης, 2001α).

Εικόνα 3. Το μοντέλο West-Λιοναράκης (Λιοναράκης, 2001α)

Κατά τον Λιοναράκη (2001α), η τυπολογία που αναπτύχθηκε είχε σκοπό να ορίσει τη συστηματική και αναλυτική προσέγγιση των στοιχείων εκείνων που συνθέτουν το εξ αποστάσεως πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό και να αναδείξει τους απαραίτητους συντελεστές του για το τελικό ποιοτικό προϊόν. Οι αρχές σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού των West και Λιοναράκη μπορούν να συνδυαστούν με την ταξινόμια των διδακτικών στόχων των Bloom και Krathwohl, προκειμένου να υπάρξει και το θεωρητικό υπόβαθρο που είναι απαραίτητο σε κάθε σχεδιασμό παιδαγωγικής πράξης (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2005).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

3.7 Κριτήρια ποιότητας υλικού εξ αποστάσεως

Η δημιουργία ενός πρωτότυπου ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού απαιτεί μεγάλη προετοιμασία, γνώσεις και εμπειρία προκειμένου το υλικό να είναι σύμφωνο με παιδαγωγικές προδιαγραφές και να επιτυγχάνει τους στόχους της εκπαιδευτικής παρέμβασης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Λιοναράκης, 2005· Σοφός, κ.συν., 2015).

Κατά την Χαρτοφύλακα (2011):

Είναι πολύ σημαντικό για όσους εμπλέκονται σε διαδικασίες δημιουργίας διδακτικού υλικού, να γνωρίζουν όλες εκείνες τις πρακτικές και τις παραμέτρους που τις επηρεάζουν, προκειμένου να είναι αποτελεσματικοί και να κάνουν τις σωστές επιλογές στην εργασία του: να έχουν υπόψην τους δηλαδή «το συνολικό τοπίο», όσον αφορά στις πρακτικές δημιουργίας διδακτικού υλικού.

Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού, σύμφωνα τη θεωρία της καθοδηγούμενης διδακτικής συζήτησης του Holmberg (2002), εστιάζουν στα παρακάτω ποιοτικά χαρακτηριστικά:

1. Το εκπαιδευτικό υλικό να παρουσιάζεται εύκολα και απλά, με απλή καθημερινή γλώσσα, με ευανάγνωστο γράψιμο και τις απαραίτητες πληροφορίες.
2. Στο υλικό να υπάρχουν οι επεξηγηματικές συμβουλές και συστάσεις για τον/τη σπουδαστή/τρια, προκειμένου να μπορεί να καταλαβαίνει την πορεία της διδασκαλίας και τους λόγους που πρέπει να κάνει κάτι.
3. Να δίνεται η πρόσκληση στους/στις σπουδαστές/τριες να ανταλλάσσουν ιδέες, ερωτήσεις, απόψεις και σχόλια.
4. Το υλικό να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να δημιουργείται ενδιαφέρον από τον/τη σπουδαστή/σπουδάστρια και να συνδέεται συναισθηματικά με το θέμα.
5. Το υλικό να παρουσιάζεται με προσωπικό και φιλικό ύφος, με τη χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

6. Το υλικό να καθοδηγεί τον/τη σπουδαστή/τρια για τις αλλαγές των θεμάτων, στη γραπτή επικοινωνία με επεξηγήσεις και στην προφορική επικοινωνία με εναλλαγή ομιλητών ή παύσεων (Holmberg, 2002).

Στην προσπάθεια απόδοσης ενός ορισμού για την ποιότητα υπάρχουν βασικές παραδοχές που πρέπει να ληφθούν υπόψη κι αυτές συνοψίζονται στα εξής (Shanahan & Bhindi, 2004: 34):

- δεν υπάρχει ένας μόνο σωστός ορισμός,
- η αντίληψη της ποιότητας είναι προϊόν εμπειρίας για κάθε εμπλεκόμενο,
- διαφορετικές αντιλήψεις της ποιότητας είναι και αναπόφευκτες και θεμιτές,
- οι αντιλήψεις της ποιότητας αλλάζουν και θα αλλάζουν κατά καιρούς και
- η ποιότητα προσδιορίζεται από τους εμπλεκόμενους και τον βαθμό ικανοποίησής τους (Ιωακειμίδου, 2018).

3.8 Η αξιοποίηση της πολυτισμικότητας στο εκπαιδευτικό υλικό

Ένα μάθημα της ελληνικής γλώσσας, σχεδιάζεται για να απευθυνθεί σε δίγλωσσους μαθητές, οι οποίοι διαμένουν στη Γερμανία και τους είναι οικείος ο γερμανικός πολιτισμός και η γλώσσα. Για τον λόγο αυτό, χρησιμοποιούνται στοιχεία που τους είναι οικεία, για να αποσαφηνίσουμε ενδεχομένως ασαφείς γραμματικές έννοιες ή για να συγκρίνουμε όμοια πολιτισμικά στοιχεία. Αν για παράδειγμα η διδακτέα ύλη είναι τα άρθρα, είναι καλό να μην παραληφθεί και η αναφορά ότι και η γερμανική γλώσσα έχει τρία άρθρα, αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο, για να κάνουν τη σύνδεση με όσα έχουν ήδη διδαχθεί στο γερμανικό σχολείο. Από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού, για να γίνει πιο κατανοητός/ή, είναι καλό να υπάρχει μια προσέγγιση και προσπάθεια κατανόησης του πολιτισμού των μαθητών του, για να γίνεται καλύτερη αλληλεπίδραση, με σκοπό την ανακάλυψη ομοιοτήτων και διαφορών των δύο διαφορετικών πολιτισμών που ενυπάρχουν στους εκπαιδευόμενους. Ανακαλύπτοντας τα κοινά σημεία των γλωσσών και των πολιτισμών, το μάθημα κυλάει ευκολότερα.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Η διαπολιτισμική επικοινωνία κρίνεται γενικά απαραίτητη, διαφορετικά θα υπάρξουν δυσλειτουργίες κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς τα δύο μέρη δε θα μπορούν «να μπου ο ένας στα παπούτσια του άλλου». Χρειάζεται η μετακίνηση των δύο πλευρών και η προσπάθεια να κατακτηθεί η γλώσσα, με απώτερο σκοπό την επικοινωνία με τους ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο, δηλαδή την δεξιότητα της διαπολιτισμικής επικοινωνίας (Συμεωνίδου, 2020). Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί πεδίο έρευνας ως προς την εφαρμογή της διαπολιτισμικότητας και της διαχείρισης της ετερότητας ως μέσο συμπερίληψης και εξάλειψης των ανισοτήτων (Μπακάλου, 2022).

3.9 Το εκπαιδευτικό υλικό στην διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό δεν είναι ένας καινούριος τομέας και είναι ευρέως διαδεδομένη σε πολλές χώρες, τόσο σε Έλληνες απόδημους, όσο και σε ξενόγλωσσους. Το εκπαιδευτικό υλικό οφείλει να βοηθάει το άτομο που μαθαίνει τη γλώσσα, να διεισδύσει και στα πολιτιστικά, εκτός από τα γλωσσικά στοιχεία. Στην παρούσα εργασία και στην κάτωθι ενότητα, το υλικό που θα παρουσιαστεί, αφορά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί κυρίως στη διδασκαλία της ελληνικής στη Γερμανία, εφόσον είναι η τοποθεσία που θα γίνει και η παρακάτω έρευνα.

Το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ) έχει κάνει μία σημαντική προσπάθεια στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για τη μέθοδο κατάκτησης της ελληνικής ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα. Έχει δημιουργηθεί ένα πλήρης κατάλογος εκπαιδευτικού υλικού, χωρισμένος ανά επίπεδο σύμφωνα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες (ΚΕΠΑ), με υλικό στοχευμένο στη διδασκαλία των ελληνικών και την προετοιμασία εξετάσεων ελληνομάθειας.

Επίσης το Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ, δηλαδή το Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών, που είναι θεσμοθετημένο εργαστήριο του Πανεπιστημίου Κρήτης, ερευνά και προωθεί θέματα παιδείας και εκπαίδευσης Ελλήνων απόδημων και παράγει εκπαιδευτικό Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

υλικό για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το έργο του «Παιδεία Ομογενών» όπου έχει αναπτυχθεί εκπαιδευτικό υλικό, οργανώνονται εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές και δημιουργούνται δίκτυα επικοινωνίας και βάσεις δεδομένων στο διαδίκτυο. Έχουν γίνει κάποιες δράσεις, ενώ το έργο στηρίζεται στην Ελλάδα, αλλά και στη Διασπορά.

Το εκπαιδευτικό υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην εκμάθηση μιας γλώσσας, όπως τα ελληνικά, δεν είναι μόνο τα βιβλία που δημιουργούνται από διάφορους φορείς, αλλά και οτιδήποτε μπορεί να δημιουργηθεί και να χρησιμοποιηθεί από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Ως εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, μπορεί να αξιοποιηθεί πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό, όπως βίντεο, διαδικτυακά και διαδραστικά παιχνίδια, ιστότοποι στο διαδίκτυο, ή και τα κοινωνικά δίκτυα. Η δημιουργία φύλλων εργασίας με έντονες εικόνες ή τα παιχνίδια με εκπαιδευτικές κάρτες, είναι επίσης προσβάσιμα και εύκολα σχετικά στη δημιουργία με πλατφόρμες, όπως το Canva ή το Wordwall. Μπορεί να υπάρξει μεγάλη ποικιλία στα είδη γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού και γενικά, αλλά και ειδικά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στη βιβλιογραφία συναντάται συχνότερα η ανάλυση ή και σύγκριση των έντυπων μορφών και βιβλίων του εκπαιδευτικού υλικού.

Η ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού αποτελείται από κάποια σημαντικά στάδια, που είναι η παραγωγή του υλικού, η χρήση του, η αξιολόγηση και η προσαρμογή του, ανάλογα με τους εκπαιδευόμενους και το πλαίσιο που χρησιμοποιείται.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Δεύτερο Μέρος: Μεθοδολογία, σχεδιασμός και εφαρμογή της έρευνας

Κεφάλαιο 4: Μεθοδολογία και σχεδιασμός της έρευνας

Η παρούσα έρευνα ως προς το σκοπό της, είναι μια έρευνα αξιολόγησης. Συλλέγονται και αναλύονται δεδομένα για την ποιότητα, την αποτελεσματικότητα, τη βοήθεια και την αξία που προσφέρει ένα πρωτότυπο εκπαιδευτικό πακέτο, ενώ εστιάζει στις πρακτικές που εφαρμόστηκαν κατά τη δημιουργία του πακέτου αυτού και κατά την εφαρμογή του. Σκοπός της έρευνας είναι επομένως, από τη μία η δημιουργία εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού με βάση το μοντέλο των West-Λιοναράκη και από την άλλη η αξιολόγηση του, από ειδικούς πριν την εφαρμογή του, από τους μαθητές κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, αλλά και μετά το πέρας της σύγχρονης διδασκαλίας. Ο σκοπός κατά τον σχεδιασμό του E.Y, είναι η εμπλοκή με την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων στη μαθησιακή διαδικασία, η ανάπτυξη των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου και η βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας.

Με βάση το θεωρητικό πλαίσιο, στόχος είναι να εξεταστεί ο αντίκτυπος που έχει στη διαδικασία της μάθησης το εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό διαδραστικό υλικό και τα αποτελέσματά του σε παιδιά δημοτικού στο επίπεδο A1/A2 στα ελληνικά. Οι επιμέρους στόχοι είναι να διερευνηθεί ο βαθμός ικανοποίησης των εκπαιδευόμενων από τη χρήση του υλικού και το κατά πόσο εύχρηστο και κατανοητό ήταν για αυτούς, με βάση την αξιολόγηση που θα κάνουν στην τελική συζήτηση, για τη συνολική τους εμπειρία και τέλος κατά πόσο θα μπορούσαν να το χρησιμοποιήσουν σε περιβάλλον ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Με βάση την τοποθέτηση του προβλήματος, αλλά και σε συνάρτηση με τον σκοπό και τους επιμέρους στόχους της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας, διαμορφώθηκαν τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία αφορούν τις προδιαγραφές του εκπαιδευτικού υλικού,

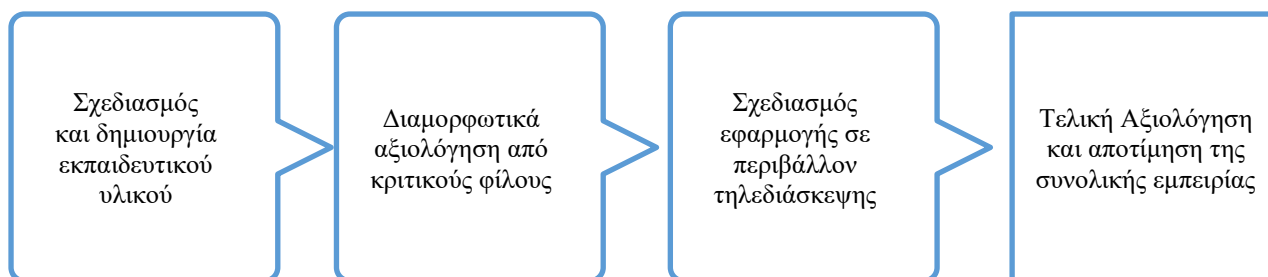
Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

για την καλύτερη δυνατή εφαρμογή του, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών και τον αντίκτυπο στη μάθηση. Επίσης, σημαντικό ερώτημα της παρούσας εργασίας είναι η αξιολόγηση που γίνεται ως προς την εφαρμογή, την αποτελεσματικότητα του και γενικότερα την εξ αποστάσεως διδασκαλία από τους μαθητές.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας, ακολουθήθηκε η μέθοδος της τριγωνοποίησης (triangulation), σύμφωνα με τους Cohen & Manion (1994). Χρησιμοποιήθηκε ένας συνδυασμός ερευνητικών εργαλείων και τεχνικών συλλογής δεδομένων περιλαμβάνοντας ποιοτικές μεθόδους. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή δεδομένων ήταν σημειώσεις, συνεντεύξεις, παράλληλα με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου και η ανάλυσή των δεδομένων, η οποία γίνεται θεματικά, με τον εντοπισμό θεμάτων και μοτίβων, περιγράφεται λεπτομερώς στη συνέχεια της εργασίας.

Ως προς τη μέθοδο, κατηγοριοποιείται ως μελέτη περίπτωσης. Είναι ο σχεδιασμός μιας ποιοτικής μελέτης, η οποία πραγματοποιείται σε ένα διαδικτυακό μάθημα ελληνικών με θέμα το Πάσχα, σε παιδιά 6-12 ετών, επιπέδου Α1-Α2, που τα περισσότερα σαν πρώτη γλώσσα (Γ1), μιλούν τα γερμανικά.

Μέσα από την βιβλιογραφική επισκόπηση που έγινε στα πλαίσια της έρευνας και των ερωτημάτων που τίθενται στην εργασία αυτή, επιλέχθηκε και οργανώθηκε η μέθοδος, με την οποία γίνεται ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού πακέτου και η δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού. Παρακάτω ένα σχήμα με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε:

Σχήμα 3. Πτυχές της μεθοδολογίας της έρευνας σε χρονική σειρά

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

4.1 Μεθοδολογία δημιουργίας εξ αποστάσεως ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού

Κατά τη σύνθεση του εκπαιδευτικού υλικού, ακολουθήθηκαν ορισμένα βήματα, καθώς η πορεία δημιουργίας του είναι περίπλοκη και στη διαδικασία προκύπτουν πολλά ερωτήματα, που χρειάζονται την κατάλληλη αιτιολόγηση. Τα βήματα σχεδιασμού και δημιουργίας Ε.Υ, όπως συναντώνται στη Μανούσου (2008), που ακολουθήθηκαν είναι επτά. Συγκεκριμένα:

1. Διερεύνηση αναγκών,
2. Διαμόρφωση Σκοπού και Στόχων,
3. Επιλογή Μορφών Παρουσίασης και Οργάνωσης της Πληροφορίας,
4. Συγκέντρωση Υλικού-Διαμόρφωση Δραστηριοτήτων,
5. Σύνθεση και Ολοκλήρωση της πρώτης Έκδοσης του Ε.Υ,
6. Πιλοτική Εφαρμογή και Αξιολόγηση,
7. Δημιουργία Βελτιωμένης Έκδοσης του Εκπαιδευτικού Υλικού.

Και κατά τον Ματραλή (1998-1999, σελ. 25 – 26), τα στάδια που ακολουθούνται σε μεγάλο βαθμό κατά το σχεδιασμό και την ανάπτυξη όλων σχεδόν των μορφών εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου, οπτικοακουστικού, πληροφοριακού, κ.λπ.) είναι:

- 1) Η μελέτη των χαρακτηριστικών των φοιτητών – χρηστών του υλικού αυτού
- 2) Ο καθορισμός των επιδιωκόμενων διδακτικών στόχων
- 3) Ο καθορισμός των αναλυτικών περιεχομένων
- 4) Η επιλογή των διαφόρων μορφών υλικού
- 5) Η εξέταση του υπάρχοντος υλικού
- 6) Η ανάπτυξη της πρώτης έκδοσης του υλικού και η συγγραφή του
- 7) Η ανάπτυξη υλικού αξιολόγησης των φοιτητών (στην παρούσα εργασία των μαθητών)
- 8) Η πιλοτική δοκιμή του υλικού
- 9) Η αξιολόγηση του υλικού και
- 10) Η ανάπτυξη βελτιωμένης έκδοσης του εκπαιδευτικού υλικού.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Στο πρώτο βήμα, κατά τη δημιουργία του συγκεκριμένου Ε.Υ, που αφορά τη διερεύνηση αναγκών, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ανάγκη δημιουργίας πολυμορφικού υλικού, το οποίο θα είναι σύγχρονο, ενδιαφέρον και κατάλληλο για το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών του επιπέδου Α1-Α2. Το υπάρχον εκπαιδευτικό υλικό για παιδιά είναι κυρίως βιβλία, όπως τα ΚΛΙΚ, γραμμένα εξ ολοκλήρου στα ελληνικά στα επίπεδα Α1-Γ1 για τους ομογενείς και βοηθούν στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, ή εκπαιδευτικά πακέτα σχεδιασμένα από τους εκπαιδευτικούς ειδικά για τις τάξεις τους. Συγκεκριμένα, στη διδασκαλία πολιτισμικών θεμάτων, που η εστίαση δεν είναι σε θέματα καθημερινότητας και γραμματικά φαινόμενα, το διαθέσιμο υλικό είναι ακόμη πιο περιορισμένο. Εκεί βρίσκουμε βίντεο συγκεκριμένων δημιουργών που χρησιμοποιούν γλώσσα νηπιαγωγείου, ή φύλλα εργασίας διαμορφωμένα και πάλι από εκπαιδευτικούς που τα διαθέτουν δωρεάν σε δικά τους προσωπικά ιστολόγια. Για αυτό το λόγο επιλέχθηκε, με αφορμή την περίοδο που εκπονείται η διπλωματική, να διαμορφωθεί Ε.Υ. για ένα μάθημα με θέμα το ελληνικό Πάσχα.

Στο επόμενο βήμα διαμορφώθηκαν ο σκοπός και οι στόχοι του Ε.Υ. Ο απώτερος σκοπός, που συναντάται και στα ερευνητικά ερωτήματα, είναι η βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας που θα ελεγχθεί μέσω του ελέγχου της αποτελεσματικότητάς του. Επιμέρους σκοπός είναι η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής επίγνωσης και επικοινωνίας στα ελληνικά με την εμπλοκή των μαθητών στο εξ αποστάσεως σύγχρονο μάθημα και η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Όσον αφορά τους στόχους, στο Ε.Υ οφείλει να υπάρχει μία κατεύθυνση ως προς το τι διερευνάται και ποιο θέλουμε να είναι το αποτέλεσμα της μάθησης. Ας δούμε με βάση τον επιμερισμό σε τρεις ομάδες, στον γνωστικό τομέα, τον συναισθηματικό και τον ψυχοκινητικό, κατά την Μανούσου (2008), ποιοι είναι αυτοί οι στόχοι. Ο αρχικός στόχος ήταν να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των παιδιών σε μια διαδικτυακή δραστηριότητα εκμάθησης με θέμα το Πάσχα, έτσι ώστε να αποκτήσουν τις γνώσεις που τους επιτρέπουν να αναλύσουν και να συμπεράνουν για τα έθιμα, συγκρίνοντάς τα με τις δικές τους εμπειρίες. Σε συναισθηματικό επίπεδο, ο στόχος ήταν να αναδειχθεί η σχέση τους με τα κοινωνικά αυτά φαινόμενα και να διαμορφωθεί ο ενθουσιασμός τους για τις παραδόσεις της ελληνικής κοινωνίας. Τέλος, σε ψυχοκινητικό επίπεδο, ο στόχος ήταν η ακριβής ακολούθηση οδηγιών

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων, το οποίο αναπτύσσει το συντονισμό με τα λοιπά μέλη της ομάδας και την εκτέλεση των καθοδηγούμενων ενεργειών.

Στο τρίτο βήμα, στην επιλογή μορφών παρουσίασης, είχε συζητηθεί και αποφασιστεί η χρήση του υλικού του Καπετάν ΣΟΣ, το οποίο παραχωρήθηκε από την δημιουργό προς επεξεργασία, στην εφαρμογή Storyline στο Articulate. Η δημιουργία νέου εκπαιδευτικού υλικού είναι μία χρονοβόρα διαδικασία και αξίζει το πρώτο βήμα να είναι η αναζήτησή υπαρχόντων υλικών προτού προχωρήσει η δημιουργία ενός εξ ολοκλήρου νέου υλικού. Το συγκεκριμένο, έχει ήδη εφαρμοστεί και ανατεθεί σε πολλούς μαθητές και έχει αξιολογηθεί. Με βάση τους σκοπούς και στους στόχους, θεωρήθηκε ότι θα είναι ενδιαφέρον να δούμε την παρουσίαση του Ε.Υ μέσω ενός εργαλείου που είχε ήδη διαμορφωθεί καταλλήλως αισθητικά, βοηθούσε με την εύκολη προσθήκη και επεξεργασία των δεδομένων, που είναι αλληλεπιδραστικό, ευέλικτο και εύχρηστο. Έπειτα, κατά τη συγκέντρωση υλικού και τη διαμόρφωση δραστηριοτήτων, μειώθηκε πολύ ο όγκος της εργασίας, εξαιτίας του γεγονότος ότι οι δραστηριότητες και τα γραφικά ήταν σε μεγάλο ποσοστό ήδη διαμορφωμένα. Επίσης, τηρεί τις προδιαγραφές (παιγνιώδες, πολυτροπικό) που είχαν τεθεί εκ των προτέρων. Εφόσον η καταληκτική απόφαση ήταν να χρησιμοποιηθεί ο Καπετάν ΣΟΣ, κατασκευάστηκε το σενάριο διδασκαλίας, άλλαξαν τα κείμενα και αυτό που προστέθηκε είναι ορισμένες διαφάνειες στο υλικό. Σε κάποιες διαφάνειες προστέθηκαν φωτογραφίες, χωρίς πνευματικά δικαιώματα, από την πλατφόρμα iStock και δραστηριότητες με βάση το θέμα του μαθήματος. Επιπρόσθετα, χρησιμοποιήθηκαν οι πλατφόρμες Canva για τη δημιουργία φύλλων εργασίας και Wordwall για δύο επιπλέον δραστηριότητες αξιολόγησης. Με βάση τα παραπάνω έγινε η σύνθεση του υλικού και ολοκληρώθηκε η πρώτη έκδοση.

Το Articulate είναι μια δημοφιλής πλατφόρμα δημιουργίας εκπαιδευτικού περιεχομένου e-learning. Παρέχει εργαλεία για τη δημιουργία διαδραστικών μαθημάτων και παρουσιάσεων, τα οποία μπορούν να ενσωματωθούν σε διάφορα LMS (Learning Management Systems). Τα κυριότερα προϊόντα του Articulate περιλαμβάνουν το Articulate 360, μια ολοκληρωμένη σουίτα εργαλείων που περιλαμβάνει το Rise 360 για μαθήματα βασισμένα σε browser και το Storyline 360 για πιο προηγμένα διαδραστικά μαθήματα. Το Storyline είναι ένα από τα Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

βασικά προϊόντα της Articulate και είναι γνωστό για την ευελιξία και τη δύναμή του στη δημιουργία διαδραστικών e-learning μαθημάτων. Επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να δημιουργούν μαθήματα με εξελιγμένα διαδραστικά στοιχεία, όπως κουίζ, σενάρια, και προσομοιώσεις, χωρίς να απαιτείται γνώση προγραμματισμού.

Το Wordwall είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα που επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να δημιουργούν διαδραστικές δραστηριότητες και παιχνίδια για την τάξη. Οι χρήστες μπορούν να επιλέξουν από μια μεγάλη ποικιλία προτύπων, όπως κουίζ, σταυρόλεξα, παζλ, και πολλά άλλα, τα οποία μπορούν να προσαρμοστούν σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς λόγω της ευκολίας χρήσης του και της δυνατότητας να κάνει τη μάθηση πιο διασκεδαστική και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές.

Το Canva είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα γραφιστικής που επιτρέπει στους χρήστες να δημιουργούν εντυπωσιακά γραφικά εύκολα και γρήγορα. Προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία από πρότυπα για αφίσες, παρουσιάσεις, κοινωνικά δίκτυα, άλλα και φύλλα εργασίας και πολλά άλλα. Χρησιμοποιείται ευρέως τόσο σε εκπαιδευτικά όσο και σε επαγγελματικά περιβάλλοντα.

4.1.1 Ο συνδυασμός διδακτικών τεχνικών στο σχεδιασμό και τη διαχείριση του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού

Ο όρος «διδακτική τεχνική» είναι συνώνυμος με τους όρους «τεχνική διδασκαλίας» ή «εκπαιδευτική τεχνική» και αφορά σε ένα παιδαγωγικό «εργαλείο», το οποίο αξιοποιείται στο πλαίσιο των διδακτικο-μαθησιακών δραστηριοτήτων μιας στρατηγικής και χαρακτηρίζει τη διδακτική μορφή της διδασκαλίας. Οι διδακτικές τεχνικές δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να σκεφτούν, να γράψουν, να συζητήσουν, να σχολιάσουν και να ασκηθούν ατομικά ή ομαδικά (Μπέλλου, 2011).

Ο καταγισμός ιδεών είναι μια τεχνική διδασκαλίας βασισμένη στη συμμετοχική διαδικασία, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές ανακαλούν συνειρμικά προϋπάρχουσες αντιλήψεις και προβαίνουν σε ελεύθερη και αυθόρμητη έκφραση ιδεών για ένα θέμα (ζήτημα

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

ή κεντρική έννοια) διερευνώντας με αυτόν τον τρόπο τις ποικίλες διαστάσεις και τις πολλαπλές πτυχές του (Βασάλα & Φλογαΐτη, 2002). Η αρχή, στην οποία στηρίζεται ο καταγιγισμός ιδεών είναι ότι οι προϋπάρχουσες ιδέες για ένα θέμα έχουν καθοριστική σημασία στη δημιουργία νέων ιδεών, για το ίδιο θέμα. Η τεχνική αυτή ανήκει στις εποικοδομητικές προσεγγίσεις διδασκαλίας (constructivism), σύμφωνα με τις οποίες ο μαθητής δεν μπορεί να θεωρείται *tabula rasa*, καθόσον ο μαθητής έχει κάποιες διαμορφωμένες ιδέες (γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις), οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από την αλληλεπίδραση με το φυσικό και κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον του. Οι προϋπάρχουσες αυτές ιδέες αλληλεπιδρούν με τις διδασκόμενες, οι οποίες και θα συγκροτήσουν μέσω της μάθησης τις νέες γνώσεις, τροποποιώντας εξ ολοκλήρου ή σε κάποιο βαθμό τις αρχικές (Βασάλα & Φλογαΐτη, 2002). Ο καταγιγισμός ιδεών εφαρμόζεται συνήθως στην αρχή της προσέγγισης ενός γνωστικού αντικειμένου με στόχο να διαπιστωθεί το επίπεδο γνώσεων των μαθητών, να διερευνηθούν οι συνιστώσες του ή να γίνει διασαφήνιση ενός ή περισσότερων εννοιών ή ενός ορισμού (Ευαγγέλου & Κοτίνη, 2012).

Ο διάλογος επιτρέπει την ανταλλαγή απόψεων μέσα στην ομάδα των μαθητών γύρω από ένα θέμα ή πρόβλημα, με στόχο την παραγωγή συμπερασμάτων ή αποφάσεων. Η λειτουργία της συζήτησης κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική καθώς δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να περιγράψουν, να αξιολογήσουν, να αναλύσουν τις διδαχθείσες έννοιες/θέματα, να παραθέσουν λογικά επιχειρήματα, να δραστηριοποιηθούν νοητικά, να συμμετάσχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, να διαπιστώσουν την αντίδραση των άλλων στις τοποθετήσεις τους και, τέλος, να έλθουν σε επαφή με τον τρόπο που οι συμμαθητές τους αντιλαμβάνονται τα πράγματα (Ματσαγγούρας, 2001). Στο πλαίσιο της συζήτησης, η επικοινωνία μετατρέπεται από δασκαλομαθητική σε διαμαθητική με τη συντονιστική παρέμβαση του εκπαιδευτικού (Μπέλλου, 2011).

Οι ερωταποκρίσεις αποτελούν βασικό στοιχείο ενός διαλόγου και η ποιότητά τους καθορίζει την επιτυχία της συζήτησης. Πρώτος που στήριξε θεωρητικά τη χρήση των ερωταποκρίσεων ήταν ο Σωκράτης με τη «μαιευτική» μέθοδο και τη «διαλεκτική» μέθοδο. Η ερώτηση τις περισσότερες φορές επηρεάζει την απάντηση και κατ' επέκταση την επιτυχία της Διπλωματικής Εργασίας

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

συζήτησης. Για το λόγο αυτό, ενδεικτικά χαρακτηριστικά εύστοχων ερωτήσεων είναι τα ακόλουθα (Τριλιανός, 2004): (α) σαφήνεια & φυσικότητα: διατύπωση με ακρίβεια των σημείων που θα απαντήσουν οι μαθητές και χρήση λέξεων που είναι κατανοητές από τους μαθητές, (β) συντομία & περιεκτικότητα: μια ερώτηση θα πρέπει να διατυπώνεται σύντομα ώστε να συγκρατείται εύκολα και θα πρέπει να αναφέρεται στα ουσιώδη στοιχεία του περιεχομένου της διδασκαλίας, (γ) σκοπιμότητα: θα πρέπει να στοχεύει πάντοτε σε κάποιο στόχο, (δ) συνέχεια: θα πρέπει να διασφαλίζεται πάντοτε η αλληλουχία στις ερωτήσεις ώστε να υπάρχει μια λογική συνέχεια, και (ε) μέτριας δυσκολίας & πρόκληση της σκέψης: μια ερώτηση δε θα πρέπει να είναι ούτε πολύ εύκολη ούτε πολύ δύσκολη και θα πρέπει να προκαλεί τους μαθητές να σκεφτούν, να συζητήσουν και να καταλήξουν σε κάποια συμπεράσματα (Μπέλλου, 2011).

Ο σχεδιασμός ενός εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού ενέχει πολλές προκλήσεις και πολλή σκέψη ως προς το με βάση ποιες προσεγγίσεις θα δομηθεί και ποια μεθοδολογία θα ακολουθηθεί. Οι σύγχρονες θεωρίες μάθησης αναγνωρίζουν τρεις βασικούς παράγοντες που ευνοούν τη μάθηση, (α) την ενεργητική συμμετοχή των εκπαιδευόμενων, (β) τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευομένων και (γ) τη χρήση δραστηριοτήτων που έχουν νόημα (Βοσνιάδου 2001, Walberg & Paik 2000).

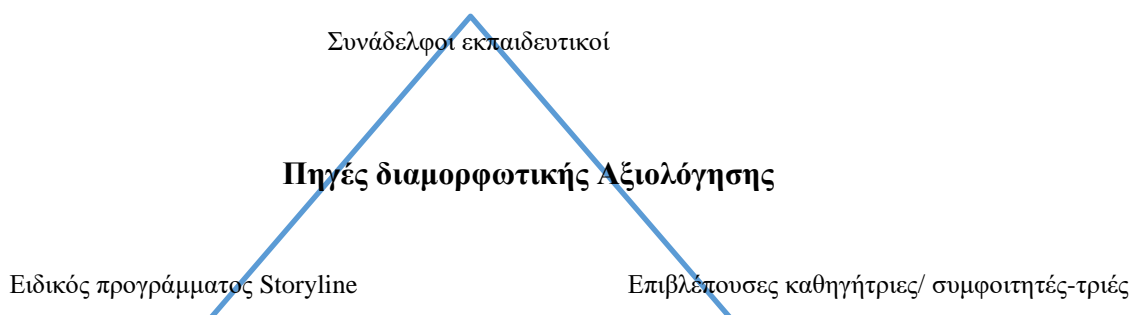
4.2 Μεθοδολογία ενδιάμεσης διαμορφωτικής αξιολόγησης από κριτικούς φίλους

Η αρχική φάση αξιολόγησης του υλικού έγινε από τρεις πλευρές. Τα παρακάτω αποτέλεσαν τμήμα της ενδιάμεσης διαμορφωτικής αξιολόγησης που προηγήθηκε της εφαρμογής του Ε.Υ και της αξιολόγησης των παιδιών. Αρχικά στη συνάντηση με την επιβλέπουσα, ως ειδικός του προγράμματος, πρότεινε τις παρατηρήσεις της που αφορούσαν τεχνικά ζητήματα και προτάθηκαν αλλαγές που αφορούσαν τόσο την εμφάνιση όσο και την παρουσίαση του υλικού. Έπειτα, προστέθηκε ήχος, κατά την επιλογή σωστού/λάθους στις δραστηριότητες, άλλαξαν χρώματα του πλαισίου και αφαιρέθηκαν κάποια περιττά στοιχεία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

και λάθη στις διαφάνειες. Στη συνέχεια παρουσιάστηκε η πρώτη μορφή του Ε.Υ μπροστά σε συναδέλφους και σε καθηγητές συμβούλους, στο πλαίσιο προγραμματισμένων συναντήσεων που αφορούσαν την πρόοδο των διπλωματικών εργασιών. Με βάση τα σχόλια, προστέθηκε η μεγέθυνση στις εικόνες και ειπώθηκαν χρήσιμα σχόλια ως προς τον εμπλουτισμό του περιεχομένου και των εικόνων, αλλά και για την αξιολόγηση. Μια ακόμη αξιολόγηση έγινε από κοινού με συνάδελφο και συμφοιτήτρια, με την οποία συζητήθηκε λεπτομερώς το περιεχόμενο και το γλωσσικό επίπεδο, λόγω της ειδικής γνώσης για το επίπεδο των μαθητών και τις ιδιαιτερότητές τους. Μετά από τη συγκεκριμένη αξιολόγηση, απλοποιήθηκε η γλώσσα σε ορισμένες διαφάνειες, και άλλαξαν κάποιες λεπτομέρειες στις δραστηριότητες. Τέλος, στην κριτική του εκπαιδευτικού υλικού συνέβαλε και συνάδελφος εκπαιδευτικός που εκπονεί επίσης τη διπλωματική της εργασίας με περιεχόμενο την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού, στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Η κριτική της έγινε μετά την εφαρμογή του Ε.Υ λόγω έλλειψης χρόνου, παρόλα αυτά ήταν πολύ χρήσιμη με τα σχόλιά της, που αφορούσαν τη γραμματοσειρά, την ηχογράφιση των κειμένων, το μέγεθος τους και το πρόσωπο που είναι γραμμένα.

Σχήμα 4. Η τριγωνοποίηση πηγών της διαμορφωτικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

4.2.1 Εγκυρότητα και αξιοπιστία

Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία του υλικού μπορεί να τεκμηριωθεί πρώτον μέσω των επιπρόσθετων πηγών και δραστηριοτήτων που χρησιμοποιήθηκαν και ήταν δημιουργημένα από άλλους εκπαιδευτικούς πιστοποιημένους στον τομέα τους. Σ' αυτές επίσης συμβάλει η κριτική από διαφορετικές πλευρές. Στο συγκεκριμένο υλικό ασκήθηκε κριτική, όπως προαναφέρθηκε, αρχικά από την πλευρά της ειδικού στο πρόγραμμα, η οποία ως χρόνια έμπειρη στο Storyline, με την εποικοδομητική κριτική της, ανέδειξε πλευρές και ζητήματα του υλικού από τεχνικής άποψης κυρίως. Επίσης από την πλευρά των καθηγητριών-συμβούλων και των συμφοιτητών/τριών, δόθηκε σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης χώρος για κριτική με διάφορους τρόπους, όπως για παράδειγμα με τη βοήθεια του καταγισμού ιδεών για επιπρόσθετο υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο περιεχόμενο του Ε.Υ. Στη συνέχεια, σημαντικό ρόλο έπαιξε η άποψη της συναδέλφου εκπαιδευτικού στη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, λόγω του ότι υπάρχει χρόνια συνεργασία και το υπόβαθρο γνώσης των μαθητών και του υλικού, που χρησιμοποιείται στη διδασκαλία των συγκεκριμένων μαθητών, αλλά και λόγω των χρόνων εμπειρίας της στα σχολεία και στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών στη Γερμανία. Τέλος, συνάδελφος εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εκπονεί αντίστοιχο μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, συνέβαλε με την κριτική του εκπαιδευτικού υλικού, ενώ εργάζεται επίσης στη διπλωματική της εργασία, η οποία περιλαμβάνει την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αναλύονται και κατηγοριοποιούνται στο επόμενο κεφάλαιο. Ένα χαρακτηριστικό της μελέτης περίπτωσης κατά τη συλλογή δεδομένων, είναι να προσπαθεί να κατανοήσει τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί και με τον τρόπο αυτό αναγνωρίζει νέα ζητήματα και προβλήματα που θα καθοδηγήσουν την περαιτέρω συλλογή και ανάλυση δεδομένων (Mills, Gay, & Airasian, 2017).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

4.3 Σχεδιασμός εφαρμογής σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης

Ο σχεδιασμός εφαρμογής του Ε.Υ ξεκίνησε περίπου ένα μήνα πριν από την ημερομηνία που θα πραγματοποιούνταν η συνάντηση με τους μαθητές και η πρώτη του έκδοση ήταν έτοιμη δύο εβδομάδες πριν τη διδασκαλία. Αρχικά να σημειωθεί, ότι η εφαρμογή έγινε στους μαθητές της γράφουσας και συμπληρωματικά σε κάποιους ακόμα μαθητές άλλης συναδέλφου, με τους οποίους υπάρχει συγκεκριμένο πρόγραμμα συναντήσεων μέσω τηλεδιάσκεψης, όπου γίνονται τα μαθήματα ελληνικών, το οποίο είναι παράλληλο με το γερμανικό σύστημα εκπαίδευσης και τις γερμανικές σχολικές διακοπές και αργίες. Η μέρα που ορίστηκε ήταν η 1η Μαΐου 2024, μέρα που ήταν αργία στο γερμανικό κράτος, οπότε τα παιδιά δεν είχαν σχολείο και ήταν διαθέσιμα. Σχεδιάστηκε η πρόσκληση και με τη δήλωση συμμετοχών από τους γονείς και κηδεμόνες, δημιουργήθηκε μια ομάδα στην εφαρμογή What's app, με όλες τις λεπτομέρειες της διεξαγωγής του μαθήματος.

Ο τρόπος διεξαγωγής όλων των μαθημάτων, γίνεται μέσω της εφαρμογής zoom, επομένως ορίστηκε ένας υπερσύνδεσμος, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για εκείνη την ημέρα, με σκοπό τη σύνδεση στο μάθημα. Ένας επιπλέον λόγος που η εφαρμογή του Ε.Υ έγινε σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, είναι η ηλικία των παιδιών και η απαραίτητη επικοινωνία και ανάπτυξη του προφορικού τους λόγου. Στις ηλικίες που είναι τα παιδιά (από 6 ετών μέχρι 12), δεν διατηρούν κάποια προσωπική ηλεκτρονική συσκευή και δεν χρησιμοποιούν μόνο τους υπολογιστές, τάμπλετ ή κινητά, ώστε να γίνει εξ ολοκλήρου το μάθημα ασύγχρονα. Από την άλλη πλευρά, στη σύγχρονη διδασκαλία, παρέχεται η δυνατότητα στους άμεσα εμπλεκόμενους να αλληλεπιδρούν μέσω ήχου, εικόνας και δεδομένων σε πραγματικό χρόνο, ανεξάρτητα του γεωγραφικού χώρου στον οποίο βρίσκονται, μέσω προηγμένων τεχνολογιών διαδικτύου, όπως η τηλεδιάσκεψη. Εδώ η μάθηση εκτυλίσσεται μέσα σε ένα φιλικό κλίμα, λαμβάνοντας υπόψη το γνωστικό, κοινωνικό και συναισθηματικό επίπεδο των μαθητών. Δημιουργούνται κίνητρα για καλή απόδοση και θετική αναγνώριση. Οι μαθητές απομακρυσμένων τάξεων νιώθουν ότι είναι μέλη μιας ομάδας όπου αλληλοϋποστηρίζονται

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

και θέλουν να παρουσιαστούν με θετικό τρόπο προς τα έξω (Νιανιούρης & Καλογιαννάκης, 2020· Αναστασιάδης, 2014).

Εικόνα 4. Η πρόσκληση που φτιάχτηκε μέσω της εφαρμογής Canva.

4.4 Μεθοδολογία τελικής αξιολόγησης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού και αποτίμησης της μαθησιακής εμπειρίας από τους ίδιους τους μαθητές

4.4.1 Χαρακτηριστικά συμμετεχόντων

Αρχικά, δήλωσαν συμμετοχή δεκατρία παιδιά, από τα οποία τελικά συμμετείχαν τα έντεκα. Οι ηλικίες τους ήταν από 5,5 μέχρι 12 χρονών. Δεν γνωρίζονταν όλοι μεταξύ τους, αλλά προέρχονταν από διαφορετικά τμήματα και από δύο διαφορετικές εκπαιδευτικούς. Όλα τα παιδιά πηγαίνουν σε πρωινό γερμανικό σχολείο, σε διαφορετικά κρατίδια και διαφορετικά μέρη της Γερμανίας. Κάποιοι μαθητές προέρχονται από αμιγώς ελληνικές οικογένειες, άλλοι από μικτές, όπου ο ένας γονέας έχει γερμανική ή άλλη καταγωγή. Επίσης, ορισμένοι είναι πρώτης γενιάς μετανάστες, άλλοι δεύτερης και κάποιοι τρίτης γενιάς. Αυτά δηλώνουν

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

διαφορετικό κοινωνικό και οικογενειακό υπόβαθρο, οπότε και διαφορετική γλωσσική κατανόηση και παραγωγή λόγου.

4.4.2 Ανάλυση των χαρακτηριστικών και των αναγκών των μαθητών

Η ανάλυση των χαρακτηριστικών και των αναγκών των μαθητών που διδάσκονται το συγκεκριμένο μάθημα, είναι ένα κρίσιμο βήμα, το οποίο προωθεί τον αποδοτικότερο σχεδιασμό του προγράμματος διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή και ως ξένης γλώσσας.

Τα βασικά σημεία που λήφθηκαν υπόψη είναι αρχικά το γλωσσικό επίπεδο. Το υπάρχον επίπεδο γλωσσομάθειας ήταν στο φάσμα του A1/A2, με βάση το θεσμικό πλαίσιο για τη διδασκαλία της γλώσσας. Έτσι το εκπαιδευτικό υλικό και οι δραστηριότητες διαμορφώθηκαν με βάση το αντίστοιχο επίπεδο. Στη συνέχεια οι μαθησιακοί στόχοι είχαν στόχο τη βελτίωση της γραπτής και προφορικής επικοινωνίας, την ανάγνωση και την κατανόηση μικρών κειμένων και την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής αντίληψης, παράλληλα με την ανάπτυξη κάποιων δεξιοτήτων, τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη. Επομένως η πολιτισμική ανάγκη, ήταν η ενσωμάτωση στοιχείων του ελληνικού πολιτισμού, συγκεκριμένα με θέμα το Πάσχα, για να γίνει η σύνδεση των μαθητών με την ελληνική ταυτότητα, η οποία τους είναι οικεία, στον καθένα σε διαφορετικό βαθμό. Έπειτα, σημαντική παράμετρος είναι οι τεχνολογικές δυνατότητες που είναι διαθέσιμες για κάθε παιδί. Ήταν ήδη γνώριμο το περιβάλλον του Zoom για όλες τις οικογένειες και ήταν δεδομένη η σύνδεση στο διαδίκτυο. Όσον αφορά τη μέθοδο διδασκαλίας, θεωρήθηκε σημαντική η επιλογή διαδραστικών μεθόδων διδασκαλίας, όπως η χρήση του καταγισμού ιδεών ως διδακτική μέθοδο, διαδραστικών ασκήσεων και παιχνιδιών και η δυνατότητα σύγχρονης και ασύγχρονης διδασκαλίας, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες των μαθητών σε διαφορετικό χρόνο. Οι μαθητές έχουν ανάγκη από συχνές επαναλήψεις και ανατροφοδότηση, οπότε παρέχονταν όλα αυτά στο εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο έμεινε για ένα μήνα διαθέσιμο σε έναν υπερσύνδεσμο που τους στάλθηκε, για να μπορεί όποιος θέλει να επαναλάβει το μάθημα ασύγχρονα στο

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

σπίτι του, με τη βοήθεια των γονιών του. Τέλος, λόγω του ότι δεν ήταν όλα τα παιδιά αρκετά κοινωνικά, ή άνετα κατά τη σύγχρονη διδασκαλία, υπήρξε η ανάγκη για ενθάρρυνση στη μεταξύ τους αλληλεπίδραση και στη συμμετοχή στις ερωτήσεις/απαντήσεις και στην ανάγνωση.

4.4.3 Περιγραφή του μέσου συλλογής δεδομένων

Αρχικά ως μέσα συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν:

- Σημειώσεις
- Συνέντευξη
- Ερωτηματολόγιο

Οι σημειώσεις περιλάμβαναν τις παρατηρήσεις των αντιδράσεων και των απαντήσεων των μαθητών από τις προσωπικές εντυπώσεις της εκπαιδευτικού σε κάθε φάση του μαθήματος, όπως περιγράφεται και παρακάτω σε πίνακα. Έπειτα πραγματοποιήθηκαν μικρές συνεντεύξεις με τους μαθητές για την αντίληψή τους και την προσωπική τους αξιολόγηση για το υλικό. Τέλος δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο για τη συγκέντρωση των πρώτων αντιδράσεων σε σχέση με τα συναισθήματα, το περιεχόμενο του μαθήματος και τον τρόπο διεξαγωγής του. Η εγκυρότητα των παραπάνω μέσων συλλογής δεδομένων επιτυγχάνεται από το γεγονός ότι η αξιολόγηση έγινε με ποικίλους τρόπους.

Καθ' όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας, η εκπαιδευτικός κράτησε σημειώσεις με τις εντυπώσεις της στα πεδία ενδιαφέροντος, και στις δύο διδακτικές ώρες, διακριτικά στο σημειωματάριό της. Για τις σημειώσεις, δημιουργήθηκε ένας πίνακας παρουσίασης των εντυπώσεων, ανά περιοχή ενδιαφέροντος. Οι περιοχές ενδιαφέροντος είναι για παράδειγμα η συμμετοχή των παιδιών και το ενδιαφέρον τους για το μάθημα, οι ήδη υπάρχουσες γνωστικές ικανότητες, η νέα γνώση και η χρήση του υλικού.

Έπειτα, συλλέχθηκαν δεδομένα με βάση δύο ερωτηματολόγια που έφτιαξε και χρησιμοποίησε η εκπαιδευτικός με ερωτήσεις, οι οποίες απαντήθηκαν στο ένα ερωτηματολόγιο με ένα φύλλο εργασίας και στο άλλο ερωτηματολόγιο σε μορφή

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

προσωπικής συνέντευξης. Το πρώτο ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε, ήταν ένα φύλλο εργασίας, το οποίο είχε στόχο να αποτελέσει το έναυσμα της αξιολόγησης. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε για να απαντηθεί από τον κάθε μαθητή/ την κάθε μαθήτρια, μέσα από την προσωπική συνέντευξη που τους έκανε η εκπαιδευτικός, μετά το πέρας του μαθήματος, σε δεύτερο χρόνο, στο κάθε παιδί ξεχωριστά, για πέντε με δέκα λεπτά περίπου. Οι περισσότερες ερωτήσεις ήταν ανοιχτού τύπου, έγινε κατηγοριοποίηση των απαντήσεων και πραγματοποιήθηκε μια τελική σύγκριση μεταξύ τους. Επίσης πραγματοποιήθηκε και μια τελική σύγκριση με τις παρατηρήσεις που έγιναν από την εκπαιδευτικό.

Στο τέλος του μαθήματος συμπληρώθηκε το φύλλο εργασίας από όλους τους μαθητές και στάλθηκε σε προσωπικό μήνυμα στην εφαρμογή Whatsapp, ενώ τα ερωτηματολόγια που τα συμπλήρωσε η ίδια εκπαιδευτικός για κάθε παιδί, ήταν άμεση καταγραφή των δεδομένων μετά από πεντάλεπτες προσωπικές συνεντεύξεις με τον/την κάθε μαθητή/τρια. Σε διαφορετική περίπτωση, θα ήταν πολύ δύσκολο να κάνουν τα ίδια παιδιά το μεγαλύτερο και πιο αναλυτικό ερωτηματολόγιο, γιατί δεν είναι όλα σε θέση να διαβάζουν και να γράφουν εξίσου καλά και δεν έχουν το μέσο και την ικανότητα να το στείλουν ανώνυμα. Σε δεύτερο χρόνο, αφιερώθηκαν 5-10 λεπτά σε προσωπική συνέντευξη με τον κάθε μαθητή/την κάθε μαθήτρια, όπου η εκπαιδευτικός κατέγραψε τις απαντήσεις τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 5: Αναλυτική περιγραφή του εκπαιδευτικού υλικού

5.1 Περιγραφή και ανάλυση του εκπαιδευτικού υλικού

Για τη δημιουργία του Ε.Υ χρειάστηκε ένα πλάνο, το οποίο θα έδινε κατευθυντήριες γραμμές για το περιεχόμενο, ως προς τους στόχους, τις δεξιότητες που πρέπει να κατακτηθούν, τις έννοιες που θα απασχολήσουν το μάθημα και το αποτέλεσμα της μάθησης ως προς τις προοπτικές της κατακτηθείσας γνώσης για τους μαθητές/τριες. Ακολουθεί το σχέδιο του μαθήματος.

Πάσχα στην Ελλάδα- Ήθη και έθιμα 2 διδακτικές ώρες			
Στο συγκεκριμένο μάθημα, καταλαβαίνουν οι μαθητές και οι μαθήτριες πώς γιορτάζεται στην Ελλάδα το Πάσχα και απαντώνται ερωτήσεις, όπως για παράδειγμα, το γιατί βάφουμε κόκκινα αυγά.			
Μετά το μάθημα μπορούν να περιγράψουν τι γιορτάζεται το Πάσχα και ξέρουν να αναλύσουν ποια είναι τα γενικότερα πασχαλινά έθιμα και ποια έθιμα γίνονται συγκεκριμένα σε ορισμένες περιοχές. Μπορούν να συγκρίνουν με τις δικές τους εμπειρίες της γιορτής αυτής και το πώς συνδέεται με τη δική τους οικογένεια.			
Δεξιότητες που αφορούν τη διαδικασία	Δεξιότητες που αφορούν το περιεχόμενο	Εφαρμογή στο μάθημα	Βασικές έννοιες, Αναφορές, κατευθυντήριες προοπτικές
Οι μαθητές μπορούν..			

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Πάσχα στην Ελλάδα- Ήθη και έθιμα 2 διδακτικές ώρες			
<p>1. Να χρησιμοποιήσουν τα ψηφιακά μέσα, με σκοπό να έρθουν σε επαφή με την εκπαιδευτικό και άλλους μαθητές της ελληνικής γλώσσας.</p> <p>2. Να καταλάβουν και να συναισθανθούν φαινόμενα, καταστάσεις, αξίες και να κατονομάσουν νόρμες και κανόνες με τα οποία έχουν έρθει σε επαφή.</p> <p>3. Να ξεδιπλώσουν τη δημιουργικότητα τους, μέσω δραστηριοτήτων όπως η δημιουργία πασχαλινής κάρτας ή μιας ζωγραφιάς.</p>	<p>1. Να αναπτύξουν διαπολιτισμική ευαισθησία, με τη μελέτη της πολιτισμικής ποικιλομορφίας.</p> <p>2. Να συγκρίνουν τις γνώσεις που είχαν για το Πάσχα με τις καινούριες γνώσεις που απέκτησαν.</p> <p>3. Να βελτιώσουν την ανάγνωση και την κατανόηση της ελληνικής γλώσσας, τόσο στον προφορικό, όσο και στον γραπτό λόγο.</p>	<p>1. Ερωτήσεις για τη σχέση τους με το Πάσχα.</p> <p>-Γνωρίζουν τι είναι; - Έχουν προσωπική εμπειρία; -Εικόνες/ Καταιγισμός ιδεών</p> <p>2. Η ιστορία του Πάσχα, Ήθη και έθιμα</p> <p>-Βίντεο/Animation, - Εικόνες/Παραδείγματα</p> <p>-Μικρά κείμενα με το καινούριο λεξιλόγιο</p> <p>3. Δραστηριότητες</p> <p>-Εδραίωση γνώσης</p> <p>-Δημιουργικότητα</p> <p>-Αξιολόγηση : Τι καινούριο έμαθα;, Πώς το αξιολογώ ως προς τη μορφή και το περιεχόμενο;</p>	<p>Κυρίως έννοιες: Πάσχα, Έθιμα</p> <p>Συνδυάζεται με :</p> <p>1.3 Θρησκευτικές πράξεις, Ανθρώπινη δραστηριότητα, Τοπικές παραδόσεις</p> <p>Προοπτικές/Αποτέλεσμα:</p> <p>-Πώς ευχόμαστε για το Πάσχα στην ελληνική μας οικογένεια</p> <p>-Γνωρίζω τις παραδόσεις και μπορώ συνειδητά να συμμετέχω ή να μη συμμετέχω σ' αυτές</p> <p><i>Για την εκπαιδευτικό:</i></p> <p>Τι μπορώ να αλλάξω μελλοντικά για καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα;</p>

Πίνακας 2. Σχέδιο Μαθήματος

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κατά το σχεδιασμό ενός πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της εξΑΕ υιοθετούνται κάποιες βασικές Θεωρητικές Αρχές (πάνω στις οποίες εδράζεται και το υλικό της παρούσας μελέτης), οι οποίες παρατίθενται στη συνέχεια, όπως αναγράφονται από τους Νιανιούρη και Καλογιαννάκη (2020):

Κατευθυνόμενης Διαλογικής Μορφής του Κειμένου: Όταν το κείμενο - οδηγίες, επεξηγήσεις, ερμηνείες και σχολιασμοί - είναι διαμορφωμένο σε μορφή προφορικού λόγου, δίνεται η εντύπωση στον εκπαιδευόμενο ότι επικοινωνεί με το υλικό ή με τον εκπαιδευτικό που το δημιούργησε. Στην πραγματικότητα βέβαια, συνομιλεί σιωπηρά με τον εαυτό του στην προσπάθειά του να κατανοήσει το περιεχόμενό του (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017). Ουσιαστικά αναπτύσσεται ένας καθοδηγούμενος διάλογος που συμβάλλει στην ενεργητική πορεία μάθησής του. Αναλυτικότερα, ο Holmberg (2002) αναφέρει πως πρέπει το γνωστικό αντικείμενο: (α) Να παρουσιάζεται απλά και κατανοητά με ύφος φιλικό και προσωπικό (Αρχή Αναγνωσιμότητας και Κατανοησιμότητας). (β) Να διατρέχεται από νύξεις που προωθούν την ανταλλαγή απόψεων, ερωτήσεων και κρίσεων, σε σχέση με το τι πρέπει να γίνει αποδεκτό και τι να απορριφθεί, και που ενθαρρύνουν τη συναισθηματική εμπλοκή του εκπαιδευόμενου (Αρχή Διαδραστικότητας). (γ) Να φέρει εμβόλιμες ρητές και αιτιολογημένες συμβουλές και προτροπές ως προς το τι πρέπει και τι δεν πρέπει να γίνει, και που να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση (Αρχή Συμβουλευτικής Καθοδήγησης).

Προσδοκώμενων Μαθησιακών Αποτελεσμάτων: Πρέπει να διατυπώνονται ξεκάθαροι διδακτικοί στόχοι με σαφώς καθορισμένα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των εκπαιδευόμενων (Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2013). Η υλοποίηση των διδακτικών στόχων είναι εκείνη που θα οδηγήσει στα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία θα πρέπει να είναι στοχευμένα, σαφή και ρεαλιστικά ως προς την επίτευξή τους (Σπανακά & Λιοναράκης, 2017).

Πολυμεσικότητας: Είναι σημαντικό να περιλαμβάνονται στο υλικό τόσο κειμενικές μορφές (γραπτά και ηχητικά κείμενα), όσο και γραφικές αναπαραστάσεις (στατικές εικόνες και δυναμικά γραφικά στοιχεία όπως: βίντεο, animation). Η ταυτόχρονη παρουσίαση των πληροφοριών με λέξεις και εικόνες επιτρέπει την αποτελεσματικότερη διαχείριση και Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

επεξεργασία τους, γιατί συνδυάζονται δυο διαφορετικά κανάλια πρόσληψης πληροφοριών, το οπτικό και το ακουστικό (Gillani, 2003; Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης, 2007).

Αλληλεπίδρασης: Στην εξΑΕ η αλληλεπίδραση ή αλλιώς η αμφίδρομη επικοινωνία τοποθετείται από πολλούς ερευνητές στην καρδιά της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ανεξαρτήτως της απόστασης μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή (Μαυροειδής, Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2014).

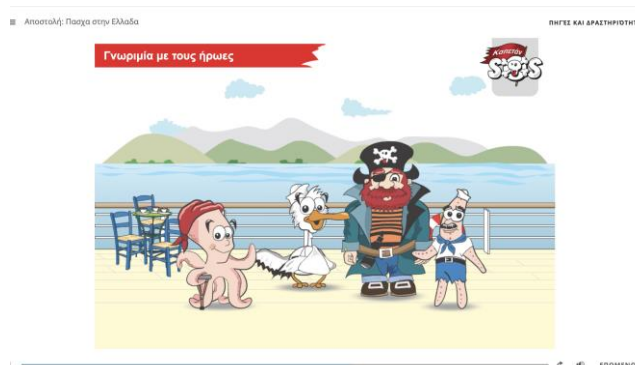
Πλεονασμού: Οι σύνθετες και πολύπλοκες έννοιες, που δεν είναι απαραίτητες, κουράζουν τον εκπαιδευόμενο, γιατί του δημιουργούν γνωστική υπερφόρτωση και τον επιβαρύνουν νοητικά, χωρίς λόγο. Έτσι, αποφεύγονται οι περιττές -πλεονάζουσες πληροφορίες που δεν χρησιμεύουν. Οι Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης (2007) τονίζουν πως δεν ενδείκνυται να χρησιμοποιούνται πολλαπλά μέσα για την παρουσίαση του ίδιου ακριβώς περιεχομένου, καθώς ο εκπαιδευόμενος, στην προσπάθειά του να βρει αντιστοιχίες και να κάνει συνδέσεις στο μυαλό του, αποπροσανατολίζεται.

Κατάτμησης: Οι μαθητές μαθαίνουν και διατηρούν την πληροφορία στη μνήμη τους ευκολότερα, όταν το μαθησιακό περιβάλλον, τους παρέχει σύντομη και συγκεκριμένη οπτική και ακουστική πληροφόρηση, αντί μακροσκελή κείμενα ή πολλές εικόνες ταυτόχρονα. Κατά συνέπεια, αποφεύγεται η υπερφόρτωση των καναλιών (ακουστικό και οπτικό) πρόσληψης της πληροφορίας του εκπαιδευόμενου (Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης, 2007). Ο Mayer (2017) αναφέρει πως ο εκπαιδευόμενος ευνοείται στην περίπτωση που μετά από κάθε μικρό κομμάτι, στο οποίο είναι χωρισμένο το μάθημα, υπάρχει ένα κουμπί «Συνέχεια», όπου ο χρήστης πατάει για να προχωρήσει στο επόμενο κομμάτι. Έτσι, του δίνεται η δυνατότητα να επεξεργαστεί νοητικά και να συλλάβει γνωστικά κάθε ξεχωριστό μέρος της πληροφορίας που του μεταδίδεται με τις αντίστοιχες λέξεις και εικόνες.

Συνάφειας: Αποτελεί μια σκόπιμη τεχνική επεξεργασίας κατά την οποία αυτός που μελετά ένα κείμενο λαμβάνει μια ενεργή στάση, ένα είδος εγρήγορσης. Μέσα, δηλαδή, από την εμπλοκή του (των γνώσεων και των εμπειριών του) χρησιμοποιεί τις πληροφορίες του κειμένου για να διαμορφώσει νοητικές παραστάσεις του αντικείμενου μελέτης, ώστε να εντάξει τις πληροφορίες στις δικές του νοητικές δομές (Kron & Σοφός, 2007).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Αυθεντικοποιημένων Δραστηριοτήτων: Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να ενθαρρύνεται έτσι ώστε να λαμβάνει ενεργά μέρος σε όλη την πορεία μάθησης, συνδυάζοντας τη μάθηση μέσα από την πράξη, τον αναστοχασμό, τη μελέτη περιπτώσεων και την εξερεύνηση. Η σύνδεση των μαθησιακών στόχων με μαθησιακές εμπειρίες από την πραγματική ζωή προκαλούν το ενδιαφέρον και ενεργοποιούν τους εκπαιδευόμενους (Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2013).

Εικόνα 5. Διαφάνεια του μαθήματος (1)

Εικόνα 6. Διαφάνεια του μαθήματος (2)

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

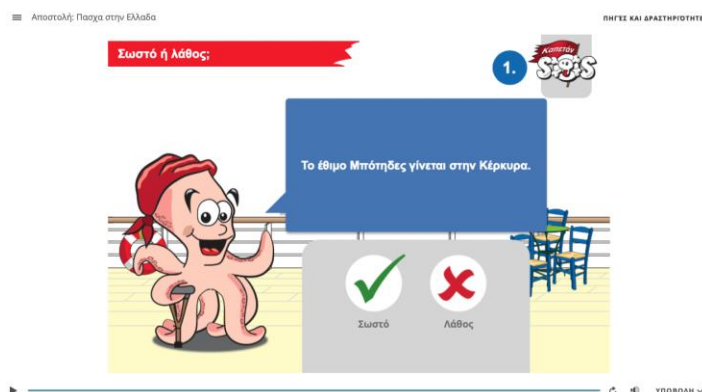
Εικόνα 7. Διαφάνεια του μαθήματος (3)

Εικόνα 8. Διαφάνεια του μαθήματος (4)

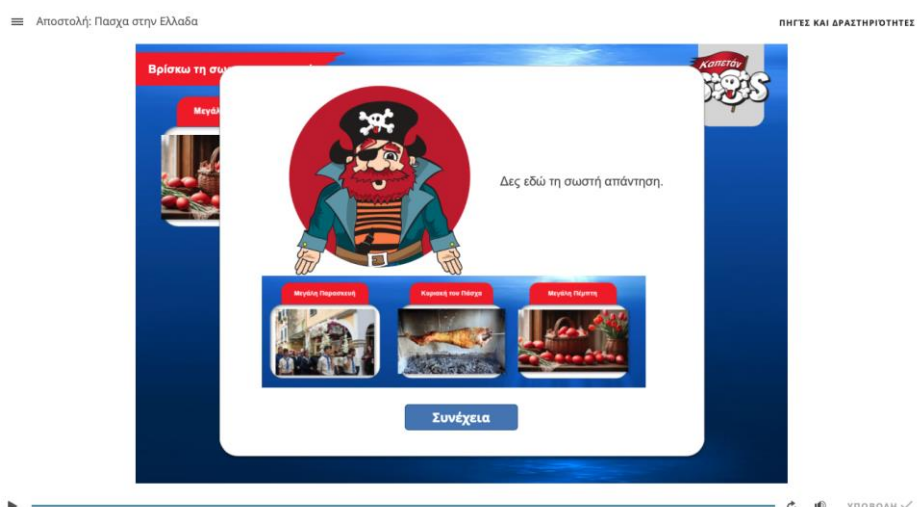
Ορισμένα παραδείγματα: Η εικόνα 5 πρόκειται για ένα στιγμιότυπο από το πρώτο μέρος του μαθήματος. Στο σημείο αυτό ακούγεται ηχητικό μήνυμα για την εισαγωγή στον κόσμο του καπετάν Σος. Κάθε ήρωας συστήνεται, πατώντας στα συννεφάκια από πάνω τους (Εφαρμογή της Αρχής της Πολυμεσικότητας).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Εικόνα 9. Διαφάνεια του μαθήματος (5)

Σύμφωνα με την αρχή Κατευθυνόμενης Διαλογικής Μορφής του Κειμένου, εφαρμόστηκε στις συγκεκριμένες διαφάνειες ο προφορικός λόγος, ώστε να αποτελέσουν οι συγκεκριμένες ερωτήσεις έναυσμα για συζήτηση. Σε αυτό το σημείο του μαθήματος εφαρμόστηκε επίσης η διδακτική τεχνική του καταιγισμού των ιδεών, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μαθητές ανακάλεσαν συνειρμικά προϋπάρχουσες αντιλήψεις και προέβησαν σε ελεύθερη και αυθόρμητη έκφραση ιδεών για το θέμα του μαθήματός μας, το Πάσχα, με βάση τις εικόνες, οι οποίες δεν είχαν καμία λεξάντα για να εξυπηρετήσουν αυτό το σκοπό, αποτελώντας την έναρξη του κύριου κορμού του μαθήματος.

Εικόνα 10. Διαφάνεια του μαθήματος (6)

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Εικόνα 11. Διαφάνεια του μαθήματος (7)

Μέσα από αυθεντικοποιημένες δραστηριότητες περιλήφθηκε ανατροφοδότηση με κείμενο και εικόνα, που επιβεβαίωνε την επιλογή ή εξηγούσε τα λάθη. Με την Αρχή της Συνάφειας, η συγκεκριμένη διαδικασία βοηθάει στην εδραίωση της γνώσης, ενώ επίσης χρησιμοποιήθηκε η Αρχή της Αλληλεπίδρασης, μεταξύ υλικού και εκπαιδευομένων.

Στο Ε.Υ «Ο Καπετάν ΣΟΣ, η παρέα του και το Κινούμενο Νησί», ως προς τις δραστηριότητες και τις ασκήσεις, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση προκειμένου να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον των μαθητών/τριών, και η ανάπτυξη γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων με την αξιοποίηση επιλογών όπως animation, ήχο, κείμενα και ελκυστικό περιβάλλον, το οποίο δεν παρέπεμπε σε μάθημα (Μανούσου, 2008). Οι δραστηριότητες του υλικού, ήταν σχεδιασμένες έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στους διδακτικούς στόχους και να βοηθούν στην αξιολόγηση και την αυτοαξιολόγηση των μαθητών/τριών.

Έπειτα, ήταν σημαντικό να αναπτυχθεί η κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, όπως και η παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Για την ανάπτυξη κατανόησης γραπτού λόγου, υπήρχαν διάφορα κείμενα, προκείμενα, μετακείμενα, κ.α., με βάση το μοντέλο West-Λιοναράκης, τα οποία τα παιδιά διάβασαν και μελέτησαν. Για την ανάπτυξη της κατανόησης προφορικού λόγου, υπήρχαν δύο βίντεο επεξηγηματικά και

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

συμπληρωματικά στα κείμενα. Όσον αφορά την ανάπτυξη παραγωγής γραπτού λόγου, είχε φτιαχτεί ειδικά για το μάθημα φύλλο εργασίας, όπου οι μαθητές/τριες έπρεπε να γράψουν λέξεις/ φράσεις για το Πάσχα και μετά να τις παρουσιάσουν και στους υπόλοιπους. Τέλος, η ανάπτυξη παραγωγής προφορικού λόγου επετεύχθη με αφορμή την κάθε ερώτηση αξιολόγησης των γνωστικών κατακτήσεων και ανατροφοδότησης, όπου τα παιδιά καλούνταν να απαντήσουν.

Εικόνα 12. Φύλλο Εργασίας «Πασχαλινές Λέξεις» με σκοπό την παραγωγή γραπτού λόγου

Στα πλαίσια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας δημιουργήθηκαν σύνολο πέντε φύλλα εργασίας, με διαφορετικούς στόχους, από τα οποία υποχρεωτικά ήταν τα δύο που κάναμε την ώρα του μαθήματος, ενώ τα άλλα τρία ήταν συμπληρωματικά και προαιρετικά για το σπίτι. Αρχικά, στάλθηκαν μέσω της εφαρμογής Whatsapp σε όλους τους συμμετέχοντες. Στη συνέχεια η επισύναψή τους έγινε ως πηγές/δραστηριότητες στο Ε.Υ, για να μπορούν να

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

αποθηκευτούν από τους μαθητές/μαθήτριες ανά πάσα ώρα και στιγμή και μετά το τέλος του μαθήματος.

Εικόνα 13. Προαιρετικά φύλλα εργασίας

Εικόνα 14. Υποχρεωτικά φύλλα εργασίας

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

5.2 Παρουσίαση σχεδίου εφαρμογής με βάση το μοντέλο West-Λιοναράκης

Το μοντέλο West-Λιοναράκης χρησιμοποιήθηκε, όπως αναφέρθηκε, στο σχεδιασμό του υλικού. Σύμφωνα με την ταξινόμηση, υπάρχουν τρεις δέσμες, οι οποίες συνδέονται σε ένα δεμένο και λειτουργικό σύνολο, το οποίο απεικονίζει τη δομή και τη συνοχή ενός πολυμορφικού εξ αποστάσεως υλικού (Λιοναράκης, 2001· Μανούσου, 2008). Οι δέσμες αναφορικά περιλάμβαναν τα εξής (Μανούσου, 2008):

Πρώτη δέσμη: Κείμενο-προκείμενα-μετακείμενα

Κείμενο: Η ιστορία του Καπετάν ΣΟΣ και των φίλων του

Προκείμενα: Δραστηριότητες, ασκήσεις, ερμηνευτικοί τίτλοι, περιεχόμενα, γενικοί και επιμέρους στόχοι

Μετακείμενα: Δραστηριότητες/ ασκήσεις επαλήθευσης γνώσεων δεξιοτήτων, βιβλιογραφία, παραπομπές, οδηγό για μελέτη (σε έντυπη μορφή), γλωσσάρια

Δεύτερη δέσμη: Διακείμενα-επικείμενα-παρακείμενα-περικείμενα

Διακείμενα: Δραστηριότητες/ ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, ανατροφοδότησης, μηχανισμοί κατανόησης/ μηχανισμοί εφαρμογής

Επικείμενα: Ορισμοί, διασαφηνίσεις, γλωσσάρια, κείμενα γέφυρες, συνδεδεμένα κείμενα

Παρακείμενα: Φωτογραφίες τυπογραφικές ιδιαιτερότητες, γραμματοσειρές, οδηγίες σύμβολα, εικόνες

Περικείμενα: Παραδείγματα, σενάρια, παράλληλα κείμενα

Τρίτη δέσμη Πολυκείμενα-Πολυαντικείμενα

Πολυαντικείμενα: Οπτικοακουστικό Υλικό, λογισμικό

Πολυκείμενα: Οδηγίες για τα φύλλα εργασίας, Αξιολόγηση Εργασιών, Έντυπες Μορφές Επικοινωνίας

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

5.3 Περιγραφή διαδικασίας εφαρμογής του εξ αποστάσεως ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης

Το εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε και χρησιμοποιήθηκε για τις ανάγκες της παρούσας εργασίας, παρουσιάστηκε σε συνθήκες τηλεδιάσκεψης.

Ο τρόπος διεξαγωγής του μαθήματος έγινε μέσω της εφαρμογής zoom, επομένως ορίστηκε ένας υπερσύνδεσμος, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για εκείνη την ημέρα, με σκοπό τη σύνδεση στο μάθημα. Από τις 10:00 π.μ. έως τις 10:10 π.μ είχαν συνδεθεί έντεκα παιδιά και έγινε η μεταξύ τους γνωριμία. Έως τις 10:50 π.μ τελείωσε ο κύριος κορμός του μαθήματος και έως το τέλος του μαθήματος στις 11:30 π.μ., οι δραστηριότητες. Σύνολο η τηλεδιάσκεψη είχε διάρκεια δύο διδακτικών ωρών, ενενήντα λεπτά δηλαδή και στο τέλος έγινε για περίπου δέκα λεπτά η αξιολόγηση των γνώσεων που αποκτήθηκαν στη διάρκεια του μαθήματος.

Κατά τη διάρκεια του πρώτου μισού, δηλαδή ως τις 10:50 που διήρκησε η πρώτη διδακτική ώρα, αναλυτικά παρουσιάστηκαν οι ήρωες του εκπαιδευτικού υλικού «Ο Καπετάν ΣΟΣ, η παρέα του και το Κινούμενο Νησί». Τα κείμενα παρουσίασης των χαρακτήρων ήταν διαφορετικά από την αρχική μορφή τους, που ήταν διαμορφωμένα σε άλλο πλαίσιο, οπότε διαγράφηκαν τα ηχητικά αποσπάσματα. Αντί για ήχο, ανατέθηκε στα παιδιά να διαβάσουν τα αποσπάματα, λόγω του ότι βρισκόμασταν σε σύγχρονη τηλεδιάσκεψη και ήταν καλή ευκαιρία για εξάσκηση του προφορικού τους λόγου, αλλά και κατανόησης κειμένου. Η ίδια λογική ακολουθήθηκε και σε επόμενα κείμενα που παρουσίαζαν οι ήρωες, με σκοπό την ανάπτυξη παραγωγής και κατανόησης προφορικού και γραπτού λόγου στην ελληνική γλώσσα. Στη συνέχεια παρακολούθησαν δύο βίντεο με θέμα την ιστορία του Πάσχα και τα έθιμα, στα οποία εστίαζε η παράδοση του μαθήματος, ενώ μετά έγινε μια συνοπτική παρουσίαση σε όλα τα παιδιά, του καινούριου λεξιλογίου, το οποίο ήταν χωρισμένο σε κατηγορίες σε «Έθιμα ανά είδος και ανά τις ημέρες της Μεγάλης εβδομάδας», κάτι που θα ήταν χρήσιμο στα παιδιά για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων. Τέλος, έγινε η παρουσίαση των εθίμων τριών περιοχών στην Ελλάδα, με βίντεο και κείμενο. Λόγω του ότι δεν γνώριζαν τα παιδιά την τοποθεσία των περιοχών αυτών, με τη βοήθεια ενός χάρτη της Ελλάδας

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

βρέθηκαν εικόνες από τα μέρη αυτά και τα παιδιά αντιλήφθηκαν το που βρίσκονται σε σχέση με τα μέρη που γνώριζαν.

Η δεύτερη διδακτική ώρα ήταν αφιερωμένη της μαθησιακές δραστηριότητες. Κάθε φορά που απαντούσε ένα παιδί, του δινόταν άμεση ανατροφοδότηση, για το αν η απάντησή του ήταν σωστή ή λάθος. Χρησιμοποιήθηκαν η αντιστοίχιση, η επιλογή σωστού/λάθους και η ακροστιχίδα, η οποία δόθηκε και σε φύλλο εργασίας, στο οποίο κάθε παιδί έγραφε λέξεις και προτάσεις με σκοπό την εξάσκηση παραγωγής γραπτού λόγου. Τέλος, για την εξάσκηση της δημιουργικότητας των παιδιών, έγραψαν όλοι/όλες τις ευχές τους σε μία κάρτα που δημιούργησαν οι ίδιοι/ίδιες.

Σε όλη τη διαδικασία, γινόταν διάλογος με κάθε αφορμή και με ερωτήσεις που βρίσκονταν είτε μέσα στο εκπαιδευτικό υλικό και τα βίντεο, είτε από την εκπαιδευτικό ή και από τα ίδια τα παιδιά.

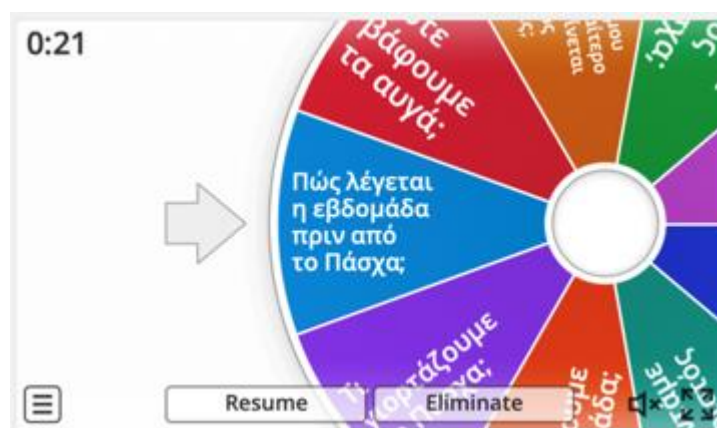
5.4 Δημιουργία πηγών αξιολόγησης

Για την αξιολόγηση της κατάκτησης της νέας γνώσης και την επιβεβαίωση ότι κατανοήθηκε το περιεχόμενο του μαθήματος χρησιμοποιήθηκαν δύο κουίζ μέσω της εφαρμογής Wordwall, στα οποία συμμετείχαν όλοι οι μαθητές, στο τέλος των δύο διδακτικών ωρών για δέκα περίπου επιπλέον λεπτά. Η πρώτη δραστηριότητα δημιουργήθηκε από την ίδια την εκπαιδευτικό, σε μορφή τροχού, ο οποίος σταματούσε κάθε φορά σε μία ερώτηση, η οποία απαντιόταν από άλλο μαθητή κάθε φορά.

Η δεύτερη δραστηριότητα, ήταν ήδη διαμορφωμένη από την κοινότητα των δημιουργών στην εφαρμογή και χρησιμοποιήθηκε, διότι οι ερωτήσεις ήταν κατάλληλες και βασισμένες στην ύλη ενός μαθήματος που γίνεται με θέμα το Πάσχα. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα ήταν κουίζ, στο οποίο έπρεπε να επιλεγθεί μία εκ των τριών πιθανών απαντήσεων.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

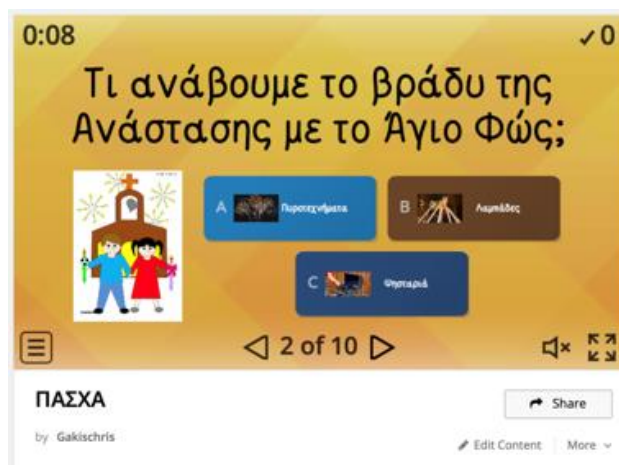
Εικόνα 15. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (1)

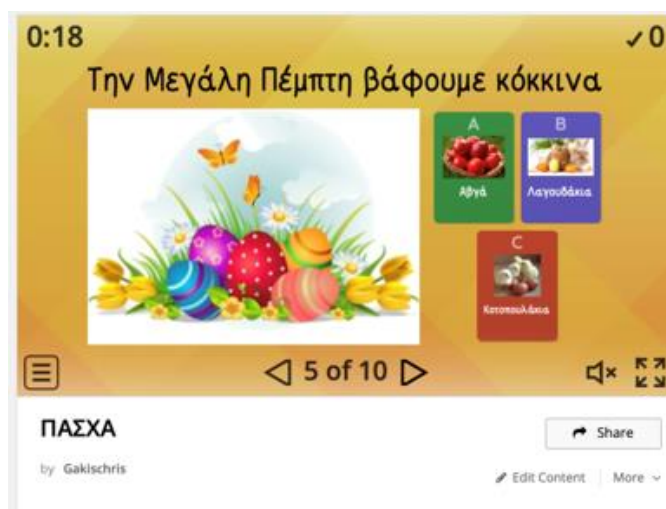
Εικόνα 16. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (2)

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Εικόνα 17. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (3)

Εικόνα 18. Δραστηριότητα αξιολόγησης κατάκτησης της γνώσης (4)

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Κεφάλαιο 6: Παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων

Το παρόν κεφάλαιο καταγράφει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού που αναπτύχθηκε και της γενικότερης αποτίμησης της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών. Με βάση τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε και τη συλλογή δεδομένων από τους συμμετέχοντες, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν την απόκτηση γνώσεων, την αντίληψη των συμμετεχόντων και τις γενικές εντυπώσεις από τη χρήση του υλικού. Οι εξής ερωτήσεις είναι αυτές που απασχόλησαν ιδιαίτερα την εκπαιδευτικό και αφορούν την αξιολόγηση του υλικού και της διαδικασίας:

- Ποια ήταν η αρχική στάση των μαθητών/τριών, όταν τους ζητήθηκε να συμμετέχουν σε ένα μάθημα με άλλους δέκα περίπου μαθητές;
- Πώς αποτιμήθηκε το Ε.Υ για τον κάθε μαθητή;
- Τι παραπάνω θα μπορούσε να είχε το μάθημα;
- Εκτός από τη νέα γνώση, τι άλλο τους προσέφερε το μάθημα;
- Πως φάνηκε στους μαθητές ο σχεδιασμός του μαθήματος;
- Κατάλαβαν το λεξιλόγιο που χρησιμοποιήθηκε;
- Θα ήθελαν να κάνουν το συγκεκριμένο μάθημα χωρίς την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού;
- Θα ήθελαν να ξανακάνουν το συγκεκριμένο μάθημα χωρίς την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού;
- Πώς ήταν η συνολική εμπειρία;
- Θα ήθελαν να κάνουν περαιτέρω μαθήματα με άλλα θέματα κατ'αυτόν τον τρόπο;
- Υπάρχει κάτι ακόμα που θα βοηθούσε να γίνει καλύτερο το μάθημα;
- Τι άρεσε περισσότερο στον κάθε μαθητή και τι δεν άρεσε;

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

6.1 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων από τις σημειώσεις

Η πρώτη μέθοδος συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιήθηκε ήταν οι σημειώσεις των προσωπικών εντυπώσεων της εκπαιδευτικού σε σχέση με το μάθημα. Τα στοιχεία που αφορούν και ενδιαφέρουν την παρούσα έρευνα έχουν να κάνουν με τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών στη σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία με το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό, τις γνωστικές τους ικανότητες και αυτές που αποκτούν από το μάθημα, τη γνώμη τους για την ευχρηστία του υλικού και τη μελλοντική του χρήση.

Πριν από τη διεξαγωγή του μαθήματος, ζητήθηκε από τους μαθητές στη ροή των κανονικών μαθημάτων τους, να συμμετέχουν σε ένα εορταστικό μάθημα για το Πάσχα, το οποίο θα γινόταν με διαφορετικό εκπαιδευτικό υλικό και όχι με το υλικό που χρησιμοποιούμε για την ύλη της τάξης. Ερωτήθηκαν 18 μαθητές, εκ των οποίων απάντησαν θετικά οι 13 και τελικά συμμετείχαν οι 11. Η αρχική αντίδραση ήταν ο ενθουσιασμός σε κάποια παιδιά, ενώ σε άλλα η στάση ήταν ουδέτερη, αλλά ήθελαν να είναι σε ένα μάθημα με περισσότερους συμμαθητές.

Σε όλη τη διάρκεια των δύο διδακτικών ωρών υπήρχε αλληλεπίδραση με τους μαθητές, επομένως ο στόχος της παρατήρησης της συμμετοχής, της συμπεριφοράς, των απαντήσεων και των αντιδράσεων, επετεύχθη. Οι παρατηρήσεις χωρίστηκαν σε κατηγορίες με βάση τη συμμετοχή, την ανταπόκριση, τη συμπεριφορά και την αξιολόγηση.

Η πρώτη κατηγορία σημειώσεων αφορά τη συμμετοχή των μαθητών. Η πρώτη διδακτική ώρα φάνηκε να ξεκινάει με ενθουσιασμό από την πλευρά τους, όλα τα παιδιά συστήθηκαν, (ειπώθηκαν: όνομα, ηλικία, τόπος διαμονής και καταγωγής), για να γνωριστούν τυπικά με την ομάδα. Δεν παρατηρήθηκε γενικά συστολή στην πλειοψηφία, υπήρξε όμως για παράδειγμα ανασφάλεια από ένα μικρότερο παιδί, που ρώτησε το γονέα του για το τι πρέπει να πει. Στη συνέχεια του μαθήματος, ενθαρρύνονταν όλα τα παιδιά να διαβάζουν τα κείμενα του υλικού και να απαντάνε σε ερωτήσεις, με σκοπό τη συζήτηση γύρω από το θέμα. Όπως ήταν φυσικό, υπήρχαν κάποια περισσότερο εσωστρεφή και ανασφαλή και άλλα περισσότερο εξωστρεφή, τα οποία είχαν μεγαλύτερη σιγουριά για τον εαυτό τους και τη χρήση της

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

ελληνικής γλώσσας. Κάποιοι από τους μαθητές συμμετείχαν πιο έντονα και ήθελαν να απαντάνε σε περισσότερες ερωτήσεις και να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες και την ανάγνωση. Αναλυτικά: Κατά τη διάρκεια της έναρξης της χρήσης του υλικού, στη γνωριμία με τους ήρωες του Καπετάν Σος, αλλά και στη συνέχεια, στην κύρια παράδοση του μαθήματος, τρία παιδιά προσφέρονταν από μόνα τους να κάνουν ανάγνωση των κειμένων, όποτε αυτό ήταν αναγκαίο και συνέχισαν να θέλουν να συμμετέχουν, σηκώνοντας το χέρι τους, σε μόνιμη βάση. Τα τρία αυτά παιδιά ήταν τα μεγαλύτερα σε ηλικία και έχουν πάρει ξανά μέρος σε ανάλογα θεματικά μαθήματα και με άλλα παιδιά. Από τα υπόλοιπα, άλλα τέσσερα ήταν περίπου τα παιδιά που χωρίς δυσκολία επίσης συμμετείχαν, σήκωναν γενικά το χέρι τους, άλλα όχι κάθε φορά και λάμβαναν μέρος κυρίως με παρότρυνση της εκπαιδευτικού. Δύο παιδιά, τέλος, χρειάζονταν περισσότερη ενθάρρυνση για συμμετοχή, γιατί είχαν περισσότερες δυσκολίες με την ανάγνωση, λόγω του επιπέδου τους στα ελληνικά. Στη συμμετοχή όλων και το θάρρος τους ή όχι, φάνηκε να παίζει ρόλο το επίπεδο της γλώσσας που έχει ήδη κατακτηθεί, η πρότερη γνώση και εμπειρία, και τέλος ο αυθορμητισμός ή η αυτοπεποίθηση. Το ίδιο μοτίβο συνεχίστηκε περίπου και στις δραστηριότητες τη δεύτερη διδακτική ώρα, όπου η συμμετοχή των παιδιών φαινόταν μεν από τα χέρια που σήκωναν και από το αν αυθόρμητα απαντούσαν, όμως η εκπαιδευτικός έπαιρνε την πρωτοβουλία να ρωτάει ατομικά κάθε μαθητή να δώσει απαντήσεις στις διάφορες δραστηριότητες, με σκοπό τη συμμετοχή όλων. Στις τελευταίες δραστηριότητες που ήταν η αξιολόγηση γνώσεων, επίσης απάντησαν σχεδόν όλοι, εκτός από έναν μαθητή που είχε αποχωρήσει και του ζητήθηκε να το κάνει στο σπίτι. Μια παρατήρηση γενική ήταν πως μαθητές μικρότεροι σε ηλικία, ή μαθητές τμημάτων αρχικών σταδίων στο A1, είχαν περισσότερη κούραση με την πάροδο της ώρας και συμμετείχαν λιγότερο αυθόρμητα, ή δεν σήκωναν ποτέ ή σχεδόν ποτέ χέρι.

Η δεύτερη κατηγορία σημειώσεων αφορά την ανταπόκριση, δηλαδή τις αντιδράσεις των μαθητών/τριών στις παροτρύνσεις της εκπαιδευτικού. Όταν ζητούνταν στους μαθητές να κάνουν ανάγνωση, να συμμετέχουν στη συζήτηση και στις δραστηριότητες, φαινομενικά η ανταπόκριση ήταν άμεση και συνέβαλαν καθ' όλη τη διάρκεια των δύο διδακτικών ωρών. Η Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

κατανόηση του μαθήματος είναι επίσης ένα σημαντικό κομμάτι της ανταπόκρισης και η αντίδραση των μαθητών στις προκλήσεις. Με συχνή διαβεβαίωση από την πλευρά των μαθητών, προφορικά όταν τους γινόταν ερώτηση, απαντούσαν ότι κατανοούν το μεγαλύτερο μέρος των λεγόμενων και των κειμένων, κάτι που διασταυρώθηκε και με την απόδοση τους στις δραστηριότητες και με το φύλλο εργασίας στο τέλος που απάντησαν οι περισσότεροι ότι κατάλαβαν πολύ καλά όλο το μάθημα.

Έπειτα, στην τρίτη κατηγορία τοποθετούνται οι σημειώσεις για τη γενικότερη συμπεριφορά των παιδιών. Αρχικά, στα πρώτα στάδια του μαθήματος, παρατηρείται φαινομενικά ενθουσιασμός, καλή συνεργασία με την εκπαιδευτικό και ενεργητικότητα στο μάθημα. Σε παρόμοιο ρυθμό συνεχίστηκε η συμπεριφορά τους και στη συνέχεια των δύο διδακτικών ωρών. Υπήρξε σεβασμός, δεν διέκοπταν ο ένας τον άλλο, δηλαδή για παράδειγμα τους ζητήθηκε να έχουν κλειστά τα μικρόφωνα για να μην ακούγονται ήχοι από τον προσωπικό τους χώρο και το έκαναν όλοι ανεξαιρέτως. Λίγο πριν το τέλος, η κούραση φάνηκε να τους επηρεάζει, παρόλα αυτά ακόμα και στη χειροτεχνία τους, ήταν όλοι στο μάθημα και έφτιαχναν την πασχαλινή τους κάρτα, χωρίς να εμποδίζουν τη διεξαγωγή του μαθήματος. Τις δυσκολίες που συνάντησαν, κάποιοι τις αντιμετώπισαν ρωτώντας, όμως σίγουρα υπάρχουν παιδιά, τα οποία δε μοιράζονται αυτή την πληροφορία, όταν κάτι τους δυσκολεύει.

Τέλος οι παρατηρήσεις που έγιναν ως προς την αξιολόγηση των μαθητών για το συγκεκριμένο διαδικτυακό μάθημα, ήταν κάποια σχόλια που έκαναν αυθόρμητα ή μετά από ερωτήσεις της εκπαιδευτικού, όπως «Πώς σας φαίνεται ο τρόπος που κάνουμε μάθημα;/Πώς σας φαίνεται η ιστορία του Καπετάν Σος/η ιστορία του Πάσχα και τα έθιμα του μάθαμε;».

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των παρατηρήσεων:

αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

	Έναρξη Μαθήματος (10')	Γνωριμία με τους ήρωες (5')	Κυρίως παράδοση μαθήματος (30')	Δραστηριότητες (35')	Αξιολόγηση Γνώσεων (10')
Συμμετοχή	Προθυμία να συστηθούν	Ατομική πρωτοβουλία αρκετών, παρότρυνση της εκπαιδευτικού για ανάγνωση	Ατομική πρωτοβουλία αρκετών, παρότρυνση της εκπαιδευτικού για ανάγνωση	Μετά από παρότρυνση της εκπαιδευτικού, όμως υπήρχε και ατομική πρωτοβουλία/ αυθορμητισμός	Μετά από παρότρυνση της εκπαιδευτικού, όμως υπήρχε και ατομική πρωτοβουλία/ αυθορμητισμός
Ανταπόκριση	Στο μεγαλύτερο ποσοστό υπήρχε				
<i>Φάνηκε να κατανοούν και να αντεπεξέρχονται στις προκλήσεις..</i>	όλοι	όλοι	Βίντεο: έτσι και έτσι Κείμενα: πολύ καλά Έθιμα περιοχών της Ελλάδας: πολύ καλά	Βρίσκω τη σωστή φωτογραφία : όλοι Οι περισσότεροι Ένωσε σωστά τις δύο στήλες: οι περισσότεροι Ακροστοιχίδα: σχεδόν όλοι Ευχές για το Πάσχα σχεδόν όλοι	Κάποιοι αποχώρησαν, οι περισσότεροι ήταν εκεί

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Συμπεριφορά	Ενθουσιασμός, Συνεργασία, Ενεργητικότητα	Ενθουσιασμός, Συνεργασία, Ενεργητικότητα	Ενθουσιασμός, Συνεργασία, Ενεργητικότητα	Ενθουσιασμός, Συνεργασία, Ενεργητικότητα	Ενθουσιασμός, Συνεργασία, Ενεργητικότητα
Αξιολόγηση	<p>Πώς σας φαίνεται το καινούριο Ε.Υ;</p> <p>Απαντήσεις: «Τέλειο» «Καλό» «Ωραίο»</p>	<p>Σας αρέσει η ιστορία του Καπετάν Σος και των φίλων του;</p> <p>Απαντήσεις: «Ναι», «Είναι ωραία»</p>	<p>Πώς σας φάνηκαν τα βίντεο που είδαμε;</p> <p>Απαντήσεις: «Βαρετά», «Ωραία»</p> <p>Σας άρεσαν αυτά που μάθαμε, τα γνωρίζατε τα έθιμα;</p> <p>Απαντήσεις: «Δεν τα ήξερα, είναι πολύ ωραία», «Τα ήξερα, τα έχουμε δει πολλές φορές», «Μου άρεσαν, τα ήξερα»</p>	<p>Σας άρεσαν οι δραστηριότητες που κάναμε;</p> <p>Απαντήσεις: «Ναι»</p> <p>Θέλετε να τις ξανά κάνουμε μ' αυτόν τον τρόπο;</p> <p>Απαντήσεις: «Ναι»</p> <p>« Ναι, να παίξουμε και άλλα παιχνίδια»</p>	<p>Μάθατε κάτι καινούριο;</p> <p>Απαντήσεις: «Ναι, δεν τα ήξερα όλα»</p> <p>«Όχι, τα ήξερα»</p> <p>«Ναι»</p> <p>Έχετε δει κάτι από αυτά, μπορείτε να μας το περιγράψετε;</p> <p>Απαντήσεις: «Ναι, ... »</p>

Πίνακας 3. Παρουσίαση παρατηρήσεων

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

6.2 Παρουσίαση των αποτελεσμάτων από τα ερωτηματολόγια

Το πρώτο ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε, ήταν ένα φύλλο εργασίας, το οποίο είχε στόχο να αποτελέσει το έναυσμα της αξιολόγησης. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο χρησιμοποιήθηκε για να απαντηθεί από τον κάθε μαθητή/ την κάθε μαθήτρια, μέσα από την προσωπική συνέντευξη που τους έκανε η εκπαιδευτικός, μετά το πέρας του μαθήματος, σε δεύτερο χρόνο, στο κάθε παιδί ξεχωριστά, για πέντε με δέκα λεπτά περίπου. Οι περισσότερες ερωτήσεις ήταν ανοιχτού τύπου, έγινε κατηγοριοποίηση των απαντήσεων και πραγματοποιήθηκε μια τελική σύγκριση μεταξύ τους. Επίσης πραγματοποιήθηκε και μια τελική σύγκριση με τις παρατηρήσεις που έγιναν από την εκπαιδευτικό.

Παρακάτω βρίσκονται οι τρεις άξονες, βάση των οποίων διαμορφώθηκαν οι ερωτήσεις, και δημιουργήθηκαν ανάλογα με το πού είναι στραμμένο το ενδιαφέρον των ερευνητικών ερωτημάτων. Ο πρώτος άξονας των ανοιχτών ερωτήσεων του ερωτηματολογίου, είχε να κάνει με τα συναισθήματα των παιδιών και την προσωπική τους αξιολόγηση στο E.Y, ενώ ο δεύτερος άξονας είχε να κάνει με την κατανόηση. Έχει σημασία να είναι ξεκάθαρο το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών. Τα μαθησιακά αποτελέσματα χρησιμεύουν στη γενικότερη αξιολόγηση του υλικού. Τέλος, ο τρίτος άξονας είχε να κάνει με την ικανοποίησή τους από την εξ αποστάσεως διδασκαλία και με το αν θα ήθελαν να επαναλάβουν το μάθημα ξανά μόνιμοι στο σπίτι τους, χωρίς την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού.

Πρώτος Άξονας

1η ερώτηση : Πώς νιώθεις για το σημερινό μάθημα;

2η ερώτηση: Πώς σου φάνηκε ο τρόπος παρουσίασης του μαθήματος;

3η ερώτηση: Τι σου άρεσε περισσότερο;

Δεύτερος Άξονας

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο A1/A2»

4η ερώτηση: Κατάλαβες όλο το μάθημα; Υπήρχε κάποιο σημείο που ένιωθες ότι δεν καταλάβαινες;

5η ερώτηση: Τι σου έκανε εντύπωση από το υλικό και τι πιστεύεις ότι έμαθες;

Τρίτος Άξονας

6η ερώτηση: Σου αρέσει που έκανες μάθημα με περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα; Προτιμάς μόνος/η σου με τη δασκάλα ή χωρίς τη δασκάλα στο σπίτι σου;

7η ερώτηση: Θα συμμετέχεις σε μελλοντικά ανάλογα μαθήματα;

8η ερώτηση: Θα ήθελες να δεις τον καπετάν σας και σε άλλες περιπέτειες;

Πίνακας 4. Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού

The image shows three questionnaires for students, each with a title, a question, and four smiley face options (happy, very happy, sad, very sad).

- ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ** (Emotions): Question: Πώς νιώθεις μετά το σημερινό μάθημα; (How do you feel after today's lesson?).
- ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ** (Understanding): Question: Πόσο καλά κατάλαβες το μάθημα που κάναμε σήμερα; (How well did you understand the lesson we did today?).
- ΜΑΘΗΜΑ** (Lesson): Question: Θα ήθελες να κάνεις το μάθημα μετά στο σπίτι μόνος/μόνη σου; (Would you like to do the lesson after at home by yourself?).

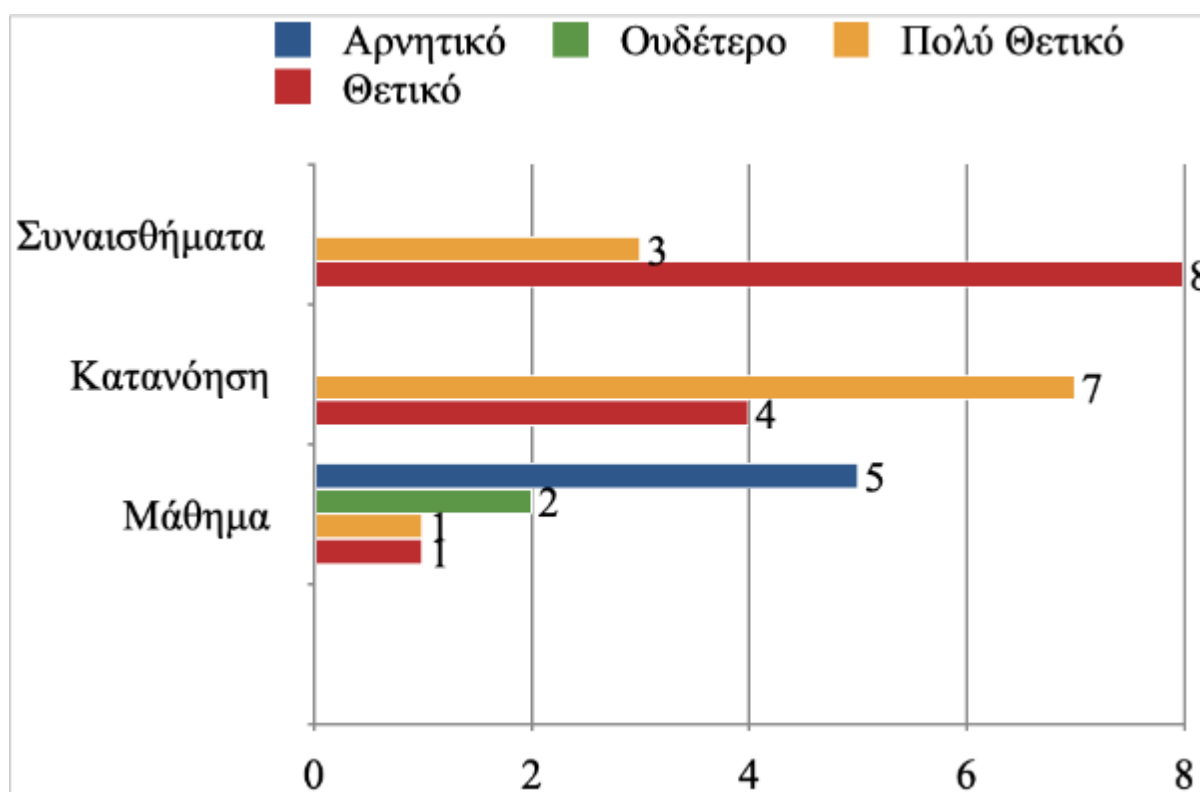
Each questionnaire also includes fields for the student's name (Σοφία) and the date (1.5.2024).

Εικόνα 19. Ερωτηματολόγιο μαθητών

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Οι απαντήσεις του πρώτου ερωτηματολογίου, που παρουσιάστηκε σαν φύλλο εργασίας στους μαθητές, καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα. Στην ερώτηση «Πώς νιώθεις για το σημερινό μάθημα;», οι τρεις απάντησαν «Πολύ Θετικό», ζωγραφίζοντας το δεύτερο πρόσωπο στη σειρά, και οι οχτώ «Θετικό», ζωγραφίζοντας το πρώτο πρόσωπο. Οι οδηγίες για το τι σημαίνει το κάθε πρόσωπο που θα ζωγράφιζαν, δόθηκαν εκείνη την ώρα από την εκπαιδευτικό. Στην ερώτηση «Πόσο καλά κατάλαβες το μάθημα που κάναμε σήμερα;», οι επτά απάντησαν «Πολύ Θετικό» και οι τέσσερις «Θετικό». Τέλος, στην ερώτηση «Θα ήθελες να κάνεις το μάθημα στο σπίτι μόνος/μόνη σου;», οι πέντε απάντησαν «Αρνητικό», οι δύο «Ουδέτερο», ένας «Πολύ Θετικό» και ένας «Θετικό».

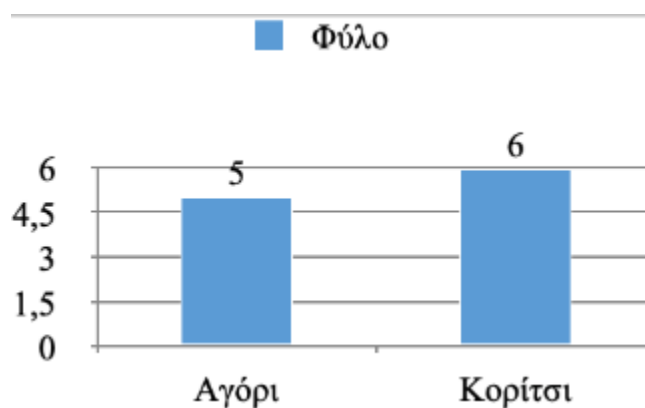

Πίνακας 5. Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο των μαθητών

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο A1/A2»

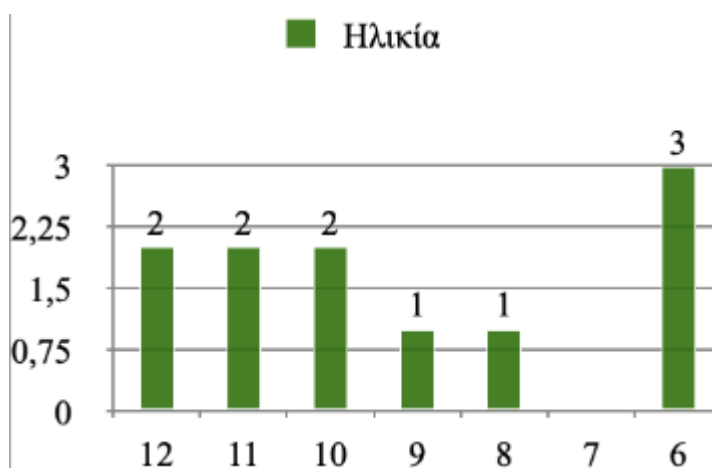
Παρακάτω βρίσκονται οι απαντήσεις του δεύτερου ερωτηματολογίου αναλυτικά. Εκτός των τριών αξόνων, σημαντικές παράμετροι θεωρήθηκαν η συχνότητα των μαθημάτων, το επίπεδο της γλώσσας, πόσο επαφή έχει το κάθε παιδί με τις ελληνικές γιορτές και τα έθιμα, το φύλο και η ηλικία. Έπειτα ακολούθησαν οι ερωτήσεις που αφορούσαν τους τρεις άξονες που περιγράφηκαν παραπάνω. Σε κάποιες ερωτήσεις, ορισμένα παιδιά είχαν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι απαντήσεις ομαδοποιήθηκαν με βάση τη συχνότητα τους.

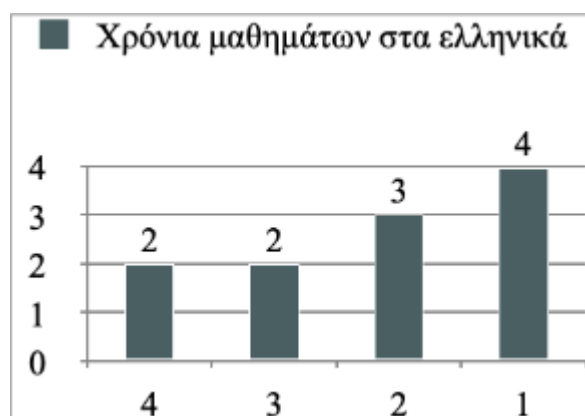
Πίνακας 6. Ερώτηση 1: Φύλο

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο Α1/Α2»

Πίνακας 7. Ερώτηση 2: Ηλικία

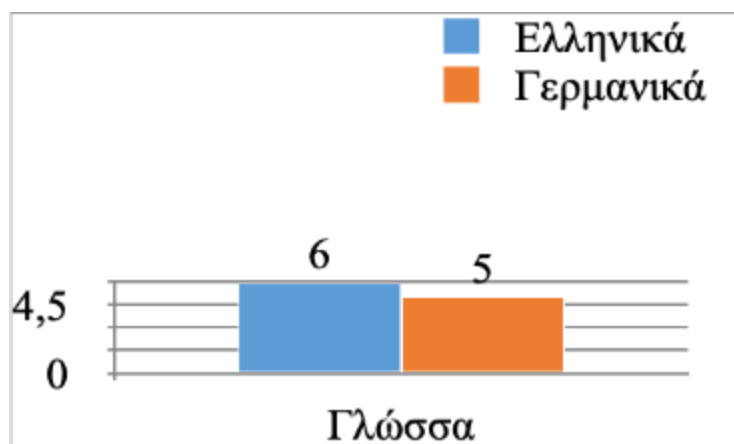

Πίνακας 8. Ερώτηση 3: Χρόνια μαθημάτων στα ελληνικά

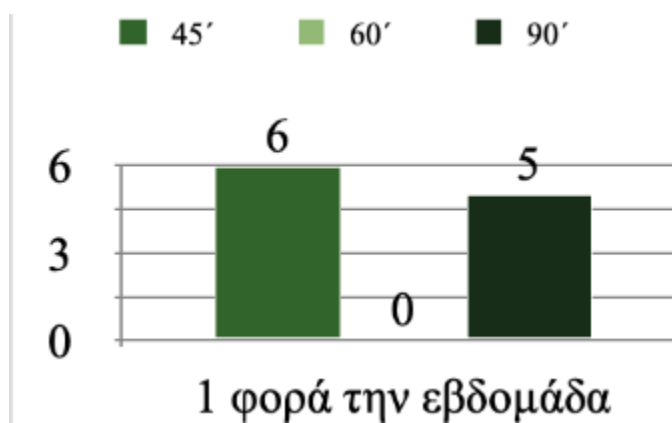

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο Α1/Α2»

Πίνακας 9. Ερώτηση 4: Σε ποια γλώσσα νιώθεις πιο άνετα;

Πίνακας 10. Ερώτηση 5: Πόσο συχνά κάνεις μαθήματα ελληνικών;

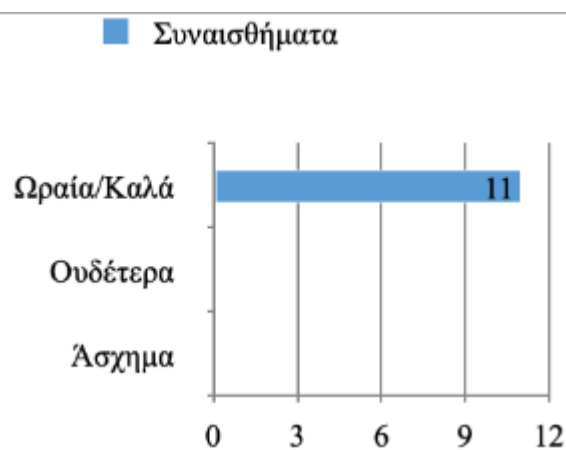

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο Α1/Α2»

Πίνακας 11. Ερώτηση 6: Πόσο συχνά συμμετέχεις σε εορταστικά μαθήματα;

Πίνακας 12. Ερώτηση 7: Πως ένιωσες για το σημερινό μάθημα;

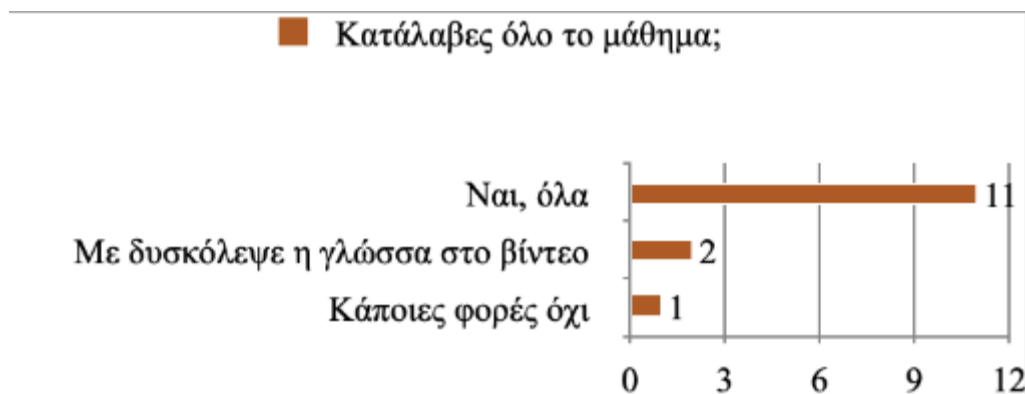

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

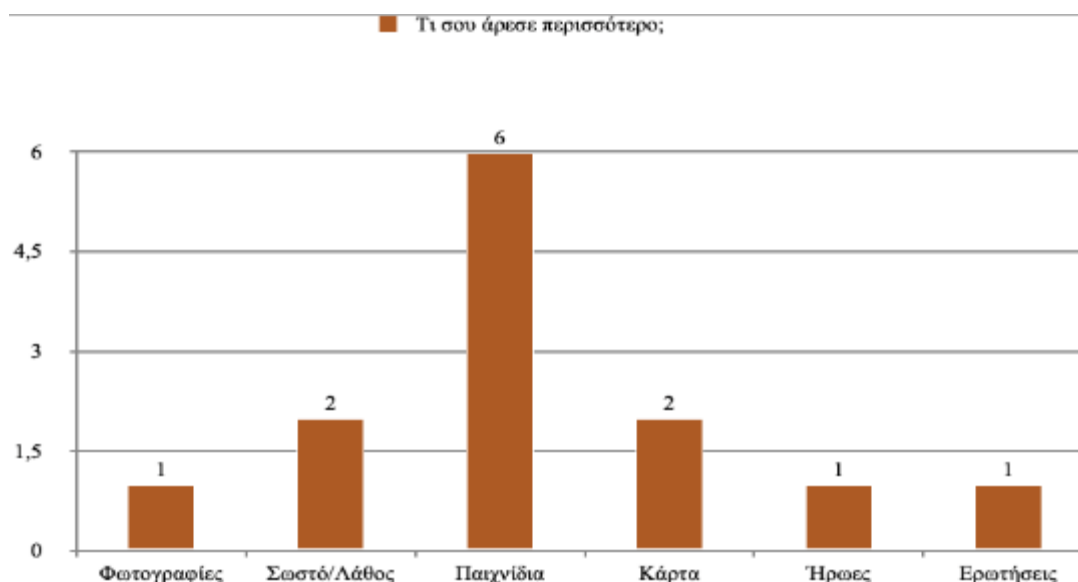

Πίνακας 13. Ερώτηση 8: Πώς σου φάνηκε ο τρόπος παρουσίασης του μαθήματος;

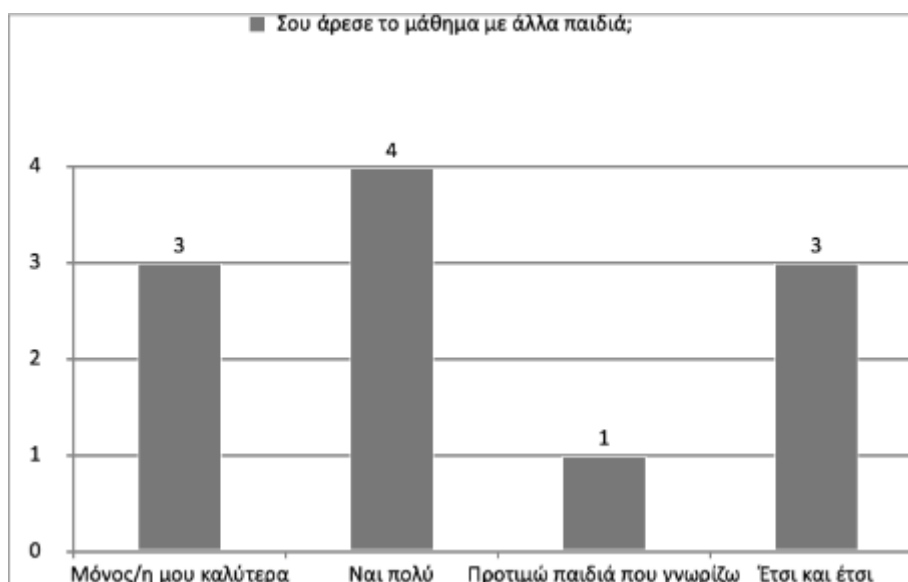

Πίνακας 14. Ερώτηση 9: Κατάλαβες όλο το μάθημα; Υπήρχε κάποιο σημείο που ένιωθες ότι δεν

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Πίνακας 15. Ερώτηση 10: Τι σου άρεσε περισσότερο;

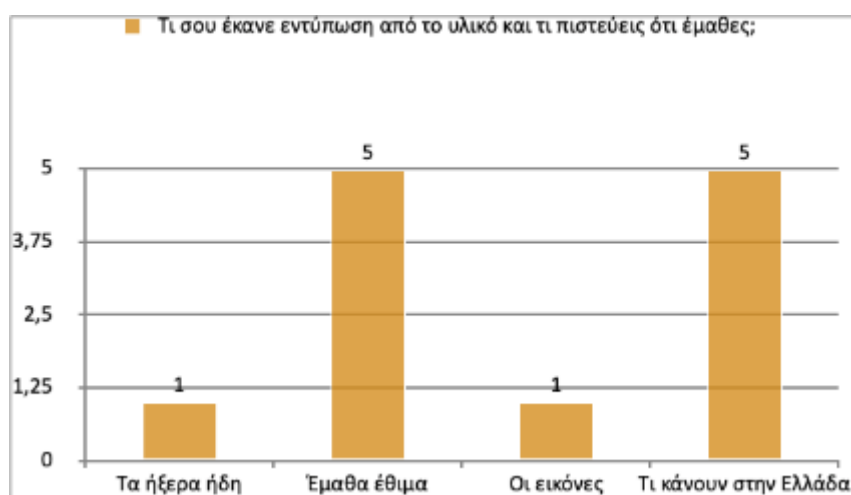

Πίνακας 16. Ερώτηση 11: Σου άρεσε που έκανες μάθημα με περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα ή προτιμάς μόνος/μόνη;

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

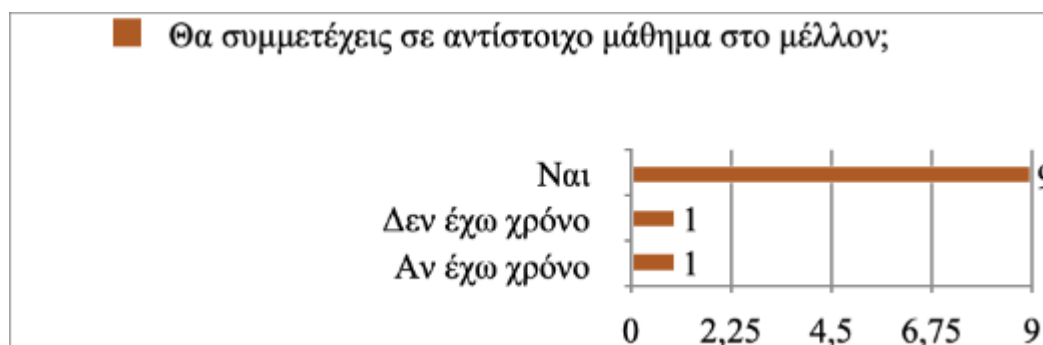

Πίνακας 17. Ερώτηση 12: Προτιμάς με τη δασκάλα ή χωρίς τη δασκάλα να κάνεις μάθημα στο σπίτι σου εξ αποστάσεως;

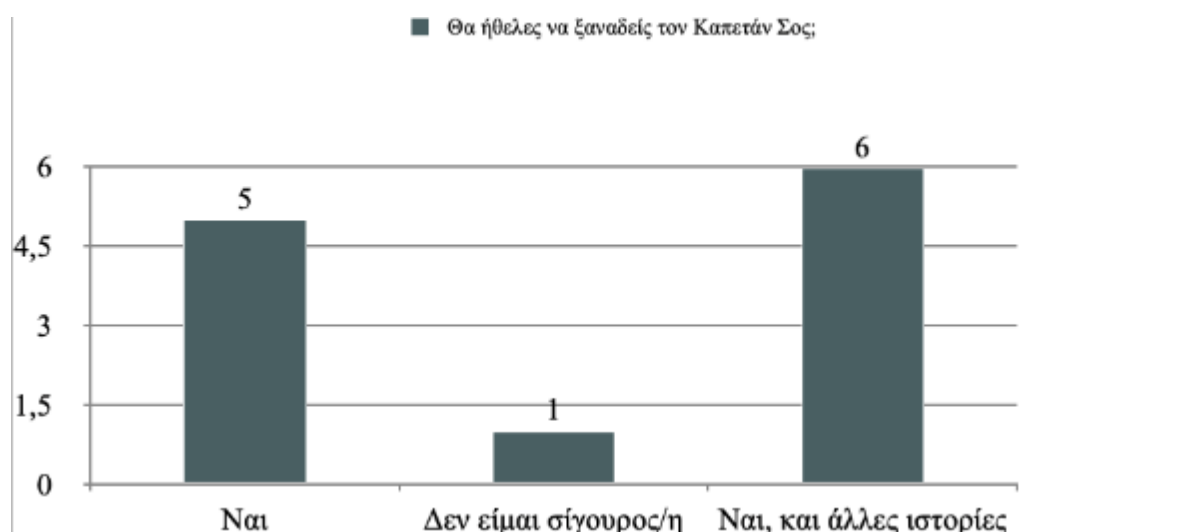

Πίνακας 18. Ερώτηση 13: Τι σου έκανε εντύπωση από το υλικό και τι πιστεύεις ότι έμαθες;

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Πίνακας 19. Ερώτηση 14: Θα συμμετέχεις σε μελλοντικά ανάλογα μαθήματα;

Πίνακας 20. Ερώτηση 15: Θα ήθελες να δεις τον Καπετάν Σος και σε άλλες περιπέτειες;

6.3 Ανάλυση των αποτελεσμάτων

Με βάση αυτά τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο, αλλά και τις παρατηρήσεις της εκπαιδευτικού, μπορεί να επιβεβαιωθεί ότι ο τρόπος παρουσίασης του υλικού με στοιχεία παιχνιδιού ενθαρρύνει το ενδιαφέρον και την συμμετοχή των μαθητών. Αυτό μπορεί να έχει θετικές επιπτώσεις στη μάθηση και στην ανάδειξη των δεξιοτήτων τους σε περιβάλλοντα εξ Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

αποστάσεως διδασκαλίας, με την αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών. Πιθανόν να επιτυγχάνεται με τη χρήση διαδραστικών δραστηριοτήτων ή και παιχνιδιών, με σκοπό την επίτευξη μιας πιο διασκεδαστικής πλευράς της μάθησης, που είναι ενδιαφέρουσα για τους μαθητές και τις μαθήτριες. Ακόμη, οι μαθητές/τριες συμμετέχοντας σε διαδραστικές δραστηριότητες, μπορούν να εμπλακούν ενεργά στην ανακάλυψη και ανάπτυξη των γνώσεών τους, μέσω δραστηριοτήτων που προάγουν την ενεργό μάθηση.

Οι δραστηριότητες και τα παιχνίδια μπορεί να βοηθήσουν τους μαθητές να ενισχύσουν τις δυνατότητες για προβληματισμό, αυτονομία, αποτελεσματική χρήση εργαλείων, κριτική σκέψη και λήψη αποφάσεων, που είναι βασικές δεξιότητες του 21ου αιώνα (Dede, 2009). Τέλος, το παιχνίδι μπορεί να προάγει τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών, ενθαρρύνοντας την ομαδική εργασία και την ικανότητα να πειραματίζεται κανείς με το περιβάλλον του ως μια μορφή επίλυσης προβλημάτων (Dede, 2009).

Με τη χρήση δραστηριοτήτων που ενσωματώνουν στοιχεία παιχνιδιού, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να δημιουργήσουν ένα πιο ενδιαφέρον και ενεργό περιβάλλον μάθησης που συχνά έχει θετικές επιπτώσεις στη μαθησιακή εμπειρία των μαθητών. Στα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, έχει επίσης σημασία ότι είδαν τον Καπετάν Σος σαν μια ιστορία που τους διηγείται κάτι και θα ήθελαν να τον ξαναδούν σε μάθημα σαν ήρωα ή να δουν και μια άλλη ιστορία, που «σαν παραμύθι με παιχνίδια» θα τους διηγηθεί αυτό που πρέπει να μάθουν. Εφαρμόζοντας αυτόν τον τρόπο μάθησης, δημιουργείται μια πορεία διδασκαλίας επεξηγηματική, η οποία βοηθάει τον εκπαιδευόμενο να συνδεθεί συναισθηματικά με το θέμα, επομένως δίνει ποιοτικά χαρακτηριστικά στο Ε.Υ και το περιβάλλον μάθησης (Holmberg, 2002).

6.4 Αξιολόγηση της ικανοποίησης των μαθητών

Οι μαθητές φάνηκαν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από το συγκεκριμένο μάθημα συνολικά και οι απαντήσεις τους στα ερωτηματολόγια, έδειξαν πώς ένιωσαν ωραία και τους άρεσε ο τρόπος διεξαγωγής του. Ως προς τα αποτελέσματα, από τη μία, εφόσον απάντησαν ότι τα

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

κατάλαβαν όλα, εκτός από δύο παιδιά που σαν σχόλιο έκαναν ότι δεν κατάλαβαν αρκετά καλά το βίντεο που παρακολούθησαμε για την ιστορία του Πάσχα, η πιθανότερη τάση που εμφανίζεται είναι ότι υπήρχε μια ικανοποίηση για τη συμμετοχή τους στο συγκεκριμένο μάθημα.

Η αποτελεσματικότητα του Ε.Υ που χρησιμοποιήθηκε, είναι άμεσα συνυφασμένη με την απόκτηση νέας γνώσης. Η αξιολόγηση απόκτησης της γνώσης, διαπιστώθηκε με τις παρατηρήσεις της εκπαιδευτικού, μετά την δραστηριότητα της πασχαλινής κάρτας, όπου πραγματοποιήθηκαν δύο κουίζ σε ομαδικό επίπεδο, και όλοι οι μαθητές/οι μαθήτριες μπορούσαν να δώσουν τις απαντήσεις τους στην εφαρμογή Wordwall. Το πρώτο κουίζ (<https://wordwall.net/resource/72512068/πάσχα>) είχε τη μορφή τροχού που γυρίζει και σταματάει τυχαία σε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου και δημιουργήθηκε από την ίδια την εκπαιδευτικό. Οι απαντήσεις αναμένονταν από διαφορετικό παιδί σε κάθε ερώτηση, με τυχαία σειρά. Το δεύτερο κουίζ (<https://wordwall.net/resource/14714428/πασχα>) ήταν δημιουργημένο από άλλο χρήστη της εφαρμογής Wordwall, πιθανώς εκπαιδευτικό, και επειδή ταίριαζε στο περιεχόμενο του μαθήματος, χρησιμοποιήθηκε σαν δεύτερη πηγή αξιολόγησης της κατάκτησης της νέας γνώσης. Στο συγκεκριμένο κουίζ, έπρεπε να επιλεγθεί η σωστή απάντηση ανάμεσα σε τρεις.

Σκοπός της χρήσης των κουίζ, όπως προαναφέρθηκε, ήταν η αξιολόγηση απόκτηση νέας γνώσης. Επίσης διασταυρώθηκε το αν πράγματι κατανόησε το σύνολο των μαθητών το περιεχόμενο του μαθήματος, όπως έχει απαντήσει και στο ερωτηματολόγιο, και να χρησιμοποιήσουν οι μαθητές με έναν διασκεδαστικό τρόπο τη νέα γνώση μέσα από δύο κουίζ αξιολόγησης, που οι ίδιοι αντιλήφθηκαν ως παιχνίδια με βάση τα λεγόμενα τους, την ώρα του μαθήματος. Γενικότερα, φαίνεται να αντιλήφθηκαν τα περισσότερα παιδιά ως παιχνίδια όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οι οποίες βασίστηκαν στην ιστορία του Καπετάν Σος που πηγαίνει ταξίδι στην Ελλάδα και μαθαίνουν μαζί του την ιστορία και τα έθιμα του Πάσχα. Είναι αυτό που απάντησαν οι περισσότεροι ότι τους άρεσε και θα ήθελαν να ξανά συμμετέχουν σε ένα μάθημα με τον Καπετάν Σος ή με μία άλλη ιστορία που θα συνόδευε τη ροή του μαθήματος.

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων αξιολόγησης, ήταν η ένθερμη συμμετοχή όλων. Ήθελαν όλοι να μιλήσουν, να απαντήσουν και να επαναλάβουν αυτά που έμαθαν. Η εκπαιδευτικός έθεσε τον κανόνα να μη μιλάνε όλοι μαζί, για αυτό ερωτούνταν ένας ένας σε τυχαία σειρά, ώστε να πάρουν όλοι το λόγο. Μ' αυτόν τον τρόπο εξετάζονταν σε τυχαία σειρά το αν όντως όλοι κατανοούν και θυμούνται τη νέα πληροφορία που αποκτήθηκε στις δύο αυτές διδακτικές ώρες.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 7: Συζήτηση

7.1 Συζήτηση με βάση το σκοπό και τα ερευνητικά ερωτήματα

Αρχικά, το εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε με βάση την τυπολογία των West-Lιοναράκης (Λιοναράκης, 2001β), καθώς επιτρέπει τη δημιουργία πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Συντιχάκη κ.συν., 2019). Η τυπολογία αυτή υποστηρίζει το ποιοτικό κριτήριο της πολυμορφικότητας του υλικού (Κουτσούμπα & Γκιόσος, 2003) που προάγει την «ευρετική πορεία της αυτομάθησης» (Λιοναράκης, 2001β). Επίσης παρέχει μια σειρά από κατευθυντήριες αρχές σχετικά με τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού (Γκιόσος & Κουτσούμπα, 2005). Ο ρόλος του Ε.Υ είναι πολύ σημαντικός, όπως αναλύθηκε και στη βιβλιογραφική επισκόπηση, και ειδικά στην εποχή μας οι απαιτήσεις είναι μεγαλύτερες στην εφαρμογή του, λόγω της πληθώρας των πολυμέσων και λόγω των αναγκών των εκπαιδευομένων, στις οποίες ανήκει και η σύμπλευση της διαδικασίας της μάθησης με την εποχή της. Με τη χρήση διαφορετικών ειδών κειμένων, πετυχαίνεται η καλύτερη οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας (Bates, 2000).

Με βάση το ερωτηματολόγιο, φαίνεται ότι στην πλειοψηφία των μαθητών άρεσε το εκπαιδευτικό υλικό, ο τρόπος διεξαγωγής του μαθήματος και θα το ξανά έκαναν. Επίσης φάνηκε ότι αντιλήφθηκαν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες σαν παιχνίδια, κάτι που τους άρεσε περισσότερο σε σχέση με άλλες πτυχές της διδασκαλίας. Αυτή η αντίληψη ότι το μάθημα μοιάζει με παιχνίδι, μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένο ενδιαφέρον και συμμετοχή. Όπως φάνηκε και στη βιβλιογραφία, τα πολυμορφικά εκπαιδευτικά υλικά, που μπορεί να έχει μορφή παιχνιδιού, κινεί το ενδιαφέρον, ενώ η αξία του έγκειται στην εμπλοκή του και στις γνωστικές διαδικασίες (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα-Ρέππα, 2022).

Η δομή του Ε.Υ είχε ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά με σκοπό τη διευκόλυνση της εφαρμογής του και την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων με βάση τους διδακτικούς στόχους που τέθηκαν. Το Ε.Υ όφειλε να είναι κατανοητό και να διαιρείται σε τρία μέρη ουσιαστικά: την κυρίως παράδοση, τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και την αξιολόγηση.

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Και τα τρία μέρη ήταν ενταγμένα στο Ε.Υ και διατρέχονταν από διακριτικούς τίτλους, υπότιτλους, συνοχή περιεχομένου, προφορικότητα και άμεσο/φιλικό ύφος, έννοιες/κλειδιά (π.χ έθιμα). Θεωρήθηκε σημαντικό ο μαθητής να καθοδηγείται, οι καινούριες γνώσεις να γεφυρώνονται με τις προϋπάρχουσες και να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για μία στέρεη μαθησιακή πορεία (Συντιχάκη κ.συν, 2019).

Κατά τον Horton (2006), οι μαθησιακές δραστηριότητες με ποικίλα πολυμορφικά μέσα χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: σε δραστηριότητες πρακτικής εξάσκησης, δραστηριότητες ανακάλυψης και παιχνίδια/προσομοιώσεις. Είναι γεγονός ότι οι περισσότεροι μαθητές, αναφέρουν ότι τους άρεσαν περισσότερο οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες στο μάθημα και τις αναφέρουν ως παιχνίδια. Αυτό υποδηλώνει ότι τις βρίσκουν ενδιαφέρουσες και ελκυστικές, πιθανότατα λόγω του τρόπου παρουσίασης ή της δομής των μαθημάτων και επιβεβαιώνεται μέσω της βιβλιογραφίας η σύνδεση τους με την παιγνιώδη προσέγγιση της γνώσης.

Ο γενικός σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η αποτίμηση πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού εξΑΕ σε μαθητές/τριες Δημοτικού που βρίσκονται στη Γερμανία και διδάσκονται ελληνικά ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, συμπληρωματικά από το γερμανικό σχολείο και εξ ολοκλήρου εξ αποστάσεως, μία φορά την εβδομάδα για μία ή για δύο διδακτικές ώρες.

Όσον αφορά την απάντηση του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος, οι προδιαγραφές που εφαρμόζονται στο συγκεκριμένο Ε.Υ, για την αξιοποίηση του σε ένα εξ αποστάσεως σύγχρονο περιβάλλον διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας, σε συνδυασμό με τις βασικές αρχές των μοντέλων των «κειμένων» των West – Λιοναράκη, προκύπτουν από το συνδυασμό διδακτικών τεχνικών, μεθόδων διδασκαλίας και προσεγγίσεων στη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας και του θεσμικού πλαισίου για τη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα. Διαμορφωτικό ρόλο επίσης παίζουν τα κριτήρια ποιότητας εκπαιδευτικού υλικού, βάση των οποίων ελέγχθηκε ο σχεδιασμός του Ε.Υ, αλλά και η παράμετρος της πολιτισμικότητας και το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών. Για παράδειγμα και με βάση τον Holmberg (2002), στους/στις μαθητές/τριες, Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

δόθηκε η πρόκληση να ανταλλάσσουν ιδέες, ερωτήσεις, απόψεις και σχόλια, κάτι που δινόταν σε διάφορα σημεία του υλικού, όπως με την ερώτηση: «Έχει κάνει κάποιος Πάσχα στην Ελλάδα;». Επίσης η γλώσσα ήταν απλή και καθημερινή, προσαρμόστηκε στο επίπεδο των μαθητών, κάτι που ελέγχθηκε και με την συνάδελφο που διδάσκει επίσης στο ίδιο αντικείμενο, όπως και οι απαραίτητες πληροφορίες ήταν εκεί και ήταν ξεκάθαρες για κάθε παιδί. Θα μπορούσε, με βάση τις προδιαγραφές για ποιοτικό Ε.Υ, να υπάρχει μια ομαδοσυνεργατική δραστηριότητα, όπου οι μαθητές θα βρίσκονταν σε ένα δυναμικότερο περιβάλλον αλληλεπίδρασης σε Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015· Anastasiades, 2009 στο Αναστασιάδης, 2014). Εν τελεί, κατά τους Shanahan & Bhindi, 2004, η αντίληψη της ποιότητας είναι προϊόν εμπειρίας για κάθε εμπλεκόμενο και προσδιορίζεται από όλα τα μέρη και την ικανοποίηση τους (Ιωακειμίδου, 2018).

Στη συνέχεια, το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα αφορά στο πώς επιτυγχάνεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών, η εδραίωση της γνώσης με βάση τους στόχους των δραστηριοτήτων του μαθήματος και ποιος είναι ο αντίκτυπος στη διαδικασία της μάθησης. Η απάντησή του βρίσκεται στον παιδαγωγικό σχεδιασμό, τον οποίο προϋποθέτουν όλα τα μέσα και οι επιλογές στην εξΑΕ, προκειμένου να προαχθούν οι μαθησιακές και διδακτικές διαδικασίες (Γιαννοπούλου, 2011· Hartley, 1995· Μακράκης, 2000· Παπαθανασίου, 2016), να βοηθήσουν στη σύνθεση του εξ αποστάσεως διδακτικού υλικού και να εξυπηρετούν την πολυμορφικότητά του (Μανούσου, 2005, 2008· Χουλιάρα, 2010· Παπαθανασίου, 2016). Παιδαγωγικά εργαλεία στον παιδαγωγικό σχεδιασμό αποτελούν οι αρχές, το μοντέλο των West-Λιοναράκης που εφαρμόστηκε, η επικοινωνιακή προσέγγιση, οι στρατηγικές διδασκαλίας και οι τεχνικές. Κατά τη Δενδρινού (2001), στο κέντρο βρίσκεται ο μαθητής και στη γλωσσική διδασκαλία είναι αναγκαία η επικοινωνιακή προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία οι μαθητές μαθαίνουν μια γλώσσα μέσα από τη χρήση της σε επικοινωνιακό πλαίσιο, ενώ η μάθηση της συνιστά μια διαδικασία δημιουργικής δόμησης (Χανοπούλου, 2017). Στο διδακτικό πλαίσιο της χρησιμοποιούνται παιχνίδια, εμπλέκονται οι μαθητές σε επικοινωνιακές δραστηριότητες, κ.ά. (Γρίβα & Σέμογλου, 2013), όπως έγινε και στο συγκεκριμένο διδακτικό πλαίσιο του Ε.Υ «Πάσχα στην Ελλάδα».

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψαν από την ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων, απαντώντας στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα, έδειξαν ότι το πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό αποτιμήθηκε θετικά από τους συμμετέχοντες/ουσες μαθητές/τριες. Παρόλα αυτά, η δυνατότητα της αξιολόγησης και της αποτελεσματικότητας των πολυμεσικών εφαρμογών στο πλαίσιο της παιδαγωγικής προσέγγισης, δεν είναι εύκολο να αναδειχτεί με ακρίβεια (Κωνσταντινίδη & Αθανασούλα-Ρέππα, 2022). Τέλος, οι διδακτικοί στόχοι φάνηκαν να επιτυγχάνονται μέσα από τα μαθησιακά αποτελέσματα, κατά την αξιολόγηση της κατάκτησης της νέας γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές.

7.2 Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της τηλεδιάσκεψης στην εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Το γεγονός ότι το μάθημα έγινε σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, είναι κάτι που με βάση το ερωτηματολόγιο, φάνηκε να προτιμούν σχεδόν όλοι. Αυτό φαίνεται να συνδέεται με την παρουσίαση της εκπαιδευτικού και την παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού. Επίσης η επιλογή των διδακτικών δραστηριοτήτων έγινε με βάση τα μαθησιακά αποτελέσματα και την επίτευξη τους, ενώ με την τηλεδιάσκεψη μειώνεται η αίσθηση της απόστασης και η θέση της τεχνολογίας, η οποία μένει στο παρασκήνιο (Balaouras & Mouzakis, 2008; Agorogianni, et.al., 2008; Kalogiannakis & Vasilakis, 2008).

Μία από τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου ήταν αν προτιμούν τα παιδιά να κάνουν μάθημα ελληνικών με τη δασκάλα σε τηλεδιάσκεψη, ή αν προτιμούν να έχουν το συγκεκριμένο Ε.Υ διαθέσιμο στο σπίτι, για να πραγματοποιήσουν το μάθημα στο δικό τους χώρο και χρόνο εξ αποστάσεως. Μάλιστα τους δόθηκε ένας υπερσύνδεσμος (<https://digimagix.eu/uploads/EasterSOS/story.html>), στον οποίο το υλικό μένει διαθέσιμο για κάποιους μήνες, μετά τη διεξαγωγή της σύγχρονης τηλεδιάσκεψης, σε περίπτωση που θέλουν να ξανά κάνουν το μάθημα, ή σε περίπτωση που κάποιος το έχασε και δεν μπόρεσε να συμμετέχει, να το βρει και να το χρησιμοποιήσει. Από τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου, φαίνεται πως οχτώ στους έντεκα προτιμούν με τη δασκάλα, δύο στους Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

έντεκα και τα δύο και ένας θα προτιμούσε μόνος, χωρίς τη δασκάλα. Ένα μήνα μετά τη διεξαγωγή της σύγχρονης τηλεδιάσκεψης, κανένα από τα παιδιά που συμμετείχαν, δεν επανέλαβε το μάθημα μόνο του στο σπίτι.

Συνδυαστικά και με την παράμετρο το ότι είναι παιδιά ηλικίας δημοτικού, που κάνουν μία φορά την εβδομάδα προαιρετικά ελληνικά, ύστερα από απαίτηση ή παρότρυνση των γονιών τους, το αποτέλεσμα αυτό δείχνει πως δεν είναι ένα μάθημα που απαραίτητα επιλέγουν τα παιδιά να κάνουν αυτόνομα και με δική τους πρωτοβουλία, οπότε και προτιμούν έναν εξωτερικό παράγοντα να τους οδηγεί.

Έπειτα, κατά την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, εκτός από την ανάπτυξη της κατανόησης του γραπτού και του προφορικού λόγου, εστιάζεται και η ανάπτυξη της παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου. Ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου έγιναν πιο άμεσα και με την παρουσία της εκπαιδευτικού, στη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης. Αυτό δίνει στους/στις μαθητές/τριες άμεση ανατροφοδότηση. Το ίδιο ισχύει και στην άσκηση με σκοπό την παραγωγή γραπτού λόγου (Φύλλο Εργασίας: «Πασχαλινές λέξεις»), όπου η σωστή διατύπωση των προτάσεων και η σωστή ορθογραφία των λέξεων που χρησιμοποιούν οι μαθητές, παρουσιάζεται από την εκπαιδευτικό, αφού τα παιδιά ολοκληρώσουν την άσκηση, οπότε βλέπουν άμεσα τα λάθη τους. Όσον αφορά την κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, κατά τη διάρκεια ενός σύγχρονου μαθήματος, υπάρχει το πλεονέκτημα να διαπιστωθεί πιο εύκολα, αν γίνονται κατανοητά τα κείμενα, οι δραστηριότητες και γενικότερα όλη η διαδικασία του μαθήματος.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Κεφάλαιο 8: Προτάσεις για περαιτέρω μελέτη

8.1 Προτάσεις για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των διαδικτυακών μαθημάτων στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας

Κατά τον σχεδιασμό του μαθήματος, ένας παράγοντας που λήφθηκε υπόψη και καθόρισε την υλοποίηση, ήταν η χρήση της τηλεδιάσκεψης. Το συγκεκριμένο, αλλά και άλλα διαδικτυακά μαθήματα διεξάγονται από την εκπαιδευτικό με την ιδέα «Μαθαίνουμε ελληνικά σε ένα διαδικτυακό σχολείο ελληνικών», που σημαίνει ότι μεταφέρουμε την τάξη στο διαδίκτυο, όχι στη μορφή της παραδοσιακής διδασκαλίας με κέντρο το δάσκαλο, αλλά σε διαφορετική μορφή και κέντρο τον μαθητή, όπου γίνεται χρήση των πολυμέσων, καινούριων εργαλείων μάθησης και διδακτικών τεχνικών. Το εκπαιδευτικό υλικό είναι ο «σύμμαχος» του εκπαιδευτικού που καθοδηγεί τους μαθητές και προσφέρει ευκαιρίες μάθησης και όπως είδαμε στη βιβλιογραφική επισκόπηση, παίζει πολύ σημαντικό ρόλο.

Για τη βελτίωση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των διαδικτυακών μαθημάτων, είναι απαραίτητο το εκπαιδευτικό υλικό να είναι στο κέντρο του σχεδιασμού, όπως και οι διδακτικές τεχνικές και μέθοδοι που χρησιμοποιούνται παράλληλα μ' αυτό και τα ψηφιακά εργαλεία.

Ξεκινώντας από τα τελευταία, η αξιοποίηση τεχνολογικών ψηφιακών εργαλείων ενισχύουν την αλληλεπίδραση των μαθητών με το Ε.Υ και βοηθούν στην παροχή ποικιλίας μέσων στο μάθημα. Ως εκ τούτου υπάρχουν περισσότεροι τρόποι που βοηθούν στην εκμάθηση μιας γλώσσας, οπότε είναι πιο πιθανό περισσότεροι/ες μαθητές/τριες να προσεγγίσουν τους μαθησιακούς τους στόχους, γιατί θα προσεγγίζονται περισσότερα μαθησιακά στυλ. Οι διδακτικές τεχνικές έπειτα, δείχνουν το δρόμο της δημιουργίας δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα στο συγκεκριμένο υλικό, σκεπτόμενη η εκπαιδευτικός το

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

πως θα μπορούσε να λειτουργήσει ο καταγισμός ιδεών, δημιουργήσε μία διαφάνεια με πολλές εικόνες.

Εφόσον ο στόχος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η αυτονομία των εκπαιδευομένων, αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτευχθεί με τη χρήση ενός ολοκληρωμένου λογισμικού, το οποίο τα παιδιά θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν σαν παιχνίδι, με σκοπό την εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Σε μία συνθήκη, στην οποία θα ήταν διαθέσιμο ένα τέτοιο λογισμικό με διάφορα πολυμέσα, με σαφείς οδηγίες, ήχο, βίντεο και δραστηριότητες εύκολες με άμεση ανατροφοδότηση, θα μπορούσε ο/η εκπαιδευτικός να λειτουργήσει συμπληρωματικά, σε συγκεκριμένες συναντήσεις, όπου θα μιλούσε με τους μαθητές/ τις μαθήτριες για τη πρόοδο τους ανά τις εβδομάδες. Μία τέτοια συνθήκη όμως απαιτεί ανθρώπους πολλών ειδικοτήτων να δουλέψουν για τη δημιουργία ενός τέτοιου λογισμικού, καθώς τα παιδιά σε ηλικία δημοτικού συνήθως δεν είναι σε θέση ή δε θέλουν να διαχειρίζονται μόνοι τους περίπλοκα συστήματα ή Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (πλατφόρμες), για να βρίσκουν το εκπαιδευτικό υλικό και να κάνουν μάθημα χωρίς να είναι αναγκαίο, αλλά θα μπορούσε κάποιο μάθημα να λειτουργήσει πιο απλά, σε ένα link ή σε μία εφαρμογή που θα άνοιγε σε όλες τις συσκευές (κινητά/τάμπλετ/υπολογιστές).

8.2 Προτάσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικτυακών μαθημάτων στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας

Η αποτελεσματικότητα των διαδικτυακών μαθημάτων εξΑΕ στη διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, όπως διαπιστώνεται είναι ένα ζήτημα πολύπλευρο. Συμπερασματικά, η προσαρμογή του περιεχομένου των μαθημάτων και του εκπαιδευτικού υλικού στις ανάγκες και τις δεξιότητες των μαθητών, είναι απαραίτητη για τη βελτίωση και την επίτευξη των διδακτικών στόχων. Έπειτα, οι διαδραστικές δραστηριότητες, με την ενθάρρυνση για συμμετοχή των μαθητών/τριων, δημιουργεί ένα ευχάριστο κλίμα και

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Η συχνή ανατροφοδότηση είναι επίσης αναπόσπαστο κομμάτι της βελτίωσης, και από τις δύο πλευρές, δηλαδή και από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού, ο/η οποίος/α παρέχει άμεση ανατροφοδότηση σχετικά με την πρόοδο και τις επιδόσεις, αλλά και από την πλευρά των εκπαιδευομένων, οι οποίοι παρέχουν άμεση ανατροφοδότηση σχετικά με την ικανοποίηση τους και το αν επιτυγχάνονται τα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα. Η καλή δομή και η οργάνωση οδηγούν στην ευχρηστία του Ε.Υ και είναι σημαντικά για την επιτυχία της εκμάθησης. Τέλος τα τεχνολογικά εργαλεία, νέες πλατφόρμες και εφαρμογές που ίσως χρησιμοποιούν ήδη οι μαθητές/ μαθήτριες, ενισχύουν την ενεργητική συμμετοχή.

Ακολουθώντας αυτές τις προτάσεις και μελετώντας πάντα με ανοικτότητα προς την αλλαγή, η αποτελεσματικότητα και η βελτίωση των διαδικτυακών μαθημάτων μπορεί να επιτευχθεί. Συγκεκριμένα, από πλευράς των εκπαιδευτικών, καλό είναι να αναγνωρίζονται τα τυφλά σημεία και να δίνεται βάση στην επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος.

8.3 Προτάσεις για τη βελτίωση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας

Συχνά, οι τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής, βρίσκουν απροετοίμαστα τα εκπαιδευτικά συστήματα και τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι αντικειμενικά έχουν ανάγκη από επιμόρφωση και επιπλέον κατάρτιση, αλλά και υποστήριξη υλικοτεχνικών υποδομών στα σχολεία. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, φάνηκαν οι παραπάνω ελλείψεις, κατά τη διάρκεια της επείγουσας εξ αποστάσεως διδασκαλίας, και στα ελληνικά σχολεία του εξωτερικού, που λόγω της μη υποχρεωτικής φύσης τους, τα περισσότερα έκλεισαν και οι μαθητές έμειναν για περισσότερο καιρό χωρίς κάποια εναλλακτική δυνατότητα για εκμάθηση ελληνικών μέσα από το σχολείο τους. Ταυτόχρονα, πολλοί γονείς στράφηκαν στα κοινωνικά δίκτυα για να βρουν κάποια εναλλακτική, όπου πολλοί δάσκαλοι ελληνικών,

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

προσέφεραν τις υπηρεσίες τους εξ αποστάσεως. Η εξΑΕ όμως, είναι πολλά περισσότερα από μια τηλεδιάσκεψη, που συνήθως έχει τη φύση της παραδοσιακής δια ζώσης διδασκαλίας, δηλαδή την επαφή του εκπαιδευτικού με τον/τους μαθητή/μαθητές και την επίλυση των ασκήσεων με τη βοήθεια διαφόρων εγχειριδίων, που πολλές φορές δεν είναι κατάλληλα για την περίπτωση, γιατί δεν ανταποκρίνονται ούτε στις γλωσσικές ανάγκες των μαθητών, ούτε στη δική τους πραγματικότητα. Ένα σημαντικό κομμάτι της εξΑΕ είναι το εκπαιδευτικό υλικό και τα πολυμέσα. Μια πρόταση βελτίωσης της εξΑΕ διδασκαλίας των ελληνικών και γενικότερα, από την πλευρά των εκπαιδευτικών, είναι ο σχεδιασμός διαδραστικών μαθημάτων που ανάμεσα σε άλλα, προ αναλύθηκαν στην εργασία σχετικά με το Ε.Υ, έχουν μηχανισμούς αξιολόγησης, ανατροφοδότησης και οδηγούν το μαθητή στην αυτονομία. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την υποστήριξη των εκπαιδευτικών, την ανάλυση των δικών τους δεξιοτήτων και την εκπαίδευση τους στις βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για την εξΑΕ και τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων. Μια καλή πρακτική θα ήταν σεμινάρια, όπου άλλοι εκπαιδευτικοί μοιράζονται βέλτιστες πρακτικές και όλοι μεταξύ τους απόψεις, εμπειρίες, με σκοπό την άντληση έμπνευσης από συναδέλφους. Η χρήση των κατάλληλων υλικοτεχνικών υποδομών, οι γνώσεις για την τεχνολογία και η πρόσβαση σε περισσότερους πόρους εκπαίδευσης κατάλληλους και για παιδιά του εξωτερικού, όπως για παράδειγμα το κανάλι staellinika στην πλατφόρμα YouTube, αποτελούν επίσης σημαντικές παραμέτρους για τη βελτίωση της επιμόρφωσης και της κατάρτισης των εκπαιδευτικών της ελληνικής γλώσσας στην εξΑΕ.

8.4 Περιορισμοί της έρευνας - Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

Σημαντικοί περιορισμοί της έρευνας είναι το μικρό δείγμα των συμμετεχόντων, οι προσωπικές εμπειρίες της ερευνήτριας που αναδεικνύονται στην έρευνα και η μικρή έκταση του εκπαιδευτικού υλικού και των διδακτικών ωρών που αποτέλεσαν το αντικείμενο μελέτης. Επομένως, υπάρχει πολύς χώρος για περαιτέρω έρευνα, καθώς η συγκεκριμένη έρευνα έγινε σε μικρή κλίμακα.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Μια ενδιαφέρουσα προοπτική αναδεικνύεται στο άρθρο των Ραλλία και Αναστασιάδη (2015): «Σημείο περαιτέρω διερεύνησης είναι η χρήση και η αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος από μεγαλύτερο πλήθος ατόμων με στόχο την καλύτερη δυνατή προσαρμογή του μέσου και την γενίκευση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, αφετήρια διαδικασία για μία συνεχή ανατροφοδότηση. Μέσα από μία τέτοια διαδικασία ενδεχομένως μπορεί να προκύψει επαλήθευση του θεωρητικού πλαισίου ή και νέα στοιχεία προς προβληματισμό και διερεύνηση» (Ραλλιάς & Αναστασιάδης, 2015). Επίσης, ενδιαφέρον θα είχε να γινόταν μια μελέτη περίπτωσης με ενήλικες εκπαιδευομένους.

Τέλος, σημαντική προοπτική που αναδεικνύεται για μελλοντική έρευνα, είναι ο τρόπος που θα μπορούσε να λειτουργήσει ένα διαδικτυακό εξ αποστάσεως σχολείο ποιοτικά, πώς μπορεί να διαμορφωθεί πολυμορφικό εκπαιδευτικό υλικό διαφορετικών εκπαιδευτικών σε διαφορετικά πλαίσια μάθησης και πώς μπορούν να οδηγηθούν μαθητές αυτών των ηλικιών σε πιο αυτόνομη και εξατομικευμένη διαδικασία μάθησης, που θα βελτιώσει τις επιδόσεις τους, τη μαθησιακή τους εμπειρία και τη διάθεση τους προς το μάθημα των ελληνικών.

8.5 Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι ενθαρρυντικά ως προς την ικανοποίηση των μαθητών. Από το εκπαιδευτικό υλικό και το πλαίσιο στο οποίο έγινε το μάθημα, προκύπτουν παρόλα αυτά ερωτήματα σε σχέση με το αν μπορεί να αναδειχτεί τελικά με ακρίβεια το αποτέλεσμα της μάθησης και τα συναισθήματα των μαθητών, τα οποία φαίνονται μεν θετικά, από τη άλλη είναι αμφίβολο αν θα είναι μακροπρόθεσμα, ή βραχυπρόθεσμα. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο που διδάσκονται τα ελληνικά, οι συγκεκριμένοι μαθητές Δημοτικού, συμπληρωματικά από το γερμανικό σχολείο, πρέπει το μάθημα να εδραιωθεί στο εβδομαδιαίο πρόγραμμά τους, ώστε να έχει μακροχρόνια αποτελέσματα η διδασκαλία του. Ο τρόπος που το διδάσκονται είναι στο κέντρο του ενδιαφέροντος, καθώς όπως αναδείχτηκε από την παραπάνω έρευνα, όσο περισσότερα στοιχεία συνδυάζει και όσο πιο στοχευμένα

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

είναι σχεδιασμένο, τόσο περισσότερο θα δημιουργεί τουλάχιστον τη θέληση στα παιδιά, να το διδάσκονται, ενώ δεν τους είναι πάντα κοινωνικά απαραίτητο.

Το πεδίο έρευνας για τη δημιουργία εξΑΕ εκπαιδευτικού υλικού σε διάφορα σχολικά μαθήματα και μη, έχει ανοίξει τη συζήτηση για την αποτελεσματικότητα του σε πραγματικές συνθήκες. Λαμβάνοντας υπόψη την πραγματικότητα, τις συνθήκες των μαθητών, τα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και τις δυνατότητες που υπάρχουν κατά τον παιδαγωγικό σχεδιασμό, τότε το σχέδιο και η υλοποίηση των εξΑΕ μαθημάτων γίνονται όλο και πιο αποτελεσματικά, δηλαδή έχουν αντίκτυπο στη μάθηση και στις δεξιότητες των εκπαιδευομένων, είτε γίνονται σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης, είτε ασύγχρονα.

Η πολυμορφικότητα του υλικού συνεισφέρει σε μεγάλο βαθμό στην ορθή εφαρμογή Ε.Υ, καθώς προσεγγίζονται μαθητές διαφορετικών μαθησιακών στυλ ευκολότερα και εντάσσονται τα τεχνολογικά στη μάθηση, σε μία γενιά μαθητών η οποία γεννήθηκε και μεγάλωσε με την τεχνολογία και της οποίας η εξοικείωση με αυτήν, απαιτεί τη χρήση της πια στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Συγκεκριμένα στο μάθημα των ελληνικών ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο θα χρησιμοποιείται εξ αποστάσεως, ιδανικά πρέπει να είναι εξατομικευμένη στις ανάγκες των μαθητών κάθε φορά, λόγω των γλωσσικών διαφορών που υπάρχουν μεταξύ τους. Πιθανώς μια κατηγοριοποίηση, ανάλογα με τη χρήση της γλώσσας σε κάθε πλαίσιο, θα βοηθούσε, ώστε να καλύπτονται τα κενά του κάθε μαθητή και να ενισχύονται οι δυνατότητες που έχει για να προχωρήσει παρακάτω. Στην περίπτωση της εφαρμογής του παραπάνω υλικού, φαινόταν οι διαφορές σε αρχάριους μαθητές και σε προχωρημένους, αλλά και ανάμεσα σε αυτούς που μιλάνε περισσότερο ελληνικά στο σπίτι και σε αυτούς που χρησιμοποιούν κυρίως τα γερμανικά.

Τέλος, είναι αντιφατική η δημιουργία και η χρήση του ίδιου υλικού σε μεγαλύτερο αριθμό μαθητών, οι οποίοι έχουν διαφορετικές συνθήκες και χαρακτηριστικά, γιατί τα αποτελέσματα δε θα είναι ίδια σε όλους, εμφανώς. Σαν γενικό συμπέρασμα, οι προδιαγραφές που εφαρμόζονται σε ένα εξΑΕ εκπαιδευτικό υλικό για ποιότητα και αποτελεσματικότητα, είναι διαφορετικές ανάλογα με τον διδακτικό στόχο του εκπαιδευτικού και ανάλογα και με Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο Α1/Α2»

τις προσδοκίες των μαθητών ή και των γονέων που επιλέγουν για τα παιδιά τους το μάθημα των ελληνικών.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Agorogianni, A., Zaharis, Z. & Goudos, S. (2008). Synchronous tele-education: The introduction of new technologies in the educational process and case studies of their exploitation in the Aristotle University of Thessaloniki. In P. Anastasiades (ed.), *Teleconference in the service of Lifelong and Distance Learning*, 133-179. Gutenberg.
- Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 5-32. Doi: <http://dx.Doi.org/10.12681/jode.9809>
- Αναστασιάδης, Π. (2017). «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 88-128.
- Αναστασίου, Αδ., Ανδρούτσου, Δ., & Γεωργιάλας, Π. (2015). Η δυνατότητα αξιοποίησης των ΤΠΕ για τη συμπληρωματική εξ αποστάσεως ηλεκτρονική διδασκαλία θεμάτων της αγγλικής γραμματικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης(Επιμ.), *Open Education -The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 11(1), 106-123.
<http://dx.doi.org/10.12681/jode.9823>
- Αντωνοπούλου, Ν. & Μανάβη, Δ. (2001), Η διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης/δευτέρας γλώσσας. Στο: Χριστίδης, Α. Φ., Θεοδοροπούλου, Μ. (επιμ.). *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Στο: Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και τεχνολογικές εφαρμογές*, 53-64. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Βάσαλα, Π., & Φλογαίτη, Ε. (2002). Ο καταγισμός ιδεών ως διδακτική τεχνική για την προσέγγιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων. Στο: *Πρακτικά 1ου Περιβαλλοντικού Συνεδρίου Μακεδονίας*, 444-450. Ανακτήθηκε από : https://evienti.weebly.com/uploads/9/6/3/9/9639585/kategismos_ideon.pdf
- Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Πώς μαθαίνουν οι μαθητές*. Gutenberg.
- Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη Διγλωσσία και τη Δίγλωσση Εκπαίδευση* (μτφ. Α. Αλεξανδροπούλου). Gutenberg.
- Balaouras, P. & Mouzakis, C. (2008). Design, implementation and evaluation of an inter-institutional training course of technicians in issues relative with teleconference services. In P. Anastasiades (ed.), *Teleconference in the service of Lifelong and Distance Learning*, 93- 132.
- Bates, A. (2000). *Managing technological change: Strategies for college and university leaders*. Jossey-Bass.
- Bates, A. (2015). *Teaching in a Digital Age. Guidelines for designing teaching and learning*. Tony Bates Associates Ltd.
- Beldarrain, Y. (2006). Distance Education Trends: Integrating new technologies to foster student interaction and collaboration. *Distance Education*, 27, 2, 139-153.
- Brookhart, S. (2017). *How to give effective feedback to your students* (2nd ed.). Alexandria, ASCD.
- Campbell, A. P. (2003). Weblogs for use with ESL classes. *The Internet TESL Journal*, 9(2). DOI: <http://www8.ocn.ne.jp/~apc33/>
- Cavalli, M., Coste, D., Crişan, A., & van de Ven, P.-H. (2009). Plurilingual and intercultural education as a project. (Platform of resources and references for plurilingual and intercultural education). Language Policy Division.
- Carless, D. (2006). Differing Perceptions in the Feedback Process. *Studies in Higher Education*, 31(2), 219-233.
- Chomsky, N. (1959). Review of verbal behavior by B.F. Skinner. *Language* 35, 26–58.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

- Cohen, L., & Manion, L. (1994). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*, μτφρ. Χρυσούλα Μητσοπούλου & Μάνια Φιλοπούλου. Μεταίχιμο.
- Costello, J. & Crane, D. (2013). Technologies for Learner-Centered Feedback. *Open Praxis*, 5(3), 217-225.
- Γκιόσος, Ι. & Κουτσούμπα, Μ. (2005). Θεωρητικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού στην ΑεξΑΕ. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές τομ. Δ΄*, 39 – 52. Ε.Α.Π.
- Γρίβα, Ε., Σέμογλου, Κ. (2013). *Ξένη Γλώσσα και Παιχνίδι: Κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην πρωτοσχολική εκπαίδευση*. Κυριακίδη.
- Dede, Ch. (2009). Comparing Frameworks for “21st Century Skills”. Ανακτήθηκε από: [http://sttechnology.pbworks.com/f/Dede \(2010\) Comparing%20Frameworks%20for %2021st%20Century%20Skills.pdf](http://sttechnology.pbworks.com/f/Dede%20(2010)%20Comparing%20Frameworks%20for%2021st%20Century%20Skills.pdf)
- Δενδρινού, Β. (2001). Η διδασκαλία της ξένης γλώσσας. Στο Α. Φ. Χριστίδης (Επιμ.), *Εγκυκλοπαιδικός οδηγός για τη γλώσσα*, 245-252. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Δημητριάδης, Σ. (2015). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό*. Κάλλιπος, Open Academic Editions. <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-665>
- Ευαγγέλου, Α., & Κοτίνη, Ι. (2012). Εκπαιδευτικό Σενάριο με Παιχνίδια Ρόλων: Το Υλικό του Υπολογιστή. *6ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική της Πληροφορικής»*, Φλώρινα.
- Ζάγκα, Ε. (2013). *Τα μοντέλα διδασκαλίας της γλώσσας «με βάση το περιεχόμενο» και η αξιοποίησή τους στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας (Πρόγραμμα Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας)*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Gershon, M. (2017). *Use feedback and marking in the classroom*. CreateSpace Independent Publishing Platform.
- Hattie, J., & Clarke, S. (2019). *Visible Learning: Feedback*. Routledge.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Hartley, J. (1995). The Layout and Design of Textual Materials for Distance Learning. In F. Lockwood (ed.), *Open and Distance Learning Today*, 279 – 287. Routledge.
- Hersh, M., Leporini, B., & Buzzi, M. (2020). Accessibility Evaluation of Video Conferencing Tools to Support Disabled People in Distance Teaching, Meetings and other Activities. *ICCHP*, p. 133.
- Holmberg, B. (2002). *Εκπαίδευση Εξ Αποστάσεως Θεωρία & Πράξη* (μτφ. Ρ. Παγίδα). Έλλην.
- Horton, W. (2006). *E-learning by Design*. San Francisco, Pfeiffer.
- Ιωακειμίδου, Β. (2018). Η διασφάλιση της ποιότητας στη διδασκαλία και μάθηση: εφαρμογές στην πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Διδακτορική διατριβή – Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Ανακτήθηκε από <http://hdl.handle.net/10442/hedi/44003>
- Kalogiannakis, M. & Vasilakis, K. (2008). Empirical approaches of teleconference's application. The case of the University of Crete. In P. Anastasiades (ed.), *Teleconference in the service of Lifelong and Distance Learning*, 379-426. Gutenberg.
- Kavilova, T. (2020). Modern Methods of Teaching a Foreign Language. *EPRA International Journal of Research & Development (IJRD), Monthly Peer Reviewed & Indexed, International Online Journal*, 5 (1), JSPI.
- Κελενίδου, Π., Αντώνιου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(2Α), 168-184.
- Κουνατίδου, Θ. & Μαυροειδής, Η. (2023). Ο ρόλος της παιδαγωγικής διάστασης της εξΑΣΕ στην αποτελεσματικότητα του/της εκπαιδευτικού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 12(7), 131-149. Ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/5706/6093>
- Κουτσούμπα, Μ. & Γκιόσος, Γ. (2003). Μια θεωρητική προσέγγιση για το σχεδιασμό διδακτικού υλικού στην ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση. Στο

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Πρακτικά εισηγήσεων*, 654-661. Προπομπός.
- Κωνσταντινίδη, Δ. Α., & Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (2022). Πολυμεσικά στοιχεία στην σχολική εξ αποστάσεως ενισχυτική διδασκαλία. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(9B), 1-20.
- Lemke, J. L. (2002). Travels in hypermodality. *Visual Communication*, 1(3), 299-325.
- Λιάμπα, Δ. (2020). *Πολιτισμικά στοιχεία στα βιβλία της σειράς "Μαργαρίτα" για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στο δημοτικό σχολείο* (Διπλωματική εργασία). Δημοκритείο Πανεπιστήμιο Θράκης.
- Λιοναράκης, Α. (2001α). Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 33-77. Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α. (2001β). Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Πολυμορφική Εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μία ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού, στο Λιοναράκης (Επιμ.), *Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*, 1-15. Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α. (2001). Ποιοτικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και στην παραγωγή εξ αποστάσεως πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού, Στο Β., Μακράκης (επιμ.) *Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή για τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση από Απόσταση*. Ατραπός.
- Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση και διαδικασίες μάθησης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση- Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.). *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Προπομπός.
- Lionarakis, A., Papadimitriou, S., Hartofylaka, A., Aggeli, A., & Tzilou, G. (2018). Η συμβολή των ψηφιακών εργαλείων στην υποστήριξη της μαθησιακής πορείας των Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

φοιτητών/φοιτητριών της εξΑΕ: Μέρος Α: Χρήση ψηφιακών εργαλείων για τη δημιουργία ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 14(1), 104-117. Doi: <https://doi.org/10.12681/jode.18533>

Λιοντάκη, Β. (2018). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της επαναληπτικής εντολής ΓΙΑ (FOR) (Διπλωματική εργασία – Πανεπιστήμιο Κρήτης). Ανακτήθηκε από https://edivea.a2hosted.com/repo/sites/default/files/webform/ypoboli_diplomatikis_ergasias/4/ergasia-final-after-feedback.pdf

Long, M.H. (1985). Input and second language acquisition theory. In: Gass, S., Madden, C. (Eds.), *Input in Second Language Acquisition*. Newbury House, Rowley, MA, 377–393.

Lund, A. (2008). Wikis: A collective approach to language production. *ReCALL*, 20(1), 35-54.

Luo, T. (2013). Web 2.0 for language learning: Benefits and challenges for educators. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 3(3), 1-17.

Μακράκης, Β. Γ. (2000). *Υπερμέσα στην Εκπαίδευση*. Μεταίχμιο.

Manca, S. (2020). Snapping, pinning, liking or texting: Investigating social media in higher education beyond Facebook. *The Internet and Higher Education*, 44, 100707. Institute of Educational Technology, National Research Council of Italy.

Μανούσου, Ε. (2005). Σχεδιασμός Εναλλακτικού Εκπαιδευτικού Υλικού για ΑεξΑΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *3ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές, 11 – 13 Νοεμβρίου 2005*, 629 – 637. Προπομπός.

Μανούσου, Ε. (2008). Προδιαγραφές παιδαγωγικού πλαισίου για την εφαρμογή πολυμορφικής, συμπληρωματικής εξ αποστάσεως περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

μαθητές πρωτοβάθμιας, ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων της Ελλάδας (Διδακτορική διατριβή – Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Ανακτήθηκε από <https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/15961?lang=el#page/72/mode/2up>

- Μανούσου, Γ. (2009). Σχεδιασμός και Δημιουργία Παιδαγωγικού Υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση και Διαδραστικές Τηλεδιασκέψεις. *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 629-634.
- Μανούσου, Ε., & Χαρτοφύλακα, Α. (2020). Τα είδη και ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην εκπαίδευση από απόσταση. Στο Σ. Παπαδάκης & Ν. Ανταμπούφης (Επιμ.), *Επιστημονική Τηλε-διημερίδα «Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και σχολική πραγματικότητα»*, 25-26 Απριλίου 2020, 29. Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Μαστροθανάσης, Κ., & Γελαδάρη, Α. (2009). Η επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας. Στο *Διεθνές Συνέδριο "Διαπολιτισμική εκπαίδευση - Μετανάστευση και τα Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα" (Vol. 2)*, Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Ματθαίουδάκη, Μ. (2013). *Ο Σχεδιασμός του Ξενογλωσσου Μαθήματος: Προτάσεις στα Πλαίσια των Σύγχρονων Προσεγγίσεων* (Πρόγραμμα Διαδρομές στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας). Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Ματραλής, Χ. & Λυκουργιώτης, Α. (1998 – 1999). Ιδιαίτερα εκπαιδευτικά ‘εργαλεία’ – μέθοδοι. Στο Α. Κόκκος, Λιοναράκης, Α. & Ματραλής, Χ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Θεσμοί και λειτουργίες*, τομ. Α', 37 – 94. Ε.Α.Π.
- Ματραλής, Χ. (1998 – 1999). Το Έντυπο Υλικό στην Εκπαίδευση από Απόσταση. Στο Α. Κόκκος, Λιοναράκης, Α. & Ματραλής, Χ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Το Εκπαιδευτικό Υλικό και οι Νέες Τεχνολογίες*, τομ. Γ', 21 – 49. Ε.Α.Π.
- Ματσαγγούρας, Η. (2001). *Η Σχολική Τάξη. Χώρος – Ομάδα – Πειθαρχία - Μέθοδος*. Γρηγόρη.
- Mayer, E.,R.(2001). *Multimedia Learning*. Cambridge University Press.

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Mayer, E.,R.(2014). *The Cambridge Handbook of Multimedia Learning*. Cambridge University Press. Available from:
http://molwave.chem.auth.gr/sigalas_edu/files/Multimedia_Learning.pdf
- Μήτσης, Ν. (1998). *Στοιχειώδεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Εισαγωγή στη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης ή (Ξένης) Γλώσσας*. Gutenberg.
- Μίμινου, Α., Σπανακά, Α. (2013). Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *7ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 2, (σσ. 78-90). Ελληνικό Δίκτυο ΑεξΑΕ. Ανακτήθηκε από
<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/viewFile/580/560>
- Moeller, A. K., & Catalano, T. (2015). Foreign Language Teaching and Learning. Published in *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Second Edition*, pp. 327–33. University of Nebraska–Lincoln.
- Μουζακιώτου, Σ., & Κανονάκη, Μ. Ό. (2015). Το οπτικοακουστικό υλικό και η δυναμική του στο Εκπαιδευτικό Υλικό της Εξ Αποστάσεως Διδασκαλίας. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(3Α).
- Μπακαλού, Χ. (2022). Εκπαιδευτικές πολιτικές στην Ευρώπη και εξ αποστάσεως πρακτικές διδασκαλίας για την κοινωνική ένταξη προσφύγων (Διπλωματική εργασία – Πανεπιστήμιο Αιγαίου).
- Μπακολουκά, Σ., Ιωακειμίδου, Β., & Μουζάκης, Χ. (2022). Αυταξιολόγηση και ανατροφοδότηση σε εκπαιδευτικό υλικό ποιοτικής εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 11(2Α), 104-118. Ανακτήθηκε από
<https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/3536/3709>
- Μπέλλα, Σ. (2011). *Η Δεύτερη Γλώσσα: Κατάκτηση και διδασκαλία*. Πατάκη.
- Μπέλλου, Ι. (2011). Διδακτικές τεχνικές. Στο: *Υλοποίηση επιμόρφωσης εκπαιδευτικών - επιμορφωτών πληροφορικής*. Ανακτήθηκε από
<https://users.sch.gr/ibellou/articles/TeachingStrategies.pdf>

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Νιανιούρης, Α., & Καλογιαννάκης, Μ. (2020). Δημιουργία Πολυμορφικού Εκπαιδευτικού Περιβάλλοντος με τη μέθοδο της ΕξΑΕ στην ενότητα «Ερευνώ και Ανακαλύπτω» της Στ' τάξης: «Αναπνευστικό σύστημα». *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(1), 145-175.
- Nobre, A. (2018). Multimedia technologies and online task-based foreign language teaching-learning. *Tuning Journal for Higher Education*, 5(2), 75-97.
- Ξιούφη, Σ. (2021). Διδακτικές πρακτικές στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας με εφαρμογές στο Moodle. (Διπλωματική Εργασία - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης). DOI: [10.26262/heal.auth.ir.335699](https://doi.org/10.26262/heal.auth.ir.335699)
- Παπαδημητρίου, Σ., Μεγάλου, Ε. & Τζοβλά, Ε. (2015). Ανοιχτές Εκπαιδευτικές Πρακτικές αξιοποίησης Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Περιεχομένου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. *Πρακτικά 8ου Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, 26-28 Ιουνίου 2015*.
- Παπαθανασίου, Ε. (2006). Σχεδιασμός και δημιουργία πρότυπου εξ αποστάσεως διδακτικού υλικού λογοτεχνίας κατά τα μοντέλα των West-Λιοναράκη, Αριστοτέλη και Bordwell. (Διπλωματική Εργασία – Ε.Α.Π).
- Παπανδρέου, Χ. (2017). Μετασχηματισμός κειμένου και παραγωγή επικαιροποιημένου εκπαιδευτικού υλικού για εξΑΕ μέσα από διαδικασίες συνεργασίας, αλληλεπίδρασης & συνδημιουργίας. Μελέτη περίπτωσης ομάδας φοιτητών της ΘΕ ΕΠΑ65 του ΑΠ ΚΥ.(Ακαδ. Έτος 2016-2017). *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(6B),73-81. DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.1038>
- Panagiotakopoulos, C., Lionarakis, A., Xenos, M. (2003). Open and Distance Learning: Tools of Information and Communication Technologies for Effective Learning. *Proceedings of the Sixth Hellenic-European Conference on Computer Mathematics and its Applications, HERCMA 2003. Athens 25-27/9/2003, Greece*, 361-367.
- Panagiotakopoulos, C., Tsiatsos, T., Lionarakis, A., & Tzanakos, N. (2013). Teleconference in support of distance learning: Views of educators. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το Διπλωματική Εργασία*

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 9(1), 5-18.

Paradimitriou, S. (2020). Η συμβολή της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης στην εξ αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2), 49-66. doi: <https://doi.org/10.12681/jode.24560>

Race, Ph. (1999). *Το εγχειρίδιο της ανοικτής εκπαίδευσης* (μτφ. Ελ. Ζώη). Μεταίχιμο.

Rice, K. L. (2006). A Comprehensive Look at Distance Education in the K-12 Context. *Journal of Research on Technology in Education*, 38(4), 427-449.

Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (1986). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.

Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching (2nd ed.)*. Cambridge University Press.

Σακελλαρίου, Α. (2000). *Διδακτική της Ελληνικής ως Δεύτερης/ Ξένης Γλώσσας*. Γρηγόρη.

Σακελλαρίου, Α. (2009). Η εφαρμογή της επικοινωνιακής προσέγγισης στο γλωσσικό μάθημα. *Φιλολογική*, 106, 60-4.

Shishkovskaya, J. V., & Sokolova, E. Ya. (2015). Integration of Web 2.0 technologies into the process of students 'self-directed English learning. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(2), 541-545.

Σιδηρόπουλος, Δ. (2015). Παιδαγωγικές παράμετροι για την επανα-ανακάλυψη της ανατροφοδότησης ως εργαλείο διαμορφωτικής αξιολόγησης της διδασκαλίας και μάθησης σύμφωνα με το θεωρητικό μοντέλο των Hattieand-Timperley. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος»*, 3(1), 83-96.

Σιλιτζή, Β. (2016). Αναλυτικά Προγράμματα για την ελληνική ως 2η/ξένη γλώσσα: Μια βιβλιογραφική διερεύνηση. (Διπλωματική Εργασία – Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας).

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

- Σιούλης, Η. (2012). Αντιλήψεις των Φοιτητών του Ε.Α.Π για την ανατροφοδότηση των γραπτών τους εργασιών (Διπλωματική εργασία – Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Ανακτήθηκε από <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18621>
- Skinner, B.F. (1957). *Verbal Behavior*. Methuen.
- Σκούρτου, Ε., & Κούρτη-Καζούλλη, Β. (2015). *Διγλωσσία και διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. ΣΕΑΒ.
- Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/182>
- Σπανακά, Α., & Λιοναράκης, Α. (2017). Οι επτά Αρχές Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. *Πρακτικά του 9ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Ε.Δ.Α..
- Σπανακά, Α. (2012). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο-Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στο Α. Κόκκος & Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Διδακτικό υλικό για την επιμόρφωση των καθηγητών-Συμβούλων (ΣΕΠ) του ΕΑΠ* (σελ. 15-17). Ε.Α.Π.
- Σουβατζόγλου, Β. (2009). Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού για εξ Αποστάσεως επιμόρφωση βάσει του μοντέλου Gange. Στο *5ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. 27 – 29 Νοεμβρίου 2009, 222 – 237.
- Συμβούλιο της Ευρώπης (2001). *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση*. Στρασβούργο: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ανακτήθηκε από http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf
- Συμεωνίδου, Η. Π., (2020). Επικοινωνώ στη νέα ελληνική γλώσσα και μαθαίνω την ελληνική κουλτούρα: Κατασκευή γλωσσικού εκπαιδευτικού υλικού για δίγλωσσα περιβάλλοντα μάθησης. (Διπλωματική Εργασία – Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας).
- Συντιγάκη, Α., Φούντζουλας, Γ., Μανούσου, Ε., & Κουτσούμπα, Μ. (2019). Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού ασύγχρονης εξ αποστάσεως πολυμορφικής εκπαίδευσης για τη Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

διδασκαλία ελληνικού παραδοσιακού χορού σε αρχάριους ενήλικες. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 10(1Α), 214-226.

Σωτηριάδης, Δ. (2011). Σχεδίαση και Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού για την Εξ Αποστάσεως Διδασκαλία της Πληροφορικού Γραμματισμού σε Ενήλικες Εκπαιδευομένους μέσω της Πλατφόρμας Moodle. Στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Καθηγητών Πληροφορικής, Η Πληροφορική στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ο ρόλος του καθηγητή της Πληροφορικής στο νέο σχολείο, 1 – 3 Απριλίου 2011.

Τριλιανός, Α. (2004). *Μεθοδολογία της Σύγχρονης Διδασκαλίας*. τόμ. Α'. Αυτοέκδοση.

Τσαλουκίδης, Ν. (2019) Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού για την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση στη βασική υποστήριξη της ζωής: ανάλυση κόστους - αποτελεσματικότητας εκπαίδευσης. (Διδακτορική Διατριβή – Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου). Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/10442/hedi/45416>

Walberg, J. H., & Paik, J. S. (2000). *Effective educational practices. Unesco, International Bureau of Education, Educational Practices (3)*.

Χανοπούλου, Ε. Δ. Χ. (2017). Διδασκαλία και στρατηγικές εκμάθησης της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Η περίπτωση μεταναστριών αλβανικής καταγωγής (Διδακτορική Διατριβή – Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης).

Χαραλαμπίδης, Α. (1999). Η στροφή στην επικοινωνιακή προσέγγιση. *Γλωσσικός Υπολογιστής*, 1(1), 45-55.

Χαρτοφύλακα, Α.Μ. (2011). Η διασφάλιση ποιότητας στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, διαμόρφωση κριτηρίων ποιότητας περιεχομένου (Διδακτορική Διατριβή – Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Ανακτήθηκε από:

<https://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/28372?lang=el#page/224/mode/2up>

Χουλιάρα, Ξ. (2010). Η Αξιολόγηση των εκπαιδευτικών οργανισμών και ιδρυμάτων, η συστημική θεωρία και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το*

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 6(1,2), 201-220. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/jode.9761>

Χουλιάρη, Ξ., Λιοναράκης, Α. & Σπανακά, Α. Κ. (2011). Η έννοια της πολυμορφικότητας στο εξΑΕ διδακτικό υλικό: θεώρηση, σχεδιασμός, ζητήματα εφαρμογής. Στο *6ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης*, 4 – 6 Νοεμβρίου 2011, 347 – 410.

Zaka, P. (2013). A case study of blended teaching and learning in a New Zealand secondary school, using an ecological framework. *Journal of Open, Flexible and Distance Learning*, 17(1), 24–40.

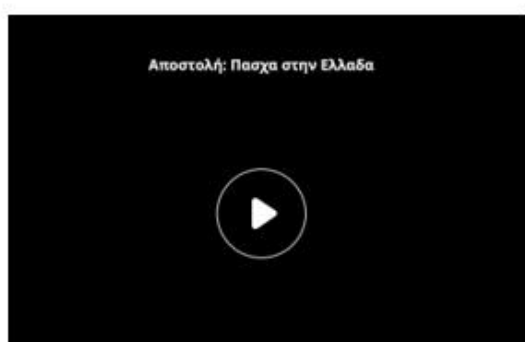

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Παράρτημα Α: Εκπαιδευτικό υλικό «Πάσχα στην Ελλάδα»

Η ιστοσελίδα όπου είναι διαθέσιμο το εκπαιδευτικό υλικό:

<https://digimagix.eu/uploads/EasterSOS/story.html>

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο A1/A2»

Οι δραστηριότητες αξιολόγησης που έγιναν μέσω της εφαρμογής Wordwall:

<https://wordwall.net/resource/72512068>

<https://wordwall.net/resource/14714428>

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού

1. Φύλο
2. Ηλικία
3. Χρόνια ελληνικών μαθημάτων
4. Γλώσσα που νιώθεις πιο άνετα
5. Πόσο συχνά κάνεις μαθήματα;
6. Πόσο συχνά συμμετέχουν σε εορταστικά μαθήματα;
7. Πως ένιωσαν για το σημερινό μάθημα;
8. Πώς τους φάνηκε ο τρόπος παρουσίασης του μαθήματος;
9. Κατάλαβες όλο το μάθημα; Υπήρχε κάποιο σημείο που ένιωθες ότι δεν καταλαβαίνεις;
10. Τι σου άρεσε περισσότερο;
11. Τους αρέσει που κάνουν μάθημα με περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα;
12. Προτιμούν μόνοι τους με τη δασκάλα ή χωρίς τη δασκάλα στο σπίτι τους εξ αποστάσεως;
13. Τι τους έκανε εντύπωση από το υλικό και τι πιστεύουν ότι έμαθαν;
14. Θα συμμετέχουν σε μελλοντικά ανάλογα μαθήματα;
15. Θα ήθελαν να δουν τον καπετάν σας και σε άλλες περιπτώσεις;

Σε κάποιες ερωτήσεις, ορισμένα παιδιά είχαν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι απαντήσεις ομαδοποιήθηκαν με βάση τη συχνότητα τους.

Απαντήσεις:

1. Φύλο:

Κορίτσι (6), Αγόρι (5)

2. Ηλικία:

12 (2), 11 (2), 10 (2), 9 (1), 8 (1), 6 (3)

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

3. Χρόνια ελληνικών μαθημάτων:

4 (2), 3 (2), 2 (3), 1 (4)

4. Γλώσσα που νιώθεις πιο άνετα:

Γερμανικά (5), Ελληνικά (6)

5. Πόσο συχνά κάνεις μαθήματα;

1 φορά την εβδομάδα (11)

6. Πόσο συχνά συμμετέχεις σε εορταστικά μαθήματα;

Ήταν η πρώτη φορά (6), Κάθε φορά (5)

7. Πως ένιωσες για το σημερινό μάθημα;

Μου άρεσε/ Ήταν ωραία/Καλά (11)

8. Πώς σου φάνηκε ο τρόπος παρουσίασης του μαθήματος;

Μου άρεσε/ Ήταν ωραία/Καλά (11), Δεν ήταν όπως τα άλλα μαθήματα/ Ήταν διαφορετικό από τα άλλα μαθήματα (2), Είχε πιο πολύ φαντασία και είχε πιο πολλές εικόνες, βίντεο και μπορούσα να φανταστώ καλύτερα τα έθιμα (1)

9. Κατάλαβες όλο το μάθημα; Υπήρχε κάποιο σημείο που ένιωθες ότι δεν καταλαβαίνεις;

Ναι τα κατάλαβα όλα (11), Με δυσκόλεψε η γλώσσα στο βίντεο (2), Κάποιες φορές δεν το καταλάβαινα γιατί ξέχναγα τι έπρεπε να πω/ κάποιες φορές ήξερα τι έπρεπε να πω (1)

10. Τι σου άρεσε περισσότερο;

Οι φωτογραφίες για το Πάσχα (1), Οι ασκήσεις σωστό/λάθος (2), Τα παιχνίδια (6), Οι ευχές και η πασχαλινή κάρτα (2), Όταν έπρεπε να διαβάσουμε τις ιστορίες από τους ήρωες (1), Οι ερωτήσεις (1)

11. Σου άρεσε που έκανες μάθημα με περισσότερα παιδιά ταυτόχρονα ή προτιμάς μόνος/μόνη;

Προτιμώ μόνος/η μου (3), Έτσι και έτσι (3), Προτιμώ με τα παιδιά που ξέρω (1), Ναι μου αρέσει με άλλα παιδιά (4)

12. Προτιμάς με τη δασκάλα ή χωρίς τη δασκάλα να κάνεις μάθημα στο σπίτι σου εξ αποστάσεως;

Διπλωματική Εργασία

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Με τη δασκάλα (7), Βαρετό μόνος/η μου (1), Μόνος μου (2), Θα το έκανα και μόνος μου γιατί έχω ήδη τις γνώσεις (1), Και τα δύο (1)

13. Τι σου έκανε εντύπωση από το υλικό και τι πιστεύεις ότι έμαθες;

Τα ήξερα τα περισσότερα και μου έκαναν εντύπωση τα έθιμα στις περιοχές (1), Ότι υπάρχει η μαγειρίτσα (1), Έμαθα τα λαζαρακια (1), Έμαθα τα τρία έθιμα από τα τρία αυτά μέρη της Ελλάδας (2), Οι εικόνες, έμαθα λίγα πράγματα για το Πάσχα (1), Το τι κάνουν το Πάσχα στην Ελλάδα (4), Έμαθα τα πασχαλινά έθιμα της Ελλάδας (1)

14. Θα συμμετέχεις σε μελλοντικά ανάλογα μαθήματα;

Ναι (9), Δεν έχω χρόνο (1), Αν έχω χρόνο (1)

15. Θα ήθελες να δεις τον Καπετάν Σος και σε άλλες περιπέτειες;

Ναι, δεν έχω πρόβλημα (2), Δεν είμαι σίγουρος/η (1), Ναι αλλά και άλλα ιστορίες (6), Ήταν ωραίος ο καπετάνιος (1), Ναι (1), Ναι θα ήθελα αλλά δεν προλαβαίνω, δεν έχω χρόνο (1)

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Παράρτημα Γ: Φύλλα Δραστηριοτήτων

Τα παρακάτω φύλλα εργασίας επισυνάφθηκαν στις «Πηγές και Δραστηριότητες» του εκπαιδευτικού υλικού.

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Χρησιμοποίησε τα αρχικά γράμματα για να γράψεις λέξεις ή προτάσεις για το Πάσχα!

Π	
Α	
Σ	
Χ	
Α	

ΠΑΣΧΑ

Ζωγράφισε τις αγαπημένες σου Πασχαλινές στιγμές!
Βάλε τίτλο στη ζωγραφιά σου.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ
αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο
επίπεδο A1/A2»

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ

Πώς νιώθεις μετά το σημερινό μάθημα;

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

Πόσο καλά κατάλαβες το μάθημα που κάναμε σήμερα;

ΜΑΘΗΜΑ

Θα ήθελες να κάνεις το μάθημα αυτό στο σπίτι μόνος/μόνη σου;

Μπουμπάρη Σοφία, «Προκλήσεις και προοπτικές αξιοποίησης ψηφιακού υλικού στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των ελληνικών ως δεύτερη/ξένη γλώσσα στη Γερμανία: Μια μελέτη περίπτωσης στο επίπεδο Α1/Α2»

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.

Διπλωματική Εργασία